

Huomio! Huomio!

**Martti Jukolan urheiluselostaminen,
hänen eri urheiluroolinsa
ja esikuvan elävä perintö**

**Seppo Tikkanen
Journalistiikan
pro gradu -tutkielma
Jyväskylän yliopisto
Viestintätieteiden laitos
Kevät 2000**

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta HUMANISTINEN	Laitos VIESTINTÄTIETEIDEN
Tekijä Seppo Tikkanen	
Työn nimi Huomio! Huomio! Martti Jukolan urheiluselostaminen, hänen eri urheiluroolinsa ja esikuvan elävä perintö	
Oppiaine Journalistiikka	Työn laji pro gradu -tutkielma
Aika 28.6.2000	Sivumäärä 90
<p>Tiivistelmä - Abstract</p> <p>Martti Jukolan (22.11.1900 - 3.10.1952) merkitys suomalaiseen urheiluun on vahva. Jukolalla oli rooli urheilijana, urheilukirjoittajana ja oppi-isäksi nostettuna urheiluselostajana, jonka merkitystä pidetään suurena myös muussa selostusperinteessä.</p> <p>Tavoitteenani oli selvittää, miten Jukolan eri urheiluroolit limittyvät toisiinsa ja hakea uusia piirteitä hänen selostajankuvaansa. Aineistona olivat Jukolan kirjoittamat urheilukirjat sekä hänen radion ääniarkistossa säilyneet urheiluselostuksensa ja radiolehdet vuosilta 1931-1952. Tutkimuksessa haastattelin myös Jukolan omaisia ja seuraajaselostajia sekä kävin läpi Yleisradion hallintoelinten pöytäkirjoja Jukolan selostajavuosien ajalta.</p> <p>Jukolan urheilukirjoista välittyi urheilusta hyvin tietävän, yksityiskohtia keräävän, mutta silti kokonaisuuksia hallitsevan kirjoittajan kynänjälki. Kirjoissaan hän esittää selkeästi oman näkemyksensä tärkeinä pitämiinsä asioihin, erityisesti urheilun eheyttämiseen ja kansallisen sovun ja yhteisymmärryksen saavuttamiseen. Jukola suhtautui myös idealistisesti urheiluun jalona kilpailuna. Jukolan urheiluselostuksista nämä asiat puuttuvat, hän tyytyy toimimaan objektiivisesti kuuntelijan silmänä ja korvana. Selostukset ovat asiallisia, niistä välittyi vankka osaaminen ja asiantuntemus. Tunteenpurkauksia selostuksissa ei yleensä ole.</p> <p>Tutkimus tuo myös kokonaan uutta tietoa Jukolan uran vaiheisiin: aikaisemmin ei ole tiedetty, että Jukola erotettiin Yleisradiosta syksyllä 1942 hänen selostettuaan juopuneena asemiesiltaa. Loppuajan hän toimi vapaana selostajana. Aikaisemmin ei ole myöskään tiedetty Jukolan selostusten määrää. Kaikkiaan selostuksia kertyi radiolehden ohjelmatietojen mukaan reilu 400, suurin osa ennakoitusti urheiluselostuksia. Eniten kertyi selostuksia yleisurheilusta, mutta Jukola pystyi selostamaan mitä tahansa lajia.</p> <p>Jukola "ensimmäisyys" selostajana vaikuttaa jälkiarviointeihin. Seuraajaselostajat arvostavat Jukolan erittäin korkealle. Jukolan syntymän juhluvuosi tuo myös jälkiarviointeihin helposti suurmiespuheen piirteitä. Jukolan merkitys säilyy ilmeisesti kuitenkin myös jatkossa, sillä me tarvitsemme edelleen ihanteita ja suomalaisuuden rakennusaineita.</p>	
Asiasanat Martti Jukola, Yleisradio, urheiluselostus, selostus	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto/Tourulan kirjasto	
Muita tietoja	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 MARTTI JUKOLAN MONET ROOLIT	
2.1 Jukola urheilijana	10
2.2 Jukola urheilukirjailijana	12
2.3 Jukola kirjallisuudentutkijana ja kääntäjänä	19
2.4 Jukolan selostajaura Yleisradiossa	21
3 JUKOLAN SELOSTUKSET YLEISRADIOSSA V. 1931-1952	26
4 ANALYYSI JUKOLAN SÄILYNEISTÄ URHEILUSELOSTUKSISTA	40
4.1 Jukolan selostukset Berliinin olympialaisista vuonna 1936	41
4.2 Jukolan selostukset Lontoon olympialaisista vuonna 1948	45
4.3 Jukolan selostukset Oslon talviolympialaisista vuonna 1952	46
4.4 Jukolan selostukset suomalaisista urheilukisoista	47
4.5 Jukolan selostukset suomalaisen urheilun merkkitapauksista	48
4.6 Jukolan sotaan liittyvät selostukset	50
4.7 Yhteenvedo Jukolan säilyneistä selostuksista	51
5 MARTTI JUKOLA OMAISTEN SILMIN	53
6 JUKOLAN MERKITYS SEURAAJASELOSTAJIEN MIELISSÄ	56
7 LOPPULUKU: MARTTI JUKOLA JA SELOSTAMISEN “ENSIMMÄISYYS”	58
8 LÄHTEET	61
9 LIITTEET	65-90

1 JOHDANTO

Martti Jukolan syntymästä tulee marraskuussa vuonna 2000 kuluneeksi 100 vuotta. Jukola vaikutti vuosikymmenien ajan erittäin monella tavalla Suomen urheiluelämässä. Jukola oli varsinainen urheilun moniottelija. Hän urheili itse pitkäjänteisesti. 400 metrin ja 800 metrin juoksuissa, 110 metrin ja 400 metrin aidoissa sekä viesteissä. Jukola saavutti kaikkiaan 15 SM-mitalia vuosina 1920-1930.

Urheilukirjoittamisessa Jukola teki vertaansa vailla olevan urakan. (Virtapohja 1998, 222) Jukolan päivittäisen kirjoittamisen foorumina oli useimmiten Suomen Urheilulehti, jossa Jukola toimi kahteen otteeseen sekä toimittajana että päätoimittajana aina 20-luvun alusta vuoteen 1936. Jukola nosti lehden erittäin luetuksi ja arvostetuksi.

Lehtikirjoittamisen ohella Jukola teki myös parikymmentä urheilukirjaa vuosina 1924-1952. Urheilukirjallisuuden klassikoiksi niistä luetaan Huippu-urheilun historia, Urheilun Pikku Jättiläinen ja Suuri Olympiakirja. Jukola toimi vuosina 1926-1930 kustannusvirkailijana WSOY:llä. Jukola myös käänsi kirjallisuutta, urheilukirjojen ohessa myös muutamia romaaneja.

Jukola teki väitöskirjansa runoilija Juhana Henrik Erkosta vuonna 1930 ja täydensi sitä vielä laajalla jatko-osalla vuonna 1939. Jukola kirjoitti itsekin runoja, mutta julkaistua kokoelmaa häneltä ei ole ilmestynyt.

Radion urheiluselostuksiin Jukola on myös jättänyt pysyvän jäljen. Jukola aloitti selostajantyöt radiossa jo 30-luvun alussa, mutta varsinainen läpimurto tapahtui Berliinin olympialaissa vuonna 1936. Jukolan selostus 10 000 metrin suomalaisten kolmoisvoitosta on iskostunut syvälle kansakunnan muistiin. Vakituiseksi selostajaksi Yleisradioon Jukola siirtyi vuonna 1939, suoraan selostusosaston päälliköksi. Lähes kaikki myöhemmät suomalaiset urheiluselostajat pitävät Jukolaa esikuvanaan ja sanovat oppineensa häneltä paljon. Jukolaa pidetäänkin suomalaisen urheiluselostamisen isänä ja hänen vaikutuksensa muuhunkin radion selostusperinteeseen on vahva.

Jukolan selostajanura jatkui aina vuoteen 1952. Samana vuonna hän kuoli, melko pian suuren haaveensa, suomalaisten olympialaisten jälkeen. Omia olympialaisia Jukola ei kyennyt enää selostamaan. Jukolan viimeisiin aikoihin sisältyi paljon traagisuutta ja henkilökohtaisia ongelmia.

Tämä tutkimus valottaa Martti Jukolan tekemisiä ennen muuta radion urheiluselostajana sekä hänen vaikutustaan suomalaiseen selostusperinteeseen. Tähän mennessä ei ole kattavasti selvitetty, mitä kaikkea Jukola Yleisradiossa teki vuosina 1931-1952 ja mitä selostuksia minäkin vuonna hän hoiti. Tutkimuksessa analysoidaan myös kaikki Yleisradion ääniarkistossa säilyneet Jukolan urheiluselostukset ja haetaan niistä Jukolalle ominaisia piirteitä selostamisessa ja suomalaisen urheiluselostamisen perinteen luoja. Aiemmin ei ole myöskään tarkkaan tiedetty Jukolan Yleisradioon kuukausipalkkaiseksi selostajaksi tulon vaiheita vuonna 1939 eikä vuoden 1942 syksyn tapahtuminen kulkua sen jälkeen, kun Jukola oli selostanut humalassa asemiesillä.

Tutkimuksessa vedetään täydentäviä sivu-uria myös Jukolan kirjoittamiseen, hänen tutkijan rooliinsa ja hänen omaan urheilemiseensa, koska vasta näiden lisäosioiden kautta voidaan täydellisesti arvioida Jukolaa selostajana.

Tutkimuksessa tarkastellaan myös, miten Jukolan urheiluselostukset eroavat hänen urheiluun liittyvistä teoksistaan. Työhypotesina on, että selostuksissaan Jukola pitäytyi näkemäänsä paljon konkreettisemmin ja pelkistetyemmin kuin urheilua käsittelevissä kirjoissaan. Selostuksissaan hän oli

ennakkokäsityksen mukaan ikään kuin kuuntelijan silmä ja korva, toisin kuin kirjoissaan, joissa hän oli kaunomaalari levein siveltimenvedoin.

Urheilukirjoissaan Jukola hehkutti suomalaisuutta ja suomalaisen urheilijan etevyyttä, voiton riemukkuutta.

Hän halusi tuolloisen yleisen ajattelutavan mukaan vahvasti rakentaa myös kansallista identiteettiä urheilussa menestymisen kautta. Jukola velvoitti kirjoissaan suomalaisen urheilijan venymään parhaimpaansa oman maansa kunnian puolesta, etenkin olympialaiset olivat tärkeitä. Näin innoissaan Jukola hehkutti vuonna 1924 urheilukirjassaan Alloo Alloo...!:

“Ne ovat miesten parhaita, jotka kykenevät kaatumaan kilpailussa ja jotka vielä puolikuolleina ajattelevat maansa parasta. Sellaisia poikia tarvitsee isänmaa aina ja sellaisiin poikiin se voi luottaa. Vain sellaiset miehet kykenevät järkähtämättä ajamaan isänmaan etua ja olemaan valmiita kaatumaan sen puolesta suurempinakin hetkinä kuin helteisinä heinäkuun päivinä Colombes’ in stadionilla.” (Jukola 1924 b)

Miten tämä “isänmaan puolesta viimeiseen veripisaraan” -ajattelutapa tulee esiin Jukolan urheiluselostuksissa, on myös tässä tutkimuksessa käsiteltäviä asioita.

Nykyiset urheilututkijat ja -kirjailijat (Hentilä 1992; Hannus 1999) pitävät urheilun merkitystä suomalaisen identiteetin muokkaantumisessa ja kansallisen yhteisöllisyyden konkreettisessa kokemisessa 1900-luvun alkupuolelta lähtien erittäin merkittävänä, vaikutuksen katsotaan edelleen (mm. Vainio 2000) jatkuvan vahvana. Näin asian kiteyttää Seppo Hentilä: “Suomessa urheiltiin isänmaan, kielen, luokan ja puolueen puolesta, vapaapalokunnan, raittiusseuran, työväenyhdistyksen, nuorisoseuran, punakaartin, suojeluskunnan urheiluseurassa... Urheilun juurtumista osaksi suomalaisen maalaisyhteisön elämänmenoa voi pitää pienoisenä ihmeenä. Kristillisten arvojen ja normien mukaan urheilua pidettiin kansanihmisten keskuudessa syntinä tai vähintäänkin turhanaikaisena vouhotuksena, josta ei ollut kenellekään mitään hyötyä. Papit, opettajat ja muut kansanvalistajat onnistuivat kuitenkin tehtävässään erinomaisesti: he kykenivät tekemään urheilusta hyväksytyä, “hyvän elämänarvon” ja kohottamaan sen raittius- ja sivistysuskon rinnalle.” (Hentilä 1992, 13)

Martti Jukolan, Sulo Kolkan, Harri Eljangon ja juoksija Volmari Iso-Hollon perinteen kunniaksi mammuttimaisen Suomen yleisurheilun vuosisata -teoksen koonnut Matti Hannus puolestaan kirjaa asian tähän malliin:

“Yleisurheiluinnostuksen takana oli moniakin syitä. Taloudellisen nousukauden myötä yleistynyt yksitoikkoinen teollisuustyö etsi vastapainokseen reipasta ulkoilua, mihin tarkoitukseen juoksujen, hyppyjen ja heittojen harrastaminen sopi mainiosti. Merkittävä osuus liikunnan kasvuun oli myös raittiusliikkeellä ja vuosisadan alun vahvalla kansallisuustunteella.” (Hannus 1999, 17)

Urheilun, vallitsevan porvarillisen ideologian, kansallisen identiteetin sekä nationalismien suhteita etenkin päivälehdissä ennen vuotta 1945 tutkinut Seppo Pänkäläinen (1991) toteaa, että 1920-luvun kansallisen eheyttämisyrittämisen rinnalle tuli jo seuraavalla vuosikymmenellä ajankohtaiseksi sotaan valmistautuminen ja kansallinen uho: “Vaikka päivälehdistön urheilujournalismi näyttääkin välttäneen suoranaiset kytkennät ko. tehtäviin, ongelmien läsnäolo näkyi myös journalismissa: (nationalistisia) ja (maskuliinisia) piirteitä esiintyi 1930-luvulla aiempaa enemmän. Tämän huipentumana olivat Berliinin kesäolympialaiset, mutta urheilujournalismi rakensi porvarillista Suomea myös uloslyöntien kautta: TUL:n jalkapallo pääsi laajempaan julkisuuteen vasta 1930-luvun lopulla.” (Pänkäläinen 1991, 213)

Pänkäläinen myös korostaa (1991, 56), että Suomessa urheilusta tuli erityinen ideologisen vallankäytön muoto. Se osaltaan vaikutti myös siihen, että urheilusta muodostui kansallisesti tärkeä asia.

Myös urheilusankareilla on tärkeä rooli suomalaisen identiteetin rakennusaineena, urheilusankarit yhdistävät urheilun seuraajia, he muodostavat löyhän yhteisön, jota media pitää koossa. Elinvoimaa yhteisö saa urheilusankareiden voitoista suurkilpailuissa kuten olympiakisoissa. (Virtapohja 1998,44)

Urheilun myyteillä on niilläkin iso merkitys identiteettianalyysissa: “Suomalaisille rakkaita urheilumyyttejä ovat Suomen juokseminen maailmankartalle, suomalaisen rodun poikkeukselliset urheiluedellytykset, ainutlaatuisen suomalaisen suoritusominaisuuteen, sisuun, liittyvät uskomukset, suomalaisten näkeminen erityisenä olympiakansakuntana ja suomalaisten huonon joukkueurheilumenestyksen selittäminen jäyhään, yksinäisyydessä viihtyvään luonteenlaatuun vetoamalla.” (Virtapohja 1998, 46)

Missään muussa maassa ei urheilulla ollut 1900-luvun alkuvuosikymmeninä yhtä keskeistä merkitystä kansallisen pätemisen välikappaleena kuin Suomessa.. Tähän urheilulle otolliseen maaperään Martti Jukola kylvi vahvat siemenensä. Itse hän innostui urheilusta Tukholman vuoden 1912 olympialaisten loistavan suomalaismenestyksen innoittamana. (Jukola S. 2000) Martti Jukola oli innokas kilpaurheilun kannattaja, hän puolusti ennätysurheilua, koska “se tekee nahjuksesta miehen”. (Pänkäläinen 1991,92)

Pänkäläinen nimeää Jukolan kilpaurheilun kritiikittömäksi edistäjäksi (1991,92) ja toteaa, että “urheilusankaruudesta oli ainakin Jukolan tekstien perusteella myös lyhyt yhteys sotilaalliseen sankaruuteen”. (1991,93)

Martti Jukola imi itseensä tuon ajan vallitsevan porvarillisen käsityksen urheilun tehtävistä kansakunnan ylösrakentajana ja yhdistäjänä. Tällaista näkemystä urheilun roolista on myös arvosteltu:

“Isänmaallisuuteen vetoaminen kohotti porvarillisen urheilun tavallaan politiikan “yläpuolelle” ; omaa toimintaansa SVUL (Suomen Voimistelu- ja Urheiluliitto) ei kokenut millään tavoin poliittiseksi. TUL:n (Työväen Urheiluliitto) eristäytymisen ja kieltäytymisen maan urheiluedustuksesta SVUL tuomitsi pahimmanlaatuiseksi politikoinniksi ja vertasi sitä jopa maanpetokseen.

SVUL:n poliittisuus ei ollut samalla tavalla avointa kuin TUL:n eikä sillä ollut selviä puoluepoliittisia kytkentöjä. Valkoisen Suomen valtakulttuuri, johon SVUL kiinteästi kuului, oli 1920- ja 1930-luvuilla niin ylivoimainen, ettei porvarillisen urheiluliikkeen tarvinnut turvautua “ala-arvoisena” pitämäänsä politikointiin.” (Hentilä 1992, 236)

Martti Jukola oli idealistisesti omien urheilun eheytysohjelmistensa takana, niinpä hänen ja Urho Kekkosen välejä hiersi 1930-luvulla pahasti se, että Suomen Urheiluliiton puheenjohtajana Kekkonen toi urheiluelämään “politikoinnin ja juonittelun”, jota tämä Jukolan mielestä harjoitti urheilun amatöörikysymyksessä, kansainvälisissä suhteissa ja urheilun eheytyksessään. (Hentilä 1992)

Martti Jukolalle suomalaisen urheiluliikkeen vuonna 1918 tapahtunut kahtiajako oli pettymys. Kirjoituksissaan hän palasi tähän teemaan jatkuvasti ja halusi ehdottomasti poistaa urheilua jäytävät poliittiset kiistat. Jukola mm. ehdotti päätoimittamassaan Suomen Urheilulehdessä avoimessa kirjeessä TUL:n johdolle 24.3. 1932, että koko maan urheilijat ratkaisisivat paremmuutensa

yhteisissä mestaruuskilpailuissa ja edustaisivat Suomea yhdessä Pohjolan urheilutasavaltana. (Virtapohja 1998, 130)

Osa urheilun tutkijoista (mm. Pänkäläinen) suhtautuu Jukolan ajatuksiin urheilumme järjestöllisestä kahtiajaosta kriittisesti, Jukola ei "ymmärtänyt" urheiluliikkeen jakoa tietoisesti, hän olisi antanut TUL:n säilyä urheiluorganisaationa, jos se olisi luopunut poliittisuudestaan ja liittynyt SVUL:on yhteistyösopimuksiin. (Pänkäläinen 1991, 96)

Miten urheilun kahtiajaon käsittely toteutuu Jukolan urheiluselostuksissa, kuuluu myös tämän tutkimuksen piiriin.

Tutkimus pyrkii myös vastaamaan siihen, mikä on Martti Jukolan perintö tuleville sukupolville. Vieläkö se kantaa, vai onko aika ajanut Jukolan ohi? Tutkimus antaa lisätietoa myös Jukolasta ihmisenä.

Jukola selosti urheilua pelkästään radiossa, television aikakautta hän ei selostajana ehtinyt kokea. Radio saavutti suomalaiset kodit laajemmin 30-luvulla. Vuonna 1939 syyskuussa radiolupia Suomessa oli jo yli 300 000 (Lyytinen 1996, 49) ja vuonna 1949 radiolupia oli 662 000. (Salokangas 1996, 62) Jukolan selostajanuran loppuvuonna 1952 lupia oli jo yli 850 000. (Ilmonen 1996, 191) Yleisradio aloitti toimintansa Suomessa vuonna 1926, jolloin kuuntelulupia oli koko maassa noin 10.000. (Lyytinen 1996, 31) Tuolloin radiotoiminnan tavoitteet paalutettiin yhtiöjärjestyksessä näin:

“Radio-ohjelmien valmistamisessa ja järjestämisessä on yhtiön päämääränä kansansivistyksen edistäminen, hyödyllisten tiedonantojen toimittaminen, jalostavan ja viattoman ajanvietteen hankkiminen varsinkin etäällä liikekeskuksista asuvien tarpeita silmälläpitäen sekä yleensä sivistyskeskuksiin kerääntyneen tiedon ja taiteen levittäminen kansamme laajoille piireille. Ohjelmia järjestettäessä on maamme molempien kieliryhmien tarpeet otettava huomioon.” (Yleisradion hallintoneuvosto 18.8.1927 ja johtokunta 24.9.1927)

Radio oli tuolloin uusi ja merkittävä tiedotusväline, siitä tuli heti kansallinen instituutio. Toimintaperiaatteet Suomen yleisradiotoimintaan lainattiin pitkälti BBC:ltä, Englannin yleisradioyhtiöltä. Yksi peruspilareita oli pyrkimys puolueettomuuteen, jota koetettiin kylläkin ensimmäisen kerran järkyttää jo 20-luvun lopussa ja 30-luvulla. Näin Yleisradion historia kuvaa yhtiön alkutaipaleen karikoita ja ensimmäisen vakituisen toimitusjohtajan J. V. Vakion (Yleisradion toimitusjohtajana 1927-1945, nimi vuoteen 1935 Hj. W. Wallden) toimintaa ajan aalloissa:

“Alkupuolella toimikauttaan Vakio joutui johtamansa laitoksen kanssa keskelle poliittisia myrskyjä. Ajalle tyypillinen ilmiö, oikeistoradikalismi, iski myös Yleisradioon ja pyrki käyttämään sitä äänitorvena. Kielitaistelu oli myös ajoittain ankaraa aitosuomalaisuuden kannattajien ja ruotsinkielen asemaa puolustavien kanssa. Vakio piti tiukasti kiinni Yleisradion ehdottomasta puolueettomuudesta ja pyrki ratkaisuihinsa hakemaan tasapainoa poliittisen oikeiston ja vasemmiston välillä. Ajoittain häntä arvosteltiin kuitenkin liiasta myöntyväisyydestä. Toiselta suunnalta tuleva myrsky kohtasi Yleisradiota ja sen johtajaa maailmansodan jälkeen, ja Vakio joutui eroamaan pääjohtajan tehtävästä “yleisten syiden vuoksi” 1945, jolloin hän palasi vakuutusmaailmaan ja toimi Suomen vakuutusyhtiöiden keskusliiton toimitusjohtajana kuolemaansa saakka 1954.” (Lyytinen 1996, 42)

Vakiota seurasi pääjohtajana (1945-1949) sodan jälkeen vahvasti vasemmistolainen Hella Wuolijoki, hänen jälkeensä pääjohtajaksi (1949-1964) tuli sitoutumaton porvari Einar Sundström.

Kulloisetkin vallanpitäjät ovat Suomessa kerkeästi pyrkineet käyttämään Yleisradiota omien tarkoitusperiensä ajamiseen ja toimittajien poliittiset katsomukset ovat joskus riittäneet koviinkin otteisiin valtavirran kääntyessä. Esimerkki Yleisradion historiasta:

“Unto Miettinen on muistelmissaan kertonut värikkäästi miten hänetkin viimeisenä Wuolijoen kauden kommunistina yritettiin erottaa. Muodollisena syynä oli radioluvan puuttuminen. Miettinen kuitenkin pystyi neuvontaosaston päällikön Paavo Velanderin avulla todistamaan, että laite oli yhtiön ja väliaikaisesti lainassa toimittajalla, jonka piti kuunnella talon ohjelmia. Vauhdikas on kuvaus Miettisen ystävän Pekka Tiilikaisen ja ohjelmajohtaja Jussi Koskiluoman kohtaamisesta: Jussi perkele minkä tempun teit. Unto ei lähde talosta mihinkään. Minä olen kuule kokoomuslainen mutta olen sentään rehellinen. Sinä olet yksi paska lipilaari koko mies!” (Salokangas 1996, 37)

Yleisradion sisällä vallanpitäjien mittelöissä on siis kiehunut välillä kovastikin. Yleisradion historiaa kirjoittanut ja myös muissa yhteyksissä Yleisradion roolia hahmottanut Raimo Salokangas näkee Yleisradion tarjoaman identiteetinkin pohjautuvan perimmältään muiden Yleisradion julkilausuttujen toimintaperiaatteiden tavoin BBC-mallin mukaisesti sivistyneen keskiluokan identiteettiin:

“Jos 1800-luvun jälkipuoliskon fennomaaneille “varsinainen kansa” oli yhtä kuin itsenäinen, maata omistava talonpoikaisto, niin “vanhassa” Yleisradiossa tuohon “talonpoikaismuotoon” kansankuvaan sekoittui sivistystahtoisen työväenliikkeen kansanideaali, valistunut ja itsetietoinen työväenluokka. Yleisradiolaisten ihanteiden varsinaiset kantajatkin olivat tuosta “kansasta” keskiluokkaan nousseita tai ainakaan heidän sivistyspääomansa ei ollut kovin monen sukupolven ikäistä. Keskiluokkaisuus tavallaan takasi, että tietystä elitistisyydestään huolimatta julkisen palvelun yleisradiotoiminta nojasi demokraattisiin pyrkimyksiin.”(Salokangas 1997, 118-119)

Urheilu sai jalansijaa Yleisradiossa heti alusta alkaen. Syksyllä 1926 Lauri Tahko Pihkala piti jo urheiluaiheisia esitelmää. Selostuskojuja yhtiö kiirehti rakentamaan 20-luvun lopulla tarpeellisine johtoineen ja mikrofoneineen tärkeimpiin urheilukeskuksiin Tampereella ja mm. Eläintarhan urheilukentälle ja Pallokentälle Helsingissä. “Ensimmäisiä urheiluradion suurtapauksia oli Suomi-Ruotsi-yleisurheilumaaottelunlähetykset Helsingistä 7-8.9.1929. Varhaisia merkkitapauksia olivat myös radiolähetykset Ounasvaaran kisoista ja Vasa-hiihdoista sekä Suomen mestaruuskilpailuista Tampereelta.”(Lyytinen 1996; 103, Virtapohja 1998,72)

Pelkästään hurraten ei radiota kuitenkaan urheilutapahtumien selostamiseen toivotettu tervetulleeksi. Monien urheilukisojen tai otteluiden järjestäjät vaativat Yleisradiolta korvausta radioinneista, koska yleisön pelättiin jäävän kotiin radioinnin takia. Yleisradio puolestaan katsoi, että se tekee voimalla työtä urheilun hyväksi, eikä korvauksiin ole aihetta. Joskus korvauksiin kuitenkin suostuttiin, mm. vuonna 1930 Yleisradio maksoi Suomen Palloliitolle korvauksen Ruotsi-Suomi jalkapallomaaottelun radioinnista, samoin vuonna 1939 maksettiin yleisurheilun Suomen mestaruuskisojen radioinnista Suomen Urheiluliitolle, Martti Jukolan selostamana.

Talvi- ja jatkosodan aikana urheilun osuus radiossa oli melko vähäinen ja sota vaikutti muutoinkin selvästi kaikkeen ohjelmatarjontaan, etenkin jatkosodan hyökkäysvaiheen aikana Yleisradion ohjelma-aika oli suurelta osin Valtion tiedoituslaitoksen ja Puolustusvoimien käytössä. (Vihavainen 1996, 131-135) Myös Martti Jukola koki sotien aikana monenmoista, mutta siitä tarkemmin myöhemmin.

Radion urheiluselostusta on yleismaailmallisestikin tutkittu varsin vähän, ja vielä vähemmän tutkimuksen kentillä on paneuduttu yksittäisiin selostajiin. Ruotsissa on kuitenkin hiljattain julkaistu laaja Peter Dahlenin tutkimus “Från Vasaloppet till sportextra “. (Dahlen 1999)

Siinä luodataan ruotsalaisen urheiluselostamisen vuosikymmeniä 1920- luvulta 1990- luvulle saakka. Ruotsissa urheiluselostamisen pioneeri oli Sven Jerring, hänen katsotaan luoneen sikäläisen urheiluselostusperinteen. Suomessa vastaava asema on yleisen käsityksen mukaan nimen omaan Martti Jukolalla. Jerringin “oppipoika” on Lennart Hyland, jonka pyrkimystä tasapuolisuuteen pidetään hänen tavamerkinään ja esikuvaksi nostettavana asiana.(mm. Häyrinen 2000) Myös Jukolalla tasapuolisuus on johtolanka.

Suomalaista radioilmaisua kartoittanut Pertti Salomaa näkee suomalaisessa radioselostamisessa selvän linjan, joka alkaa Alexis af Enehjelmistä ja Markus Rautiosta. Enehjelm oli kuuluttaja, ohjelmanhankkija, oopperalaulaja ja reporteri. Hän aloitti selostukset studioiden ulkopuolelta. Enehjelmin tavoin myös Markus Rautio oli varsin monipuolinen. Salomaa (1989) arvelee hänen tehtävänsä jopa radiohistorian laajimmaksi. Rautio oli kuuluttaja, ohjaaja, sovittaja, juontaja, ohjelmanhankkija ja selostaja.

Jukolan rooli oli näiden kahden pioneerin työn jatkaminen. Tämä työsarka toteutui aivan kirjaimellisestikin, koska Jukola seurasi äkillisesti kuollutta Enehjelmiä Yleisradion selostusosaston päällikkönä vuonna 1939. Jukola vaikutti itsekin runsaasti selostajana toimineen Oke Jokisen mukaan vahvasti siihen, että muussakin kuin urheiluselostamisessa pääasiaksi tuli objektiivisuuden korostaminen ja tapahtumalähtöisyys. (Salokangas1996, 76)

Myöhemmin tätä perinnettä ovat vaalineet ja vieneet eteenpäin mm. Jussi Koskiluoma, Pekka Tiilikainen, Unto Miettinen, Leo Meller, Paavo Noponen, Martti Silvennoinen ja monet muut.

“Selostus on tekijänsä persoonallinen ilmaus suoraan tapahtumapaikalta, esim. urheilukilpailusta, jonka tapahtumat yksityiskohtineen ja tunnelmineen selostaja tuo vastaanottajan ulottuville.” (Miettinen 1976,123)

Jukolan seuraajaselostajista ilmeisesti tunnetuin on Pekka Tiilikainen. Hän sanoo oppineensa paljon nimen omaan Enehjelmiltä ja Jukolalta. (Noponen 1987) Enehjelm opetti Tiilikaiselle radiotyön alkeet, Jukolan kanssa Tiilikainen selosti 13 vuoden ajan. Tiilikaisen myöhempi pitkäaikainen selostajakumppani ja työn jatkaja Paavo Noponen myöntää myös Jukolan vaikuttaneen suuresti hänen selostajatyönsä ja hän arvostaa Jukolan erittäin korkealle. (Noponen 1987 ; 2000) Samaa mieltä ovat myös urheiluselostajat Voitto Raatikainen (2000) ja Raimo Häyrinen. (2000) Näin Jukola on toiminut selkeänä oppi-isänä myöhemmille suomalaisille urheiluselostajille ja luonut selostusperinteen, joka on Suomessa vieläkin vallalla.

Jukolan radioäänessä Salomaa (1989) kuulee omalaatuista puolikäheää tenhoa. Koska Jukolalla oli urheilusta erinomaiset tiedot ja koska hän oli nopea havainnoissaan, hän olisi voinut luoda pinnallisen, esityksellisiin tehoihin perustuvan selostustyylin.Urheiluselostuksen vastaisen kehittymisen kannalta oli onnellista, että näin ei käynyt. (Salomaa 1989) Sen sijaan Jukola rakensi urheiluselostuksen tapahtumalähtöiseksi. Tunnekuohuja hän viljeli säästeliäästi, Salomaa toteaa. Myös Virtapohja pitäytyy luonnehdinnoissaan Jukolasta (1998, 74-75) Salomaan analyysiin.

Suomessa urheiluselostusta on tutkittu myös joissakin aiemmissa pro gradu -tutkielmissa, mutta ne ovat keskittyneet yleensä urheiluselostamisen kieleen tai urheiluohjelmien seuraamiseen, ei yksittäisiin selostajiin ja heidän merkitykseensä selostamisen perinteelle.

Tämän tutkimuksen kautta Jukolan merkityksen arviointiin ja hänen selostajanlaatunsa puntarointiin saadaan kokonaan uusia näkymiä, koska Jukolan selostuksia ja hänen uraansa Yleisradiossa ei ole aiemmin kattavasti selvitetty. Tutkimus tuokin eteemme monia kiinnostavia ja yllättäviäkin asioita, joista ei ennen ole tiedetty mitään.

2 MARTTI JUKOLAN MONET ROOLIT

2.1 Jukola urheilijana

Martti Jukola harrasti urheilua kilpailumielessä pitkään ja aktiivisesti. Hän saavutti oivallisia tuloksia monilla matkoilla, kaikkiaan mitaleita kertyi 400 metrin, 800 metrin, 110 metrin aitojen ja 400 metrin aitojen sekä viestien myötä 15. Yhtään SM-mitalia Jukola ei kuitenkaan saanut, mitalit olivat hopeisia ja pronssisia. (Arponen, 1998, 58) Jukolan seura oli sama kuin Paavo Nurmen, Turun Urheiluliitto.

Jukola nousi jo nuorena yleisurheilumme eturiviin. 18-vuotiaana. 1919 Turussa saavutus oli SM-kisoissa 5. tila 400 metrin aidoissa. Vuonna 1922 Jukola oli SM-kisoissa 400 metrin aidoissa 3:s ja seuraavana vuonna jo toinen. Sama tahti jatkui aina vuoteen 1930, vuoroin Jukola oli toinen, vuoroin kolmas parhaalla matkallaan 400 metrin aidoissa. Yleensä voiton vei Jukolan itsekin parhaaksi kilpakumppanikseen nimeämä Erkkä Vilen.

Jukola oli myös olympiaedustaja Pariisissa vuonna 1924, siellä hän oli omassa välierässään 5. 400 metrin aidoissa ja karsiutui jatkosta. (Raatikainen 1997)

Jukola juoksi neljäntenä suomalaisena 400 metriä alle 50 sekunnin, hänen paras aikansa oli 49.9. 400 metrin aitojen ennätys oli 55.4, sadan metrin ennätys 11.4 ja 200 metrin 23.0 sekuntia.

Jukola toimi jonkin verran myös urheilun järjestötehtävissä. Hän oli urheilutoimittajain kerhon perustajajäsen 4.9.1931. Saman kerhon puheenjohtajana Jukola toimi myös vuosina 1931-1937. Suomen Palloliiton hallitukseen Jukola kuului vuonna 1924 ja liiton propagandavaliokuntaan vuosina 1941-1950.

Ensossassa asuessaan hän oli perustamassa vuonna 1936 Ylä-Vuoksen Palloseuraa ja toimi sen johtokunnassa. Seuran nopea nousu tuolloisen suosikkilajin jääpallon mestaruussarjaan ja pääsy vuonna 1939 SM-loppuotteluun oli 30-luvun palloilun sensaatioita. (Raatikainen 1997)

Jukolan urheilutausta näkyy mielenkiintoisella tavalla myös hänen urheilukirjoissaan. Hän kuvaa eläytyvästi ja innolla sitä iloa, mitä kilpaileminen tuo tullessaan. Samalla hän ikään kuin sisältä päin ja arvostavasti valottaa urheilun maailmaa ainutkertaisen kiinnostavalla tavalla.

Urheilukirjassaan *Alloo Alloo ...!* (Jukola 1924b), joka kertoo Pariisin olympialaisista, Jukola ei vielä suoraan kirjoita omista kokemuksistaan urheilijana, vaikka hän osallistui kisoissa Suomen edustajana 400 metrin juoksuun ja pääsee alkuerissä jatkoon, mutta karsiutuu välierissä saatuaan iskiaskohtauksen äkillisessä rankkasateessa.

Olympialaispoikia-kirjassa (Jukola 1928) omakohtainen urheilutausta on jo mukana: "Käsivarretkin olivat katkeamaisillaan. Mutta tiukasti hän puristi viestiä kourassaan, ummisti silmänsä ja kiskoi itseään eteenpäin kuin köydestä vetäen. Ankara melu humisi ympärillä. Hän tunsu, ettei kukaan ollut mennyt hänen ohitseensa. Yht'äkkiä joku tarttui kapulaan. Hän avasi silmänsä ja huomasi seuransa keltaraitaisten housujen juuri lähtevän viilettämään tiheään sulloutuneeseen väkikujaan. Vaihtopaikka oli sittenkin madellut häntä vastaan... Huumaavassa riemussa hän huusi tovereilleen: - Paina, paina, pysy ensimmäisenä." (Jukola 1928, 12)

Seuraavissa urheilukirjoissaan Jukola uskaltaa ottaa jo omakohtaista kantaa asioihin oman urheilijanroolinsa kautta. Etenkin *Me uskomme urheiluun* -kirja (Jukola 1932) on edelleen vielä tänä päivänä mainiota luettavaa, Jukola on selvästi jo löytänyt hänelle ominaisen hyvän tyylin. Näin hän nyt kuvaa omaa ennätysjuoksuaan Tukholman kilpailuissa:

“Hänen veressään vavahtelee vieläkin ihmeellisen juoksun rytmi. Hän kohottaa kiitoksen Elämälle, joka on suonut hänen tuntea kaikkein pyhimpänsä salatun hekuman. Sellainen hetki tavoittaa harvoin savenpalasta luodun ihmisen. Useimpia se ei tavoita koskaan... Voittoko? Ei paperilla. Vaatimaton kolmas sija kymmeneksen ja pari jäljessä lujista olympialaisviestin viejistä. Mutta kaksi yhtä lujaa oli jäänyt jälkeen. Se oli hänelle sielullinen ja ruumiillinen voitto, sillä sitä tulosta hän ei enää milloinkaan parantanut.” (Jukola 1932, 135)

Me uskomme urheiluun -kirjassa Jukola toisaalla kuvaa hyvin pitkään kypsyyttä päätöstään lopettaa aktiivinen kilpaa juokseminen ja jättää hiilimurskalle hyvästit:

“Olin kuvitellut, että kerran tähän pisteeseen ehdittyäni olisi ollut katkerata muistella kaikkia vanhoja kilpaveikkoja, ponnistuksia, voittoja, häviöitä ja niitä tuhansia tunteita ja aistimuksia, jotka yhden rata kierroksen aikana leikkaavat juoksijan sielua. Mutta niin ei olekaan, kun vain pätevä ratkaisu oli ensin tapahtunut. Kaikki on nyt päinvastoin saanut kauniin, sovinnollisen hohteen. Niitä entisiä ajatellessa on sydämeen tulvahtanut tavaton rikkaus. Eri kilpailut ovat riveihin järjestettyjä jalokiviä, joista heijastuvat kammioiden seinämiin spektrin kaikki värit.” (Jukola 1932, 174-175)

Jukolan kovin kilpailija koko kymmenvuotisen aktiiviuran aikana oli Erkka Vilen, jota Jukola ei onnistunut koskaan radalla voittamaan. Kuvaavaa Jukolan herrasmiesmäisyydelle on, että hän antaa reilusti kiitosta Vilenille, jota ilman hän olisi itse saavuttanut juoksija-urallaan kirkkaimmat mitalit.

“Hän on ollut toistakymmentä vuotta vain ylväs esikuva, juossut rinnalla, vetänyt mukana, kiihottanut harjoittelemaan ja auttanut tuloksiin, mutta maalinauhalla ollut aina - edellä. Kiitos Erkka, sinä kilpailemisen ilon ja voittamistahdon kirkkaimpia ilmennyksiä, suomalaisen urheilijan moitteeton mallikappale.”
(Jukola 1932, 175-176)

Aktiiviurheilemisen Jukola siis jätti 30-luvun alussa. Urheilemisen upeutta hän jaksaa silti ylistää vielä paljon myöhemminkin Me uskomme urheiluun -kirjan jatko-osassa Laakeriseppelä (Jukola 1943, 16):

“Niinä vuosina me keräsimme pääoman, joka kasvaa korkoa kauan aikaa. Mikäli elämäntapojemme suhdanteet eivät peräti muutu. Me opimme täsmällisyyden, säännöllisyyden ja järjestyksen merkityksen, me opimme kasvamaan tehtävän mukana ja me opimme suorittamaan jotakin valmista, aletun urakan loppuun asti. Me saimme mitata voimamme ja oppia tuntemaan itsemme sekä tietämään, mitä kestäimme.”

2.2 Jukola urheilukirjailijana

Martti Jukolan merkitys suomalaisessa urheilukirjoittamisessa on kiistaton.

Jukola toimi pitkään Suomen Urheilulehden toimitussihteerinä, toimittajana ja päätoimittajana vuosina 1922 - 1936. Hän nosti kuihtumassa olleen lehden jaloilleen. Lehti ilmestyi parhaimmillaan kolme kertaa viikossa ja levikki kohosi yli 30 000:n.

Jukola oli myös tuottelias urheilukirjailija. Häneltä ilmestyi parikymmentä urheilukirjaa, osa erittäin laajoja.

Tässä tutkimuksen osassa keskitytään näihin kirjoihin ja analysoidaan niiden kautta Jukolaa urheilukirjoittajana. Näin saadaan vertailupohjaa siihen, eroavatko hänen kirjoittamansa tekstit hänen urheiluselostuksistaan lähestymistavan tai persoonallisen otteen suhteen.

Jukolan ensimmäinen urheilukirja *Sata urheilijaa* (Jukola 1924) on tietokalenteri Suomen urheilun 1920-luvun alun parhaimmistosta. Tarkkojen tulostietojen ohessa Jukola esittää kirjassa omia näkemyksiään kunkin urheilijan tulevaisuudennäkymistä heidän ominaisuuksiensa perusteella. Jo tässä kirjassa tulee hyvin esiin nuorekin Jukolan tietous suomalaisesta urheilusta ja urheilijoista..

Samana vuonna Jukola julkaisi yhdessä Lauri Pihkalan (Pihkala 1924) kanssa *Olympiakisat I - II*, lähes 1300-sivuisen tietopaketin olympialaisliikkeen historiasta aina Pariisiin vuoden 1924 olympialaisiin asti tarkkoine tulostietoineen. Jukolan osuus *mammuttikirjassa* on perusteellinen analyysi Pariisin olympialaisten rata- ja juoksukilpailuista. Tulostietojen ohessa Jukola kirjoittaa Pariisin olympialaisista myös omien kokemustensa kautta, välillä tosin kolmatta persoonaa käyttäen, ikään kuin ulkopuolelta.

Seuraava kirja *Alloo Alloo...!* ilmestyi sekin vuonna 1924 (Jukola 1924b), myös se kuvaa Jukolan kokemuksia Pariisin olympialaisista. Kuten aiemmin jo tuli ilmi, Jukolalla oli kisoissa rooli sekä urheilijana että urheilukirjoittajana. Kirjassaan Jukola poimii erilaisia havaintoja olympialaisvilskeestä.

Jukolalle tärkeä taistelutahto ja kamppailu viimeiseen voimanrippeeseen saakka saa myös kirjassa oivan kuvauksen, kun maraton viedään läpi äärimmäisessä helteessä.

Jukolan vahva isänmaallinen innostus saa vielä lisäpontta kahden suomalaisjuoksijan erittäin hyvästä menestyksestä Pariisin olympialaisissa. Näin hän kuvaa Paavo Nurmen ja Ville Ritolan samoissa kisoissa juoksemien yhteensä seitsemän kultamitalin merkitystä:

“Suomi antoi urakalle Nurmelle ja Ritolalle seitsemän kultamitalia. He jakoivat tehtävän keskenään niin kuin parhaaksi näkivät. He säästivät toisiaan kestääkseen pitkän viikon raskuudet. He tiesivät, että Olympialaisissa ei ole pääasia lyödä ennätyksiä eikä ratkaista keskinäisiä välejä. Siellä täytyy vain voittaa, hinnalla millä tahansa, isänmaalle mahdollisimman paljon. Oma kunnia ennätystulosten loisteessa saa himmetä, kunhan sen avulla pelastetaan Suomelle yksi tai kaksi kultamitalia lisää.... Kun muuan ulkomaalainen sanomalehtimies meni Nurmelta kysymään, miksei hän näissä kisoissa juokse yhtään maailmanennätystä, vastasi Nurmi yksikantaan: - Ne eivät kuuluneet suunnitelmiin.“ (Jukola 1924b, 82 - 83)

Jukolan ensimmäinen oma olympialaiskirja välittää hauskoja sattumuksia, kirjoittaja on innostunut ja kirjan ote on poikamaisen ilkeäkurinen.

Olympialaiskirjan jälkeen Jukola palaa jälleen kotimaan kentille. Seuraava urheilukirja Olympialaispoikia (Jukola 1928) on jatkoa Sata urheilijaa -kirjalle, mutta nyt kutakin suomalaista miesurheilijaa kuvataan paljon edellistä kirjaa tarkemmin ja käydään läpi heidän elämänvaiheitaan. Tässä kirjassa on mukana 17 urheilijaa. Jukola sanoo kirjan esipuheessa toivovansa, että hän voisi olla hyödyksi nousevalle urheilijapolvellemme, jolle “kertomukset suururheilijan alkuharjoittelusta saattavat tulla todelliseksi valmennusoppaaksi”.

Näin värikkäästi Jukola kuvaa juoksija Armas Kinnusta:

“Ruumis kuiva kuin kapakalan, sääriä kuin sirkalla ja metsän tuoretta sisua kuin kiukkuisella ilveksellä. Sellaisena hän näyttäytyi ensimmäisessä suurkilpailussaan, missä yritti ratki hävyttömästi pistää kiirettä itse Paavo Nurmelle. Tyylistä hänellä ei silloin vielä ollut paljon aavistusta. Vartalo huojui kuin merivuokko, ja kädet huitoivat kahtapuolta luonnottoman korkealla kuin marionetilla. Sitä paitsi sanoivat asiantuntijat hänen olevan pahasti pihtipolvisen. Vieläkö enemmän voisi todistaa hänen luontaisia avujaan ja juoksijavertaan.“ (Jukola 1928, 80-81)

Paavo Nurmesta Jukolalla on myös selvä näkemys:

“Hän on titaani, joka on tuonut jumalat ihmisiä lähemmäksi ja kuiskannut matalan maan asukkaille: Te voitte tulla hänen kaltaiseksi.“ (Jukola 1928, 207)

Jukolan tunnustuksellisin urheilukirja on Me uskomme urheiluun. (Jukola 1932) Siinä urheilusta palavan innostunut Jukola hehkuttaa syvästi omakohtaisella ja loistavalla tyyllillä ja taidolla urheiluasiana eteenpäin. Kirja on täyttä tavaraa vielä nykypäivänäkin, jos idealismin nähdään olevan viime kädessä kuitenkin kyynisyyttä parempi elämänasenne:

“Olympialaiskisoja vietetään edelleen. Me olimme mukana Pariisissa ja Amsterdamissa. Me varustauduimme lähtemään Los Angelesiin. Olympialaiskutsu herättää yhä kansamme laajat rivit tukemaan parhaiden poikiemme kuntouttamista sekä heidän matkakustannuksiaan.

Nykyiset kisat eivät ole enää kansallisen taistelun ilmauksia kuten orjuuden aikana. Ne ovat tietoisesti suunniteltuja juhlia, joiden tuloksista saadaan aseet liikunta- ja urheilukasvatustyöhön. Kultamitali on värväin rumpu, joka tuo urheilukentille yhtä monta nuorukaista kuin viiden vuoden propaganda- ja neuvontatyö. Siksi me tahdomme voittaa joitakin kultamitaleita, jotka ovat meille kansallista yhteisomaisuutta ja takaavat urheilukasvatuksen tulevaisuuden maassamme.

Ja me uskomme urheiluun, sillä me uskomme myös kansallisen olemisemme oikeutukseen.“ (Jukola 1932, 38-39)

Tässä kirjassa Jukolan yksi pääajatus, urheilun eheyttäminen tulee selkeästi ja vahvalla päätöksellä esiin. Jukola oli poliittiselta katsannoltaan liberaali porvari. Urheilun hän halusi pitää kaiken politiikan ulkopuolella ja hän esittää kirjassa voimakkaita vetoimuksia tuolloisen urheiluliikkeemme kahtiajaon poistamisesta. Näin hän toivoo Helsingin stadionhankkeen vaikuttavan urheiluelämäämme:

“Erittäin tärkeä on tässä kohdassa muistaa, että stadion on ensimmäinen urheilutehtävä, jossa eri järjestöihin melko jyrkin rajoin jakaantunut urheiluväkemme on saattanut sopia yhteistoiminnasta. Me ymmärrämme sen kuvastavan sitä suurta merkitystä, jonka stadionilla katsotaan olevan kansamme elämässä. Kunpa stadion samalla, valmistuttuaan, tulisi kansamme yhdistäjäksi! Kunpa siellä kaikki urheilijamme voisivat kilpailla samana päivänä, rinta rinnan, tarvitsematta, kuten tähän asti, vuorotellen vaihtaa paikkaa radalta katsomoon ja päinvastoin riippuen siitä, minkä liiton etiketti

on painettu kilpailuohjelman päällykseen... Se on kansamme elämäkatsomuksen symboli, voimamme ja terveytemme symboli. Se on Suomen itsenäisyyden symboli, sillä vain se elämäkatsomus, jota stadion kerran julistaa, on kyllin luja itsenäisen kansan turvaksi silloin, kun sitä vaikeudet uhkaavat.“ (106, 108)

30-luvun puolivälissä Jukola sai valmiiksi mittavan Huippu-urheilun historian. (Jukola 1935) Sitä pidetään myös itsestään selvästi suomalaisen urheilukirjallisuuden yhtenä klassikkona. Huippu-urheilun historia käy läpi yksityiskohtaisesti 20 eri urheilulajia, lähinnä Jukola keskittyy yleisurheiluun.

Kukin laji esitellään historiasta nykypäivään. Mukana on tarkat tulostiedot, mutta myös taustaa urheilijoista. Jukolan kasvatukselliset päämäärät ja urheilun asian eteenpäinvieminen ovat tässä selkeästi taustalla:

“Vaikka siis olen koettanut saada tämän teoksen numeropuolen luotettavaksi, olen kuitenkin halunnut panna pääsävyn itse huippumiesten ja heidän suurkilpailujensa kuvaamiseen. Tarkoitukseni on lähinnä ollut tarjota kuva eri aikakausien “tähdistä“ henkilöillisesti tajuttavin piirtein, samalla uskoen, että tiedot heidän harjoituksistaan, suunnitelmistaan, tekniikastaan ja taktiikastaan erilaisissa kilpailuissa ovat apuna uuden polven korkealle tähtääville urheilijanuorukaisille.

Jos tämä teos jollakin tavalla herättäisi suuressa yleisössä yhä syventyvää ja laajenevaa harrastusta urheilua ja sen terveitä pyrkimyksiä kohtaan, olisivat työtäni kannustaneet toiveet täyttyneet.“ (Jukola 1935, esipuhe).

Jukola sirottelee kirjaan välillä myös omia kokemuksiaan, lempikilpakumppani Erkka Vilen on mieluusti muisteloissa mukana:

“Erkka Vilen pysyi edelleenkin kunnossa, vaikka ei enää milloinkaan saavuttanut Pariisin aikaista teräänsä.

V. 1926 hän juoksi Eläintarhassa HKV:n syyskisoissa uuden Suomen ennätyksen 54.8. Siihen tulokseen lienee tämän kirjoittajalla ollut pieni osuutensa, sillä hän tuli vielä viimeiseltä aidalta alas hivenen ennen Erkkää pakottaen tämän siis riuhtaisemaan voiton saavuttamiseksi alle virallisen ennätyksemme.“ (Jukola 1935, 305-306).

Kirjan loppulauseessa Jukola erityisesti kiittää avusta Harri Eljankoa ja Enzo Sevonian, jotka molemmat olivat Jukolan tavoin urheilun käveleviä tietopankkeja.

40-luvulla Jukolan kirjatehtaasta tuli tuotetta edelleen tasaiseen tahtiin. Omakohtaisin niistä on vuonna 1943 ilmestynyt Laakeriseppele. (Jukola 1943) Se on jatkoa reilua vuosikymmentä aiemmin ilmestyneelle Me uskomme urheiluun -kirjalle. Laakeriseppele on myös rakkaudentunnustus elämän läpi kestäväälle urheiluhulluudelle ja palavalle halulle kasvattaa kansaa urheilun pariin.

Laakeriseppele on tyylillisesti paikoin häikäisevää luettavaa, välistä ankara paatos luo tahattoman koomisiakin sivujuonteita. Laakeriseppele-kirjassa Jukola kertoo myös omista matkoistaan eri olympialaisissa. Berliinin vuoden 1936 olympialaisten loppusaldo ei Jukolaa juuri miellytä:

“Milloinkaan eivät eri urheilulajit ole saaneet osakseen näin suurta huomiota, olipa sitten kysymyksessä koripallo, maahockey, ratsastus, miekkailu, uinti, voimistelu, nyrkkeily tai mikä muu jälkiviikon kilpailuista tahansa. Aina katsomot ovat täpösen täynnä ja yleisö kohdistaa miltei lapselliselta vaikuttavassa kuumeessaan huomionsa vain siihen, kuinka omat edustajat suoriutuvat. Itse urheilu ei ole sille merkityksellistä.

Kansalliskiihko näyttelee pääosaa...saksalaiset radioselostajat järjestään huutavat, olipa kilpailussa jännitystä tahi ei, huutavat kuin vääpeli harjoituskentillä alokkaille. He eivät sattumaltakaan puhu muusta kuin omien kilpailijoiden ansioista. “ (Jukola 1943, 208)

Jukolan vahva ja koko iän kestänyt pyrkimys suomalaisen urheilun eheyteen saa vahvan todistusperustan omista kokemuksista kansalaissodan jälkeisiltä ajoilta:

“Meitä oli ollut paljon samanikäisiä nuorukaisia samassa seurassa. Osa meistä oli kaatunut -toistemme luodeista. Osa meistä oli vankileireissä, osa vartijoina.... Sodan jälkeen meidät erotettiin toisistamme eri seuroihin. Kirous jäi painamaan nuoria sydämiämme. Me emme jaksaneet ymmärtää kaikkea. Me katselimme toisiamme turtuneina ja mykistyneinä. Mekin seisoimme kuin urheilumme hautajaissaaton nuorina, alakuloisina vahteina.“ (Jukola 1943, 264)

Laakeriseppelä-kirjaan sisältyy myös Jukolan kokemuksia rintamalta. Jukola toimi jatkosodassa tiedotus- komppanian päällikkönä ja myös tiedotustehtävissä sekä talvi- että jatkosodassa. Urheiluvirtauksia löytyy myös taistelujen kuvauksiin:

“Suomalainen korpisoturi oli osoittanut marssikykyänsä.

Hän on urheilija, eräkansan urheilija kiireestä kantapähän. Vaikka hän ei koskaan saisi nimeään kilpailujen palkintoluetteloon, niin hän on sittenkin lyönyt suurimman maailmanennätyksen: Hän on voittanut ryssän ja turvannut tuleville sukupolville vapaan isänmaan.“ (Jukola 1943, 262)

Tunnetuin Jukolan urheilukirjoista on Urheilun Pikku Jättiläinen (Jukola 1945), josta otettiin useita painoksia vielä 50-luvulla ja joka on kaikkien aikojen myydyin suomalainen urheilukirja, sen yhteispainos on jo 78.000. (Arponen 2000) Urheilun Pikku Jättiläinen on lähes uskomaton yhteenveto, 1500-sivuinen mammutti, jota tekijä itse kuvaa sanomalla sen olevan “ohjekirja nuorille urheilijoille, tietokirja kaikille urheiluharrastajille. Maailman kaikki urheilut esitetty sen 22:ssa luvussa, kuvia yhteensä n.1500 “.

Alun perin Urheilun Pikku Jättiläisen piti syntyä Martti Jukolan ja voimistelunopettaja Kalle Karvosen yhteistyönä (Jukola 1945) , mutta Karvonen kuoli Kannaksella. Karvonen oli kuitenkin ehtinyt kerätä jonkin verran aineistoa kirjaan, samoin hänen kynästään ovat kirjan piirroksat.

Tunnettuja urheilumiehiä ja selostajatovereita Jukola kiittää myös kirjan alkulauseessa, mainituksi tulevat radioselostaja Pekka Tiilikainen ja hovioikeuden auskultantti Lars Henrik von Willebrand. Molempien kanssa Jukola selosti radioon kymmeniä kilpailuja.

Urheilun Pikku Jättiläinen kattaa koko urheilulajien laaja kirjon. Kustakin lajista esitellään historia, kuvataan lajia laajasti ja luodaan asiantunteva läpivalaisu huippunimiin. Jukolamaisen tarkasti käydään tietysti läpi myös lajikohtaiset tulokset ja ennätykset kautta aikojen. Esitellyksi tulevat hiihto- ja mäenlasku, rata- ja kenttäurheilu, palloilu, paini, voimistelu, ampuminen, luistelu, uinti, nyrkkeily, pyöräily, soutu ja melonta, painonnosto, suunnistaminen, miekkailu, ratsastus, nykyaikainen viisiottelu, purjehdus, purjelento, moottoriurheilu, raviurheilu, jousella ampuminen ja keikkailu.

Jukolalla on oma painava sanansa sanottavana lajista kuin lajista; tässä arviota suomalaisesta hiihtoharrastuksesta:

“Kilpahiihdon siirtyminen murtomaalle aikaansai hiihtoharrastuksen nopeasti leviävän yleistymisen. Hiihdosta on tullut kymmenen viime vuoden kuluessa suorastaan kansalaisurheilu, every man's sport, joka sopiikin yhtä hyvin kuin käveleminen kaikille ikäkausille ja molemmille sukupuolille. Naisten

hiihtopukumallien muodistuminen on myös ollut huomattavana tekijänä hiihtoharrastuksen leviämässä kauniimman sukupuolen keskuuteen. Näin on hiihdosta nykyisin tullut miltei seurustelumuoto, terveellinen ja virkistävä vapaa-ajanviettotapa, joka tarjoaa keuhkoille ja verelle kaikkien puhtainta ja happirikkainta ilmaa, keväisen auringon voimakkaita ultraviolettisäteitä sekä liikuntaa jokaiselle lihakselle ja nivelelle.“ (Jukola 1945/1951, 32-33)

Suksilla mäen laskemisesta annetaan ohjeita, joita äkkiseltään voisi luulla löytyvän akrobaatin niksinurkasta:

“Liukuhyppy tehdään silloin, kun halutaan viistolaskussa vauhtia pysäyttämättä kääntyä vastakkaiseen suuntaan ja jatkaa laskua. Sen suoritus on paljon poikittaishypyn kaltainen. Sauvan sompa on käännöksen puolella vain asetettava ulommaksi etuviistoon kuin poikittaishypyssä ja vartalo kiertyy ennen hyppyä enemmän, koska kääntyminen viistolaskusta uuteen viistolaskuun vaatii melkoista voimakkaamman vastaliikkeen kuin poikittainen pysähdyshyppy. Vaikka sukset ja jalat liukuhyppyä tehtäessä eivät olekaan samalla korkeudella, voidaan ponnistus suorittaa kummallakin jalalla yhtä voimakkaasti, kunhan vain polvet pidetään tiukasti yhdessä.“ (Jukola 1945, 64)

Vuonna 1946 Jukola teki *Urheilumuistojen* kirjan ja vuonna 1947 monikielisen *Suomi urheilee - Finlands idrott av i dag - Sports in Finland - La Finlande sportive - Finnlands Sport im Bild* -kirjan yhdessä Lauri Nurmen kanssa (Jukola 1947). Se on lähinnä kuvakirja ja Jukolan useimpiin muihin urheilukirjoihin verrattuna suppea katsaus suomalaisen urheilun sodanjälkeiseen tilaan, samalla valetaan uskoa tulevaan:

“Monta ikäluokkaa nuoria miehiä joutui parhaana kautenaan elämään urheilutoiminnasta syrjässä. Sen vuoksi sodan jälkeiset ensimmäiset vuodet olivat Suomen urheilun routakautta. Uusi polvi on nyt astumassa esiin. Se on löytänyt jälleen sen hurman, jonka vain urheilu pystyy palvojalleen tarjoamaan. Uudet miehet ovat lähteneet astumaan mestarien jälkiä. Uusi polvi takaa, että Suomen urheilun iskuvoima on nopeasti entisellään: Suomen urheilu nousee, iskee ja voittaa.“ (Jukola 1947, esipuhe)

Samantyyllisen kirjan Jukola julkaisi vielä Lauri Nurmen kanssa vuonna 1952, nyt nimellä *Urheileva Suomi*. (Jukola 1952) Kielirepertuaari oli pudonnut suomen lisäksi ruotsiin, kääntäjänä monikielinen selostaja Enzo Sevon.

“Kun Suomi nyt 1952 on olympiakisojen isäntämaana, haluaa tämä teos antaa kuvan urheilumme monipuolisuudesta. Se esittelee parin viime vuoden ajalta parhaita miehiä ja naisia, joista suurella osalla on mahdollisuuksia päästä siniristilipun edustajaksi Oslon ja Helsingin kisoissa.“ (Jukola 1952, esipuhe)

Jukolan viimeiseksi jäänyt mittava urheilukirja oli Suuri olympiakirja. (Jukola 1952b) Sen johdanto on päivätty elokuussa, vain kaksi kuukautta ennen Jukolan kuolemaa. Suuri olympiakirja täydentää *Urheilun Pikku Jättiläistä*, joka tuolloin oli ehtinyt neljänteen painokseensa. Jukola korostaa, että Suuri olympiakirja ei ole historia eikä hakuteos, vaan kirjoitettu lukemista varten. Kirja lähtee antiikin urheilusta ja kuvaa hyvin samanlaisin sanakäantein urheilun alkutaipaleita kuin Lauri Pihkala Jukolan kanssa yhdessä julkaisemassaan kirjassa *Olympialaiskisarit I - II* vuonna 1924. Antiikin aikanakin urheilun kaupallistuminen kaihersi pahoin. Näin Jukola:

“Voittajalle pystytettiin kuvapatsas ja hänen kilpailuistaan hakattiin selostus kivipylvääseen, jossa se varmaan säilyi kauemmin kuin nykyisin urheilulehtien palstoilla. Kun tällainen urheilijain lellittely meni yli kohtuullisten mittojen, sai filosofi Platon aiheen huomauttaa, ettei hän tiedä aineellisessa suhteessa siunatumppaa elämää kuin olympiavoittajan. Eräässä sadussa hän kertoo, kuinka

kuninkaantytär Atlantan sielu valitsi asuinsijakseen urheilijan kehon nähdessään, miten suuren korvauksen urheilija sai vaivoistaan. Ennen kuin myöhemmin saattoi päästä olympiavoittajaksi, oli antauduttava täysin ammattilaiseksi, ja se kannatti, jos onnistui. Urheilun ammattilaistaminen ei enää ollut särö, vaan ensimmäinen vakava naula kisojen hengen ruumisarkussa..“ (Jukola 1952b, 17)

Antiikin kisojen ohessa Jukola käy Suuressa olympiakirjassa läpi nykyaikaiset olympialaiset Ateenan vuoden 1896 olympialaisista aina kirjan ilmestyessä juuri päättyneisiin Helsingin olympialaisiin saakka. Jukolan nopeus ja reporterintaidot tulevatkin tässä hyvin esille. Vaikka Jukola oli tuolloin jo vakavasti sairas, hän pystyi kirjoittamaan muutamassa viikossa nelikymmensivuisen kattavan erittelyn Helsingin olympialaisista.

Emil Zatopekin saavutukset Helsingissä Jukola nostaa korkealle:

“Zatopek kirjoitti uuden luvun urheiluhistoriaan, sillä ennen ei samalla viikolla 5000 m:n voittaja ole ollut myös maratonilla ensimmäinen. Kyllä tämä teko jo vastaa Paavo Nurmen samana päivänä Pariisissa voittamia 1500 ja 5000 m:ä. Parempiakin aikoja on juostu varsinaisesti ennätyskokeiksi järjestetyissä kilpailuissa, mutta olympiakisojen horisontista katsoen pysyvät toistaiseksi Nurmi ja Zatopek selvästi muiden edellä.“
(Jukola 1952b, 264)

Myös tässä viimeisessä olympiakirjassaan Jukola pystyy yhdistämään tarkan tuloskerronnan ja hyvän kirjoitustyylin. Suomalaisten leipälajissa keihäänheitossa lähes varmana pidetyn kultamitalin vaihtuminen Toivo Hyytiäisen pronssiin kotikisoissa saa Jukolan analysoimaan syitä:

“Pakostakin joutuu kysymään, miksi suomalainen valmennus ei tähdännyt olympiakisoihin tai missä suhteessa se epäonnistui. Vai pettivätkö heittäjien hermot? Karsinnoissa kaikki yli 70 m, kisojen jälkeen samoin, vieläpä Nikkinen ja Hyytiäinen vuoden siihen mennessä parhailla tuloksilla. Mutta juuri kisapäivänä kotoisen yleisön edessä Nikkinen ja Leppänen lyötiin aivan matalaksi. Vain Hyytiäinen yritti taistella loppuun asti ja saikin sitten palkaksi - pronssimitalin.“ (Jukola 1952b, 265)

Jukola onnistuu tyylinsä mukaisesti löytämään kirjaansa myös reippaita rohkaisun sanoja, vaikka suomalaismenestys ei joissakin paraatilajeissamme ollutkaan odotetunlainen:

“Suomi oli siis 69 osaaottavan maan joukossa 6:s, mikä oikeutti pitämään sitä edelleen yhtenä maailman suurvalloista urheilun alalla. Ne lukuisat kiitollisuuden ilmaukset, jotka kisojen jälkeen tulivat Suomen osaksi eri maiden urheilujärjestöjen taholta ja joissa annettiin tunnustus hyvin hoidetusta isännyydestä, vahvistavat tämän tosiasian.“ (Jukola 1952b, 300)

Jukolan paristakymmenestä urheilukirjasta välittyy urheilusta tietävä tyyliniekka, joka ei pelkää heittää omaa persoonaansa peliin ja joka uskaltaa arastelematta kertoa oman näkemyksensä tärkeinä pitämistään asioista.

Jukolan sydäntä lähellä ovat kautta vuosikymmenten urheilukamppailujen rehtiys ja kaikenlaisen hurmoshenkisyuden kammoksuminen. Hän ottaa myös vahvasti kantaa suomalaisen urheilun järjestöllisen eheyttämisen puolesta ja edistää sovinnollisuutta myös muissa asioissa.

Jukolan isänmaallisuus ja urheilun tärkeä merkitys suomalaisen identiteetin luojana ja vahvistajana ovat kirjoissa jatkuvasti esillä. Suomalaisuus, koettuna ikään kuin meidän erottumisenamme ja paremmuutenamme muista kansoista urheiluvoittojen kautta, on Jukolalle ylitsekäymätön arvo. Niinpä urheilijan tärkein tehtävä on varsinkin kansainvälisissä kilpailuissa ja etenkin olympialaisissa yrittää kaikkensa isänmaan hyväksi.

Sotavuosina Jukolan maanpuolustustahto välittyi kirjoissa itsestäänselvytenä ja itse asiassa osana urheilijan velvollisuuksia.

Jukola rakasti urheilua yli kaiken. Niinpä hänen urheilukirjansa ovat innostuneen urheilumiehen välillä paatoksella kaasu pohjassa painavaa tykitystä, välillä pohjimmiltaan herkän runoilijasielun korkeuksiin johdattavaa ja myös lukijan mielen sopukoihin yltävää herkistelyä.

Jukolan urheilukirjoissa tulee selvästi esiin myös Jukolan omia syvimpiä tuntemuksia ilman pidäkkeitä.

2.3 Jukola kirjallisuudentutkijana ja kääntäjänä

Martti Jukola toimi myös kirjallisuudentutkijana ja kääntäjänä.

Jukola julkaisi väitöskirjansa vuonna 1930, aiheena oli Juhana Heikki Erkon elämä ja runous. Jukolalle tyypillistä perusteellisuutta osoittaa se, että työstä tuli huomattavasti ennakoitua laajempi. Niinpä Jukola päätyi ratkaisuun, että väitöskirjana julkaistiin kaksiosaiseksi paisuneen kirjan ensimmäinen osa, sekin 460-sivuinen järkäle ja kirjan toinen osa, 521-sivuinen, julkaistiin erikseen vuonna 1939 professori Viljo Tarkiaisen 60-vuotispäivien yhteydessä. Tarkiainen oli Jukolan opettaja ja väitöskirjatyön ohjaaja ja Jukola omisti kirjansa jatko-osan nimen omaan Tarkiaiselle.

Jukolan väitöskirjaa leimaa detaljitiedon runsaus. Jukola osaa kuitenkin kiteyttää olennaisuudet esiin, näin hän paaluttaa viimeisenä jälkiromanttisena lyyrikkona (Tukiainen 1971) pidetyn J. H. Erkon merkitystä:

“Kirjallisuushistoriallisena ilmiönä Erkko oli eräänlainen solmukohta, jossa suomalaisen runon kaksi vanhaa tietä, kylä- ja metsätie, lyhyeksi ajaksi yhtyi, haarautuakseen pian yhä useammiksi, paremmin hoidetuiksi ja tasoitetuiksi valtateiksi.” (Jukola 1930, 13)

Jukola ei käsittele kohdettaan mitenkään silkkihansikkain, välillä Erkko saa kyytiä oikein kunnolla. Hän ei säästä Erkkoa edes Kansalaislaulun kohdalla. Tämä “Olet maamme armahin Suomenmaa, ihanuuksien ihmemaa” on Erkon eittämättä tunnetuin runo.

“Kansalaislaulun rakenne ei ole tarpeeksi tiivis. Siinä on useita säkeistöjä, joissa Erkon isänmaalliset ajatukset kiertävät kehää ja jotka huoletti olisivat voineet jäädä pois. Muotoelämys tuntuu runoilijalta jääneen kokematta muussa suhteessa paitsi riemullisen intomielisessä rytmissä.” (Jukola 1930, 254)

Jukola lyttää Erkon isänmaalliset ja kansalliset runot muutenkin reippaasti todeten Erkon selittävän läpi tarkoittamansa.

Jukola kuljettaa lukijaansa väitöskirjassa kohtuullisen kiinnostavuuden säilyttäen. Erkon useaan otteeseen muuttuvaa maailmankuvaa Jukola osaa analysoida hyvin ja erittelee mm. uskonnäkemyksiä tavalla, joka osoittaa omakohtaista paneutumista asiaan:

“Kun muistamme Erkon innostumisen darvinismiin ja hänen aikaisemman kallistumisensa luonnon palvontaan, ymmärrämme hyvin, kuinka lähellä hänellä oli mahdollisuus käsittää suhteensa Jumalaan panteistisesti. Voimakkaan sysäyksen siihen suuntaan hän sai Shelley'n ja Byronin sekä varsinkin Goethen runoista. Niissä Elias Erkko oli sanonut olevan juuri sitä panteismia, jota Juhana Heikki maailmankatsomuksensa varmistamiseksi tarvitsi.” (Jukola 1930, 330)

Erkon kieltä Jukola moittii pitkään ja perusteellisesti. Ryöpytyksessä loppusoinnut ovat hutiloituja, kestoja ei noudateta daktyleissa, tahtijaot ovat epäonnistuneita, huonosti valittuja vertauskuvia ja epätäsmällisiä sanontoja Jukola on myös havainnut. Lievikkeeksi Jukola kuitenkin toteaa:

“.... joskin on myönnettävä, että parhaissa lyyrillisissä runoissaan Erkko käytti sujuvaa ja selvää kieltä muokaten sitä vähitellen siihen valmiuteen, jolla nuoremmat runoilijat saattoivat ryhtyä sitä käyttämään.”

(Jukola 1930, 430 - 431)

Erkko-kirjan toisessa osassa Jukola jatkaa Erkon elämänvaiheiden pikkutarkkaa ruotimista ja tämän elämänkaari, naimahuolet ja ikuinen rahapula sekä entisaikojen suomalaisten runoilijoiden ammattitauti, keuhkosairaus tulevat kyllä vähintäänkin selvästi läpikäydyksi.

Loppuarviossaan Erkosta Jukola nostaa tärkeimmäksi myös hänelle itselleen merkittävän asian:

“Vaikka Erkon sijoittuminen kirjallisuuden historialliseen arvoasteikkoon jääkin vaatimattomaksi, niin hänen runoutensa ja uhrautuvan kirjallisen työskentelynsä kansallinen merkitys on arvosteltava sangen korkeasti aina, kun puhutaan Suomen suomalaisen kansan tiedon janosta sekä pyrkimyksestä hengen vapauteen, sivistykseen ja taiteen rikkaille lähteille.” (Jukola 1939, 486)

Mielenkiintoista Erko-kirjoissa on, että vahvasti WSOY-taustainen Jukola on saanut näiden kirjojensa kustantajaksi Otavan. Taustavaikuttajina ovat asiaan harrastuneisuutta tunteneet Otavan toimitusjohtaja Alvar Renqvist ja Helsingin Sanomien päätoimittaja Eljas Erko, jonka setä Juhana Henrik Erko oli.

Martti Jukola käänsi myös runsaasti kirjoja, yleensä ruotsin kielestä. Kenties kiinnostavin Jukolan suomennoksista kaunokirjallisessa mielessä on tsekkiläisen Karel Capekin “Insinööri Prokopin aivokuume” vuodelta 1942, joka varoittaa koneistumisen vaaroista, myös kansalliskiihko saa kirjassa kyytiä. Silti päällimmäisenä on usko rakkauteen ja elämäniloon. Näin Jukola erittelevässä ja kirjan ominaislaadun hyvin kiteyttävässä alkulauseessa:

“Tässä kirjassa on aineksia vaikka viiteen romaaniin. Sen voimakas ja värikylläinen tyyli on kiehtovaa ja harvinaisen eloisesti iskevää. Sen luonnekuvat jäävät pysyvästi mieleen eikä sen syvä inhimillisuus ole herättämättä lämmintä vastakaikua.”

Kirjan suomennos on kelpo sanankäyttäjän tarkkaa työtä, kuten myös Jukolan suomentama laaja nuorten urheilukirja-sarjakin, johon kuuluivat (Raatikainen 1997) Waldemar Hammenhögiltä Hiihtäjä-Heikki (1945), Samoilija-Erkki (suunnistusta, 1949), Painija- Olli (1950) ja postuumina julkaistu Koululaismestari-Niilo (1953) sekä Bengt Ahlbomin kirjoittamat Jääpalloilija-Pentti (1948) ja Jalkapalloilija-Kalle (1951).

Nämä nuorten urheilukirjat Jukola suomensi mukaellen niin, että hän siirsi tapahtumat ja nimet Ruotsista meidän oloihimme.

Lisäksi Jukola suomensi J. W. Rangellin kanssa Purjehtijan muistelmia -teoksen vuonna 1947 ja tanskalaisen Knud Lunbergin Jalkapallo -teoksen vuonna 1949. (Raatikainen 1997)

2.4 Jukolan selostajaura Yleisradiossa

Martti Jukola teki ensimmäisen urheiluselostuksensa Yleisradioon 21.2.1931. Tuolloin hän selosti kovassa pakkasessa Helsingin Kaisaniemessä pikaluistelun MM-kisoja. Kesken pitkän ja uuvuttavan selostuksen Jukola päättää hakea kuumaa mehua ja jättää selostuspaikkansa. Kenttäkaiuttimien välittämä musiikki täyttää myös radioaallot. Jukola juo mehuaan läheisessä kojussa, eikä huomaa, että rataa kiertänyt japanilaispari on jo tulossa maaliin. Jukola ryntää nopeasti takaisin selostuspaikalleen ja sanoo voittajaksi tulleen Isiharän. Hetken kuluttua kenttäkuulutus kertoo: voittaja Nakamura.

“Ensimmäinen kenraalimunaus suomalaisen urheiluselostuksen historiassa oli tapahtunut tosiasia. Humanistitohtorin tyylikkyydellä Jukola työntyi paikkaamaan pahan kukkia:
- Hyvät kuuntelijat. Tulkaapa itse katsomaan, kumpi on kumpikin. Niin ovat saman näköisiä kuin kaksi marjaa!” (Noponen 1986, 114-115)

Jatkossa Jukola ei juuri virheitä tee, vaan hänen tavaramerkikseen tulee tarkka, analyttinen ja koko ajan tuloksia sekä väliaikoja sisältävä selostusvirta.

Lopullisen läpimurtonsa radion urheiluselostajana Martti Jukola teki Suomi-Ruotsi maaottelussa syksyllä 1931. (Noponen 1986, 116) Sen jälkeen Jukola selosti tasaisin väliajoin erilaisia urheilukilpailuja Suomesta ja ulkomailta. 30-luvulla urheiluselostuksia oli vielä kuitenkin suhteellisen vähän kaikesta ohjelma-ajasta, keskimäärin urheiluselostuksia oli noin 1-2 prosenttia kaikista lähetyksistä, tunneissa mitaten vuodessa noin 20 - 50 tuntia. (Lyytinen 1996, 108)

Yleisradio kävi 30-luvulla kovaa kampanjaa radionkuuntelun lisäämisen puolesta. Näin annettiin ohjeita vuonna 1931 radionkuuntelusta:

“Radion välityksellä pääsemme helpoimmin osallisiksi aikamme korkeimmistakin saavutuksista tiedon ja taidon alalla. Radio pystyy tarjoamaan voimme sanoa kaikkein parhainta, mitä koti- ja ulkomailla puhutun sanan tai musiikin alalla on aikaansaatu. Se on poistanut välimatkat kaukaisimpienkin maitten väliltä ja tehnyt kulttuurin ihmiskunnan yhteisomaisuudeksi.

... Välttääkää kaikkea tarpeetonta puhelua lähetyksen alettua. Pieni kysäisy voi aiheuttaa pitkän keskustelun, ja tällöin on kaikkien läsnäolijain kuuntelu auttamattomasti pilalla...Niiden jotka haluavat puhella, on siirryttävä johonkin toiseen huoneeseen.” (Lyytinen 1996, 34-35)

Erityisen voimakkaasti Yleisradio mainosti ennen Berliinin olympialaisia vuonna 1936. Martti Jukola puolestaan oli yksi suurimmista vetonauloista tässä mainonnassa. Berliinissä Jukola teki jättiläisurakan selostaessaan suomeksi yksin kaikki lajit, ruotsiksi saman työn teki kollega Lars von Willebrand.

“Kisaselostukset tulivat Suomeen puhelinkaapeleita pitkin. Linjat oli varattava hyvissä ajoin niiksi minuuteiksi ja tunneiksi, jolloin oli suomalaisittain kiinnostavien lajien loppukilpailuja. Selostusten pituudet kisapäivien aikana vaihtelivat 20 minuutista 1 tuntiin 45 minuuttiin. Niitä lähetettiin osaksi suorina kilpailukuvauksina stadionilta, osaksi jälkiäänityksinä ja levyiltä. Kisojen aikana Berliinissä arvioitiin leikatun noin 20 000 levyä.

Pitkistä kilpailutapahtumista kuten maratonjuoksusta kilpailun alun selostus lähetettiin levyiltä ja loppuvaiheista oli runsas tunti suoraa lähetystä.” (Lyytinen 1996, 104)

Jukola oli myös onnistunut varsin hyvin ennakoimaan, milloin linjoja Berliiniin tarvittaisiin:

“Jukola mainitsi jo toukokuussa 1936 suomalaislajeina ennen kaikkea 5000 ja 10 000 metrin juoksut, keihäänheiton ja estejuoksun. Ja kyllä hän tunsikin tarkkaan urheilijaimme mahdollisuudet, sillä noissa neljässä lajissa suomalaiset saivat yhteensä yhdeksän mitalia kahdestatoista!” (Lyytinen 1996, 105)

Berliinin selostukset olivat aikalaisten mielissä tulikirjaimin piirrettyinä. Näin muistelee akateemikko Joonas Kokkonen 10.000 metrin juoksua, jossa Suomi sai kolmoisvoiton:

“Kisoista oli jo suorat lähetykset... Tuo Martti Jukolan selostus, siitä, niin minä taisin osata sen melkein ulkoa aikanaan.” (Yle 1987)

Sama selostus saattaa tulla vastaan mitä yllättävimmissä yhteyksissä, siitä on tullut ikään kuin osa valtakunnan kollektiivista muistia. Näin sen on ajankuvaksi kalastanut Ilkka Remes dekkarissaan Pedon syleily:

“Anna nosti kämmenensä kupiksi nenänsä ja suunsa eteen saadakseen aikaan kohisevan radioäänen: juoksijan nimi oli Murakoso, mutta Anna imitoi silmät sädehtien Martti Jukolan täydellisin äänenpainoin: Munakoiso jää, Munakoiso jää, nyt on 10 metriä tullut väliä jo.” (Remes 1999, 23-24)

Berliinin jälkeen Jukola oli maineensa huipulla. Silti hän teki yllätysvedon ja Yleisradion herrat tapasi häitä ja huoli:

“Hyviä radioreporttereja ei ole tosin helppo löytää. Viimetalviset reportterikilpailutkaan eivät tuoneet tällä alalla esille mitään huomattavampia uusia kykyjä. Voidaanpa reportterikysymyksessä merkitä huomattava tappiokin! Tohtori Martti Jukola, joka erinomaisen etevällä tavalla on hoitanut huomattavimmat urheilureportaashit sekä suorittanut onnistuneesti muitakin vaativia reportteritehtäviä muuttaa vuoden vaihteessa Ensoon ja voi siten todennäköisesti tähänastista paljon harvemmin toimia reportterina.”

Näin purki mieltään ohjelmapäällikkö Ilmari Heikinheimo Yleisradion ohjelmaneuvoston kokoukseen 28.9.1936 tekemässään ohjelmatoimintaa koskevassa muistiossa. Samassa kokouksessa päätettiin ryhtyä toimeen reportaashiauton hankkimiseksi.

Jukola siis katosi joksikin aikaa Yleisradion selostajatehtävistä, joskin hän kyllä selosti jonkin verran Yleen myös Ensoon siirryttyään. Mutta veri veti selostajaksi kokonaan, nyt kuukausipalkkaiseksi. Aikaisemmin Jukola oli selostanut juttupalkalla, kuten kaikki muutkin sen ajan selostajat. Johtokunnan pöytäkirjat kertovat tapausten kulun:

“Luettiin fil.tri. Martti Jukolalta tullut, johtokunnalle osoitettu kirjelmä, jossa tri Jukola tarjoutuu yhtiön palvelukseen selostusosaston päällikön toimeen.

Kun tri Jukolan palkkavaatimus, 8.000 mk, kuitenkin oli yhtiön yleiseen palkkatasoon nähden liian korkea, johtokunta ei katsonut voivansa tarjousta huomioonottaa.”

Näin asiaa puitiin ensimmäisen kerran Yleisradion johtokunnan kokouksessa 9.8.1939. Asian käsittely ei kuitenkaan päättynyt tähän, vaan sitä jatkettiin seuraavassa kokouksessa 22.8.1939:

“Toimitusjohtaja ilmoitti, että tri Martti Jukola oli käynyt henkilökohtaisesti hänen puheillaan uudelleen tarjoutuen avoinna olevaan selostusosaston päällikön toimeen. Tri Jukola oli ilmoittanut voivansa alentaa palkkavaatimustaan 7000 markkaan kuukaudessa sitoutuen ilman eri korvausta suorittamaan kuukausittain

kaikkiaan kolme 25 - 30 min. pituista selostusta. Katsoen tri Jukolan erinomaisiin ominaisuuksiin selostustehtävien hoitamisessa sekä huomioonottaen hänen opillisen sivistyksensä ja hänen saavuttamansa radiokuuntelijan suosion johtokunta piti tri Jukolaa erittäin sopivana selostusosaston päällikön toimeen ja valtuutti valmistelukunnan jatkamaan neuvotteluja tri Jukolan kanssa eräistä yksityiskohdista, ennen kuin asiasta lopullisesti päätetään. Asia jätettiin pöydälle.“

Ratkaisu saatiinkin sitten jo seuraavassa johtokunnan kokouksessa kahden päivän kuluttua 24.8.1939:

“Otettiin jatkokäsittelyyn selostusosaston päällikön toimen täyttäminen.

Toimitusjohtaja ilmoitti, että valmistelukunta oli neuvotellut uudelleen tri Jukolan kanssa ja ehdottaa neuvottelujen tuloksena, että tri Jukola kiinnitettäisiin selostusosaston päälliköksi 7.000 markan kuukausipalkalla, johon sisältyy myös velvollisuus kolmen 25 min. - 1 t. kestävän reportaashin tekemiseen kuukaudessa. Olympiakisojen selostusten hoitamisesta oli suunniteltu suoritettavaksi 10.000 markan suuruinen kertakaikkinen korvaus.

Hyväksyen valmistelukunnan ehdotuksen johtokunta päätti kiinnittää tri Jukolan selostusosaston päälliköksi syyskuun 1 päivästä lukien 7.000 markan kuukausipalkalla, jonka lisäksi hänelle suoritetaan 10.000 markan suuruinen kertakaikkinen palkkio Olympiakisojen selostusten hoitamisesta. Tri Jukolan kesäloman pituudeksi vahvistettiin 1 kuukausi ja molemminpuoliseksi irtisanomisajaksi 3 kuukautta.“

Näin Jukola päätyi Yleisradion selostusosaston päällikön tehtävään. Samassa kokouksessa kiinnitettiin toiseksi mieskuuluttajaksi kreivi Carl-Eric Creutz - hänen palkkansa tosin oli Jukolan palkasta vain reilu neljännes, 1900 markkaa. Jukola onnistuikin neuvottelemaan itselleen hyvän palkan, vaikka hän joutui tinkimään alkuperäisestä vaatimuksestaan. Pekka Tiilikainen oli myös palkattu Yleisradioon vakituiseksi selostajaksi saman vuoden alussa, hänen palkkansa oli 4000 markkaa kuukaudessa. Ohjelmapäällikkö Jussi Koskiluoman palkka tuolloin oli 5500 markkaa kuukaudessa. (Henkilökunnan palkkoja koskevat asiakirjat 1937-1945, Yle)

On myös mahdollista, että alkuperäinen pyyntö Jukolalle hakea selostusosaston päällikkyyttä tuli Yleisradiosta puhelimitse Ensoon. Tällainen muistikuva on mm. Jukolan tyttärellä Seija Jukolalla (2000), mutta kirjallista dokumentaatiota asiasta ei ole.

Tiedustelin asiaa myös Yleisradion kahdelta historiankirjoittajalta, Eino Lyytiseltä ja Timo Vihavaiselta, hekään eivät olleet tällaista tietoa mistään pystyneet varmentamaan. (Lyytinen 2000, Vihavainen 2000)

Kauan Jukola ei kuitenkaan ehtinyt selostusosastoa johtaa, sillä talvisota vei muihin tehtäviin. Jukola palveli Pölläkälässä divisioonan esikunnan lähettiupseerina, ei vastoin ennakko-odotuksia vielä tuolloin Päämajan propagandaosaston radiotoimistossa, jonka päällikkönä oli Reino Hirviseppä. Paavo Noposella on tähän selitys:

“Taustalla piili siviilityön skisma muutaman vuoden takaa. Kun tiedetään, että Martti Jukola oli Suomen Urheilulehden päätoimittajana 1931 - 1936 ja että nimimerkki Palle lähti lehden avustajan paikalta omasta päätöksestään alkuvuodesta 1936, syvästi tuohduksissaan 12 vuoden palstanpidon jälkeen, on syytä otaksua pohja talvisodan yhteistyölle vaikeaksi ellei mahdottomaksikin.“ (Noponen 1986, 291)

Riita oli syntynyt Noposen mukaan siitä, ettei Suomen Urheilulehti halunnut ryhtyä kehumään Hirviseppän runokokoelmaa. Hirviseppä itse siirrettiin pian propagandaosastolta takaisin

rauhanaikaiseen työpaikkaansa - sotamuseoon hänen innostuttuaan liiaksi ryssittelylinjalle sodanaikaisissa ohjelmissaan. (Vihonen 1999, 60)

Heti talvisodan loputtua ja varsinaisesti jatkosodassa Jukola oli jo tiedotustehtävissä ja teki radio-ohjelmia rintamalta. Varsinainen asemapaikka Jukolalla oli jatkosodassa Nurmeksessa, jossa hän toimi kymmenennen tiedotuskomppanian päällikkönä. (Noponen 1986, 322)

Yksi merkittävä tiedotusmuoto jatkosodan aikana olivat asemiesiltamat. Niitä Jukola myös selosti.

15.10.1942 pidettyjen radioitujen iltamien selostus Kuopion työväentalolta johti Jukolan kannalta kauaskantoisiin seurauksiin. Näin päätti Yleisradion johtokunta kokouksessaan 17.10.1942, kokous oli kutsuttu koolle pelkäämään Jukolan takia ja siinä oli esityslistalla yksi asia:

“Kun tri Martti Jukola kuluvaan kuun 15 p:nä pidetyssä asemiesillassa, joka radioitiin ja jossa hän toimi kuuluttajana, oli esiintynyt päihtyneenä herättäen sekä läsnäolleissa että radionkuuntelijoissa suurta paheksuntaa, johtokunta, todeten että tri Jukolan esiintyminen samoin kuin hänen toimintansa yleisradioyhtiössä aikaisemminkin oli antanut aihetta erittäin vakaviin muistutuksiin, päätti vapauttaa tri Jukolan viipymättä yhtiön palveluksesta ja suorittaa hänelle palkan irtisanomisajalta.”

Näin päättyi Martti Jukolan kuukausipalkkainen työ Yleisradiossa. Aiemmin ei ole varmuudella tiedetty, erotettiin Jukola noinkin selkeästi. Jukolan taidot kelpasivat silti Yleisradiolle jatkossakin, hän selosti urheilukilpailuja, maaotteluja, Kalevan kisoja, Salpausselän kisoja, olympiakarsintoja ja mitä moninaisimpia urheiluun liittyviä tapahtumia aivan kuten ennenkin vielä melkein vuosikymmenen ajan lähes kuolemaansa asti - nyt vain jälleen juttupalkalla. Useasti selostajatoverina oli näinä vuosina Pekka Tiilikainen.

Jukola oli selostamassa vielä kaksia olympialaisiakin: Lontoon vuoden 1948 olympialaisia ja Oslon talviolympialaisia vuonna 1952. Oslossa toistuu se, mikä tapahtui jo 10 vuotta aiemmin. Jukola oli jo selostanut ansiokkaasti Oslostakin pikaluistelua useissa eri selostuksissa eri päivinä, kun hän jälleen tarttuu pulloon ja selostaa humalassa Ruotsin ja Norjan jääpallomaaottelua. Ohjelmajohtaja Jussi Koskiluoman viesti on selvä:

“Jukolan selostukset Oslossa päättyivät tähän.” (Noponen 1987, 140; Arponen 1998, 60)

Jukolalle oli vielä Noposen mukaan suunniteltu Helsingin kesän 1952 olympialaisten karsintojen selostuksia, mutta:

“Dramaattinen käänne on tapahtunut viime tingassa. Listoilta on viivattu yleisurheilun ykköselostajaksi suunnitellun Martti Jukolan nimi, Pekka Tiilikainen on noussut tilalle. Pekan entisen paikan saa Kai Vartio.

Ohjelmajohtaja Jussi Koskiluoma on vetänyt omat johtopäätöksensä Martti-tohtorin kunnosta Olympiastadionin kahviossa.” (Noponen 1987, 152)

Martti Jukolan tytär Seija Jukola (2000) puolestaan sanoo, että alun perinkään hänen isänsä ei enää ajateltu selostavan Helsingin olympialaisissa, koska hän oli silloin jo niin sairas. Myöskään Radiokuuntelija-lehden ohjelmien ennakkotiedoissa Jukolan nimi ei esiinny selostustehtävissä.

Martti Jukola kuoli 3.10.1952. Lehdet täyttyivät kunnioitetun urheiluselostuksen pioneerin muistokirjoituksista.

Yksi liikuttavimmista oli Pekka Tiilikaisen kirjoitus Uudessa Suomessa 4.10.1952:

“Radioselostajana Jukola löysi sellaisen maaperän, ettei sitä olisi saattanut uskoa todeksi. Jo ensimmäisillä yrityksillään hän herätti huomiota ja viitoitti siten tien kaikille seuraajilleen. Kielen lennokkuus, vauhtilajien kiihottava mukana eläminen ja tarkka asiallisuus tekivät hänestä mestarillisen radioselostajan, jota jokainen radiokuuntelija tulee kaipaamaan. Montakin radioselostusta on jäänyt kuuntelijain mieliin suurina töinä lähes taideteoksina, mutta parhaita lienevät hänen Berliinin kisojen 10.000 metrin juoksun mestarillinen kuvaus ja eräät jalkapallo-ottelut, joissa Suomella on ollut menestystä...

Ikikiitollisena seisovat hänen muistonsa äärellä myös jakamaton isänmaan kansa, sillä Jukola ei ollut ainoastaan hanhensulan ja urheilun mies, vaan hän oli myös isänmaan rehti poika..“

3. JUKOLAN SELOSTUKSET YLEISRADIOSSA V. 1931-1952

Martti Jukola teki ensimmäisen radioselostuksensa 21.2.1931 pikaluistelun MM-kilpailuista ja viimeisen Oslon talviolympialaisissa Ruotsin ja Norjan välisestä jääpallo-ottelusta 21.2.1952. Jukolan vaiherikas selostajanura kesti siis yli kaksi vuosikymmentä. Siihen mahtui runsaasti nousuja ja laskuja. Aikaisemmin ei ole missään selvitetty, miten paljon Jukola kaikkiaan teki selostuksia Yleisradioon.

Jukolan selostukset on laskettu vuoden 1931 osalta Yleisradio-lehden ohjelmatiedoista, vuoden 1932 selostukset on laskettu Radiomaailma-lehden ohjelmatiedoista, vuosien 1933-1936 tiedot puolestaan Radiosanoma-lehdestä ja vuosien 1937-1952 selostukset Radiokuuntelija-lehdestä. Kaikissa näissä lehdissä ohjelmatiedot ovat sen verran kattavia, että lopputulos on luotettava, joskaan sotavuosina Puolustusvoimat ei ilmoittanut kaikkien ohjelmiensa sisältöjä, mutta kylläkin aseveljien tivekonserttien juontajat ja juuri niitä Jukola runsaasti sota-aikana hoiti.

Kaikkiaan Jukola teki vuosien 1931-1952 radiolehtien ohjelmatietojen mukaan laskettuna 423 radio-ohjelmaa.

Ohjelmien määrää voi pitää yllättävän pienenä, koska selostukset kuitenkin jakautuvat yli kahden vuosikymmenen ajalle. Jukolan merkitys suomalaisille selostusperinteelle on jo aiemmin tullut todistettua, mutta hänen selostustensa määrä on ollut tähän saakka epäselvä. Selostusten määrällinen vähäisyys suhteessa Jukolan yleiseen merkitykseen selittyy sillä, että selostaminen oli Jukolalle päätoimi vain hyvin lyhyenä ajanjaksona. Jukolahan aloitti kuukausipalkkaisena selostajana vasta syksyllä 1939 ja hänen erotettiin kolme vuotta myöhemmin vuonna 1942, kuten tässä tutkimuksessa on aiemmin tullut ilmi. Kaiken muun selostaja-aikansa Jukola siis toimi avustajana ja oli välillä pois selostustehtävistä pitkiäkin aikoja. Aktiivisimpia selostusvuosia Jukolalla olivat vuodet 1948 (53 selostusta), 1941 (36 selostusta), 1936 (32 selostusta) ja 1951 (28 selostusta).

Joinakin vuosina Jukola selosti todella vähän. Vuonna 1945 hän teki koko vuoden aikana vain yhden selostuksen ja muutamana muuna (1931, 1932, 1937, 1944, 1946) vuonna selostuksia kertyi vain kymmenkunta.

Jukolan selostukset vuosittain lueteltuina ovat taulukossa 1. sivulla 28.

Lajeittain laskettuna Jukolan selostusten määrä on hieman suurempi kuin ohjelmien kokonaismäärä. Lajeittain laskettuna kokonaissaldoksi kertyy 454 selostusta. Ero johtuu siitä, että joissakin harvoissa selostuksissa Jukola selosti yhden ohjelman aikana useampia kuin yhtä lajia, nämä tapaukset sijoittuvat lähes poikkeuksetta Berliinin olympialaisiin vuonna 1936 ja Lontoon olympialaisiin vuonna 1948 sekä muutamiiin vuoden 1947 selostuksiin kotimaan urheilukilpailuissa.

Jukolan selostamat lajit vuosittain on esitetty taulukossa 2. sivulla 29, siinä on eriteltyä myös muut kuin urheiluun liittyvät selostukset eli tässä jaottelussa yhteiskuntaan ja kulttuuriin liittyvät selostukset tai ohjelmat.

Puhtaasti urheiluun liittyviä selostuksista oli ennakko-odotusten mukaisesti valtaosa. 454 selostuksesta urheiluselostuksia oli 372.

Eniten Jukola selosti yleisurheilua, se säilyi vahvana koko selostajauran ajan. Yleisurheilua koskevia selostuksia kertyi 119. Yleisurheilun määrittelyssä on käytetty Nykysuomen sanakirjan (1992) määritelmää "urheilukentällä suoritettavat urheilulajit; juoksut, kävely, heitot ja hypyt, ei kuit palloilu, pyöräily yms. ".

Jalkapallo (40 selostusta) ja nyrkkeily (39 selostusta) ovat listalla seuraavana selostusten kokonaisuudessa.

Hiihtoselostuksia kertyi 27, painiselostuksia 26. Avajaisia ja arvotilaisuuksia Jukola selosti 18 ohjelmassa, samoin jääpalloa ja jääkiekkoa yhteensä. Voimistelu keräsi 11 mainintaa, moottoriurheilua ja pyöräilyä yhteensä 10. Mäenlaskua Jukola selosti 9 ohjelmassa, uintiselostuksia kertyi 8.

Eri urheilulajeissa on vuosittain isojakin vaihteluja. Kaikkineen lajikirjo on suuri ja se todistaa Jukolan laaja-alaisuutta.

Yhteiskuntaan liittyviä selostuksia kertyi 71. Näistä suurin osa liittyy sota-aikaan, jolloin Jukola kuulutti säännöllisesti aseveljien toivomuskonsertteja ja teki muutenkin runsaasti muita kuin urheiluun liittyviä ohjelmia.

Vaikka Jukolalla oli kirjoissaan vahvasti esillä muutamat lempiteemat, kuten urheilun eheyttäminen ja kansakunnan yhtenäisyyden korostaminen, selostusten aihevalinnoissa nämä teemat eivät juuri näy. Ainoastaan joissakin harvoissa alkuvuosien esitelmissään Jukola puuttuu näihin asioihin.

Kulttuurin osuus Jukolan selostuksissa on yllättävän vähäinen, kaikkiaan kulttuuriin liittyviä aiheita kertyi vain 11. Osa niistä kosketti kirjallisuutta ja kulttuurihistoriaa laajemmin, osa oli selostuksia ja reportaaseja, joilla oli aiheeltaan kytkentä kulttuuriin. Reportaasin olemuksen on kuvannut Yleisradion historiassa Eino Lyytinen näin: "Reportaasi eli omakohtaiseen havainnointiin perustuva todellisten olojen ja tapahtumien vapaamuotoinen selostus syntyi radiossa 1930-luvun alussa ja sai vuodesta 1933 lähtien oman paikkansa ohjelmistossa. Se edeltäjänä voidaan pitää lastentunteja ja urheiluselostuksia, jossa mikrofoni oli siirtynyt sidotulta paikaltaan studiosta esittäjän käteen, ihmisten ja tapahtumien keskelle." (Lyytinen 1996, 122)

Loppuvuosien selostukset romuttavat yhden myytin siitä, että Jukola olisi selostanut lähes aina yksin. Näin ei todellakaan ollut, vaan 40- ja 50-luvuilla selostajakumppani oli mukana kymmenissä selostuksissa. Kollega oli usein Pekka Tiilikainen, toinen selostajalegenda.

Koska aiemmin ei ole koottu kokonaisuutta Jukolan selostuksista, eikä hänen radiotyöstään ylipäätään, Jukolan kaikki radioon vuosina 1931-1952 tekemät ohjelmat käydään aikajärjestyksessä vuosittain läpi samalla suhteuttaen tietoja Jukolan muuhun toimintaan. Vuosittaiseen selostusten läpikäyntiin liittyy runsaasti myös muuta tausta-aineistoa mm. radiolehdistä ja analyysiä Jukolan radiossa pitämistä esitelmistä. Esitelmiä on alkuvuosina jonkin verran, mutta varsin pian ne loppuvat kokonaan.

Kaikki Jukolan tekemät radio-ohjelmat on otsikoitu selostukset-nimikkeeseen alle, koska se kattaa hyvin myös reportaasin ja Jukolan henkilökohtainen ote myös muihin kuin urheilua koskettaviin aiheisiin tekee myös näistä ohjelmista selostuksia.

Ennen vuosittaisten selostusten läpikäyntiä ja muuta analysointia kuitenkin kahdella seuraavalla sivulla vielä lisävertailun mahdollistavat taulukot Jukolan selostuksista vuosittain (taulukko 1.) ja Jukolan selostamat lajit vuosittain. (taulukko 2.)

Kokonaislistaus Jukolan kaikista selostuksista otsikkoineen ja lähetyssaikoinen on erikseen liitteenä tutkimuksen lopussa sivuilla 65-90. (liite 1.) Se on koottu radiolehdistien ohjelmatiedoista sellaisenaan, koska näin saadaan arvokasta ajankuva-aineistoa, mm. Jukolan tohtori-tittelin käyttöön liittyen.

Taulukko 1. Jukolan selostukset vuosittain.

Vuodet	Selostukset/ vuosi
1931	9
1932	10
1933	12
1934	26
1935	19
1936	32
1937	11
1938	9
1939	16
1940	32
1941	36
1942	21
1943	20
1944	10
1945	1
1946	12
1947	16
1948	53
1949	18
1950	22
1951	28
1952	10
Yhteensä selostuksia	423

Taulukko 2. Jukolan selostamat lajit vuosittain.

	Yleisurheilu	Jalkapallo	Nyrkkeily	Paini	Voi- miste- lu	Mä- en- lasku	Luis- telu	Hiihto	Jää- pallo, jää- kiek- ko	Uinti	Moot- toriur- heilu, pyö- räily	Ava- jai- set, ar- voti- lai- suu- det	Yh- teis- kun- ta	Ku- lit- tu- uri	Mu- ut	Yht
1931	5			1			2							1		9
1932	2		1	4							1				2	10
1933	1	1	2	4					1		1				2	12
1934	6	2	2	1	4			3	1	1	2		2		2	26
1935	5	4			1				1				5	1	2	19
1936	18	3	6						1	1		1	5		1	36
1937	3	1						1				1	2		3	11
1938	3	1	1	2				2								9
1939	6	1	4				2					2	1			16
1940	8	3	1	1								5	9	2	3	32
1941		1	1			7		12				2	12	1		36
1942	1								1			1	18			21
1943	4	2	1						1				10	2		20
1944	2		1			1		4			1		1			10
1945									1							1
1946	5	4	1										2			12
1947	8	3	1							1	2	3			9	27
1948	24	1	10	8	6		2		2	4	1	2	1	1	3	65
1949	8	4	3	1											2	18
1950	3	5	1			1		3	3	1	1		1	1	2	22
1951	7	4	2	4				2	2		1	1	1	2	4	30
1952			1				4		4				1		2	12
Yht	119	40	39	26	11	9	10	27	18	8	10	18	71	11	37	454

Kokonaismäärä on hieman suurempi kuin Jukolan nimissä olevien ohjelmien kokonaismäärä, sillä joissakin selostuksissa ohjelmätiedoissa on mukana useita lajeja. Tällöin ne on merkitty kukin erikseen Jukolan selostuksiin, paitsi yleisurheilussa, jossa on useiden yleisurheiluun liittyvien lajien kyseessä ollen otettu mukaan kukin selostustapahtuma vain kerran. Useiden erikseen mainittujen lajien selostuksia on kuitenkin varsin harvoissa tapauksissa, lähinnä vuoden 1936 ja vuoden 1948 olympiaselostuksissa ja muutaman kerran vuoden 1947 kotimaan urheiluselostuksissa. Jos ohjelmätiedoissa on mainittu useita selostajia Jukolan ohessa erikseen lajeja mainitsematta, on selostus laskettu Jukolan nimiin ja jos taas useiden selostajien lähetyksissä on erikseen mainittu selostajien ohessa myös kunkin selostamat lajit, on niistä poimittu vain Jukolan selostamat lajit hänen nimiinsä. Yhteiskunta-sarake kattaa selostukset, jotka eivät liity urheiluun, vaan joiden aihe on yhteiskuntaa koskettava. Myös sotaan liittyvät selostukset kuuluvat tähän ryhmään. Muut-sarake kattaa maastajuoksun, pujottelun, painonnoston, ratsastuksen, ammunnan, koripallon, vesipallon, pesäpallon ja melonnan eli lajit, joita Jukola selosti todella vähän. Muut-sarakkeeseen kuuluvat myös urheiluaiheiset esitelmät sekä urheiluun liittyvät pelkät haastattelut.

Jukolan selostukset vuonna 1931

Jukolan ensimmäinen selostajavuosi antaa jo osviittaa tulevasta: laaja-alaisuus tulee hyvin esiin, vaikka selostuksia onkin vielä vähän. Jukola selostaa pikaluistelua, yleisurheilua, painia ja Ruotsi-Suomi maaottelun. Pari selostusta on varsin pitkää eli viisituntisia. Jukolan kulttuurisuuntautuneisuus tulee myös hyvin ilmi Linnankoski-esitelmässä otsikolla "Linnankoski suomalaisuusmiehenä". Esitelmät ovat muutenkin aloitusvuonna vahvasti mukana, Jukola esitelmöi kahteen otteeseen kuluneesta kesäurheilukaudesta. Jukolan tohtori-titteli tulee tutuksi alusta alkaen, se on mukana kaikissa selostustiedoissa.

Kaikkiaan Jukola teki vuonna 1931 9 ohjelmaa.

Jukolan selostukset vuonna 1932

Myös Jukolan toinen selostajavuosi on hyvin ensimmäisen kaltainen, selostettavia lajeja ovat nyrkkeily ja paini sekä selostus Eläintarhan ajoista. Esitelmätkin ovat vielä vahvasti mukana. Nyt esitelmät keskittyvät Los Angelesin olympialaisiin, Jukolahan oli kisoissa lehtimiehenä. Olympialaisten karsintakilpailuista Helsingissä hän teki kesäkuussa kaksi pitkää selostusta, mutta itse olympialaisista selostuksia ei ollut.

Kaikkiaan Jukolan ohjelmia vuoden aikana oli 10.

Jukolan selostukset vuonna 1933

Tänä vuonna paini ja nyrkkeily ovat kovasti esillä Jukolan selostuksissa. Hän selostaa Euroopan painimestaruuskilpailuja, Suomen - Ruotsin painimaaottelua ja Suomen - Italian nyrkkeilymaaottelua. Jukolan viehtymys nyrkkeilyyn tulee ilmi myös 8.4.1933 pidetyssä esitelmässä "Nyrkkeilystä kasvatukseen". Samasta temasta hän kirjoittaa lukuisissa urheilukirjoissaan, joissa hän pitää nuorten nyrkkeilyä oivana keinona purkaa vihamielisiä tunteita ja väkivaltaisuutta. Kaikkiaan kolmantena selostusvuonna ohjelmia kertyi 12.

Jukolan selostukset vuonna 1934

Hiihtoa, painia, voimistelua, nyrkkeilyä, moottoriurheilua, yleisurheilua, jalkapalloa, pyöräilyä, uintia, esitelmää ja reportaasia, välillä ulkomaillakin, siinä Jukolan saldo vuodelta 1934. Jukolan 21.1.1934 pitämä esitelmä "Pakinaa Hyvinkäälle suunnitellusta hiihtokeskuksesta" osoittaa jälleen kerran Jukolan rakkauden hiihtoon. Esitelmän teksti on säilynyt radioarkistossa ja esitelmässä Jukola paaluttaa hiihtoa tähän tapaan:

"Kaikissa hiihtomaissa on tällaisia turistihiihtäjien keskuksia. Sellaisia ovat Norjan Holmenkollen, Sveitsin St. Morits, Puolan Zakopane, Pyrenesian Luchon jne. Viimeksi mainitun olen itse nähnyt. Se oli turistien mukavuuksien kannalta verraton, mutta siellä näkemäni urheilu oli kovin pintapuolista. Mutta niinpä siellä kuluttikin aikaansa Euroopan hienoston kerma, joka keikisteli kauniilla puvuilla enemmän kuin hiihtotaidolla. Siellä oli kaunoluistelua, kelkkailua, curlingpeliä ja hiihtoa, jota harrastettiin jonkinlaisen syöksyhiihdon tapaan valmiilla laduilla leveillä suksilla ja loivilla käännöksillä. Mutta enemmän kuin näitä siellä harrastettiin syömistä, juomista ja tanssimista. Varsinkin naisväellä oli kiire. Viisi kertaa päivässä oli muutettava seurustelupukua ja siinä välillä oli ehdittävä vielä näytellä eräitä hiihto- ja luistelupukumalleja.

Sellainen talvihuvittelu on vierasta todellisen hiihtäjäkansan pojille ja tyttärille. Onhan oikea kunnon hiihto meillä kansallisurheilua jos mikään. Ja juuri meitä varten on suunniteltu Hyvinkään hiihtokeskus... Meillä tahdotaan lähteä suoraan maastoon, välittömään ja karkaisevaan kosketukseen luonnon kanssa, kavuta ja puikkelehtia, tarkistaa oma taito ja omat voimat, kasvaa kiinni Pohjolan raikkaaseen talveen, juurtua siihen ja imeä siitä kaikki liikunnan suomat arvaamattomat lahjat.

verenkierron ja aineenvaihdon vilkastuminen, kudoksiston uusiutuminen, lihasvoiman kasvaminen, silmän terästäytyminen, hermojen terve jännittyminen - koko ruumiin ja sielun todellinen suursiivous.“

Esitelmässään Jukola intoutuu hänen urheilukirjoistaan tuttuun runolliseen menoon, onhan pohjana kokonaan kirjoitettu teksti, ei selostustilanteen tässä ja nyt -tunnelma.

Kaikkiaan Jukola teki vuonna 1934 26 ohjelmaa.

Jukolan selostukset vuonna 1935

Jukola aloittaa vuoden 1935 kahdella vahvalla henkilökohtaisella kannanotolla. Sovinnollisuuden viikon avausohjelmassa 1.1.1935 Jukola otti vahvasti kantaa koko kansan yhtenäisyyden puolesta, urheilun osalta hän jatkoi sitä vielä omassa esitelmässään 5.1.1935. Myös siitä on säilynyt teksti radioarkistossa. Näin Jukola:

“Urheilu on samalla lippu, joka paremmin kuin muut viirit voi kerätä kansamme eri kansanluokkien jäsenet sovinnolliseen ja ymmärtämykselliseen yhteistyöhön. Päämäärä siinä on siksi selvä ja kaikkien hyväksyttävissä, että siellä on ensimmäinen sija kaikista aatteellisista harrastuksista voimien kokoajana sekä ihmisten lähentäjänä. Ja minä olen varma siitä, että maamme urheilijat ja kaikki urheilun aatteelliset työntekijät tulevat edelleen ponnistamaan parhaansa poistaakseen urheilulle vieraat ristiriitaisuudet, joita tällä hetkellä urheiluelämässämme vielä on olemassa.“

Tätä vuotta ryydittää myös muutama reportaasi. Jukola käy kauppakorkeakoululla, uimarannoilla, messuhallissa, Turun yliopistossa, yrittäjien pikkujouluissa ja presidentinlinnassa. Reportaasien nimet ovat osuvia, esimerkiksi “Suomen suurimmat syömingit” tai “Vettä, ilmaa ja aurinkoa kivierämaassa“ luovat hyviä odotusarvoja kuuntelijalle ohjelman kiinnostavuudesta.

Nykypäivänä huvittavalta puolestaan tuntuu muotoilu “mikrofoni ja fil. tri Jukola“ vierailevat.

Leipälajissaan urheilussa Jukola selosti tänä vuonna jääpalloa, jalkapalloa, yleisurheilua ja voimistelua.

Kaikkiaan ohjelmia vuonna 1935 kertyi 19. Mukaan niihin on laskettu 1.1. pidetty Sovinnollisuuden viikon avauspuheenvuoro ja 26.7 äänitetty ja radion ääniarkistossa säilynyt selostus yleisurheilumaaottelusta Suomi-USA-Japani, vaikka näitä kumpaakaan ei varsinaisissa ohjelmatiedoissa vuoden 1935 Radiosanoma-lehdessä ole.

Jukolan selostukset vuonna 1936

Tämä vuosi oli Jukolan lopullinen läpimurtovuosi. Berliinin olympialaisten selostukset ovat Jukolan tunnetuinta antia ja hän teki olympialaisissa suururakan selostaessaan kisat yksin, tosin ruotsinkielinen kollega Lars Henrik von Willebrand oli suomeksi äänettömänä vieressä ja selosti väliin ruotsiksi, Berliinin kisat ja niiden vahva ennakkomainonta tekivät Jukolasta myös tuon ajan ensimmäisen radiotähden, jota haastateltiin mm. Radiosanomien numerossa 21/1936.. Näin Jukola kertoo lehdessä omista tuntemuksistaan ennen kisoja:

“Tietenkin voi tulla hetkiä, jolloin mieluummin itkisi tai päästäisi suoraa huutoa kuin selostaisi tapahtumien kulkua, mutta täytyy ajatella koko ajan, että kuuntelija ei näe mitään, minkä vuoksi ei saa antaa valtaa omille tunteille eikä lyödä laimin pienimpiäkään havaintoja kentällä. Eikähän se haitaksi liene, vaikka joskus riemun hetkinä, jos sellaisia nyt meille suotaisiin, iloittaisiin ja tunnettaisiin yhdessä kuuntelijain kanssa ilman sanojakin.....

Meidän rintamamme on melko laaja nykyisin ja uskon poikiemme kunnialla sijoittuvan monessa lajissa, toisin sanoen pisteitä ja mitaleita tulee, mutta varsinaiset kultamitalit ovat kovemman taistelun takana kuin milloinkaan ennen. Juuri tuon taistelun kuvaaminen on ainakin minulle selostajana hauskinda.“

Olympialaisurakan ohessa Jukola hoitaa laajasti kotimaista urheilua, erityisesti nyrkkeilyä ja jalkapalloa, myös muutama reportaasi on jälleen mukana. Otsikko ”Läävästä juhlapöytään“ on kiinnostava ja samalla sarkastisen inhorealistinen. ”Arkista aherrusta miesten koulussa“ kertoo sekkin suoraan, mihin fil. tri Jukola tällä kertaa mikrofoninsa vie.

Kaikkiaan Jukolalle kertyi ohjelmatietomerkintöjä vuonna 1936 32. Mukaan on laskettu myös radioarkistossa oleva Jukolan selostus 8.6.1936 Stadionin peruskiven muurauksesta, vaikka sitä ei Radiosanoma-lehden ohjelmatiedoissa näykään.

Jukolan selostukset vuonna 1937

Jukola asui jo vuonna 1937 perheineen Ensossa, jossa hän toimi Enso-Gutzeitin tehtaiden sosiaalipäällikkönä. Silti selostuksia, esitelmä ja pari reportaasia kertyi myös tänä vuonna.

Berliinin kisojen muistelut innoittivat esitelmän pitoon 10.1.1937 otsikolla ”Hyvää mieltä ja harmia Berliinissä“. Myös tämä esitelmäteksti on säilynyt radioarkistossa. Jukola ei ollut kovinkaan innostunut Berliinin kisojen hurmahenkisyyteen, vaikka hänen yleisvaikutelmansa kisoista olikin myönteinen. Näin hän kuvaa esitelmässään yhden suomalaisittain merkittävän nyrkkeilyillan tunnelmia saksalaisten parissa:

”Kun saksalaiset toisensa jälkeen hävisivät useita otteluita, ei yleisö tahtonut pysyä istuimillaan, vaan huusi ja huitoi kuin helppoheikki markkinoilla. Mitään kovaa tavaraa, kuten munia, tuoleja, mehulaseja, hedelmiä, jäätelölautasia, olutpulloja jne ei kuitenkaan lennellyt tuomarien päälle. Oltiin joka tapauksessa paljon pohjoisemmassa kuin Italiassa tai Espanjassa. Kun Suvion voittoa tuollaisessa yötunnelmassa tervehdittiin jäätävän kylmällä, miltei kohmetuttavalla hiljaisuudella, oli se merkki siitä, että hän oli voittanut niin ylivoimaisesti, ettei siihen hehkupäisinkään natsisti ilennyt panna vastalausestaan. Harvoin on voittajaa kohdannutta hiljaisuutta suomalaisten taholta tervehditty niin ylpeällä riemulla kuin Suvion hienon kolmen erän ottelun jälkeen. Argentiinalaisetkin nyrkkeilymiehet sanoivat meille jälkeinpäin onnitellessaan, että Suvio oli ainoa voittaja, joka sai katsomon yksimieliset ”suosionosoitukset “.”

Jukolan nauttimaa arvostusta osoittaa, että hän selosti Suomen urheiluopiston vihkijäistilaisuuden Vierumäeltä 13.6.1937. Reportaasi Toukolan settlementin toiminnasta puolestaan kertoo Jukolan mielenkiinnosta sosiaalisiin kysymyksiin.

Kaikkiaan ohjelmia kertyi 11 vuonna 1937.

Jukolan selostukset vuonna 1938

Vuonna 1938 Jukola teki harvakseltaan pelkästään urheiluselostuksia. Vuoden selostettavat urheilulajit olivat hiihto, yleisurheilu, jalkapallo, nyrkkeily ja paini. Kaikkiaan selostuksia kertyi tänä vuonna 9.

Jukolan selostukset vuonna 1939

Tämä vuosi merkitsi Martti Jukolan elämässä suurta muutosta. Jukolasta tuli Yleisradion selostusosaston päällikkö ja näin selostamisesta täysipäiväinen ammatti. Näin kirjoitti Jukolan Yleisradioon siirtymisestä Radiokuuntelija-lehti 36/1939:

“Tri Jukolan kiinnittäminen toimeensa ilman hakemista on osoitus siitä luottamuksesta, joka johtokunnalla häneen nähden on ja jonka luottamuksen arvoiseksi hänet kuuntelijatkin varmaan toivovat.

Sen tuntemuksen perusteella, joka meillä on tri Jukolan suosioista radiokuuntelijain keskuudessa, pyydämme lausua hänet tervetulleeksi uuteen laajentuneeseen tehtävänsä radioalalla ja onnitella yleisradion johtoa tässä suhteessa varmaan onnellisesta päätöksestä.“

Jukola siis siirtyi Yleisradioon elokuun lopussa. Talvisota otti kuitenkin pian omansa: jo joulukuussa Itsenäisyyspäivän lipunnostojuhlissa Jukolan titteli ei enää ollut iänikuinen fil. tri tai pelkkä tri vaan res. luutn. Vuonna 1939 pääpaino oli vielä selvästi urheilussa, selostettavina lajeina mm. pikaluistelu, nyrkkeily, yleisurheilu ja jalkapallo. Vuonna 1939 Jukola teki myös reportaasin yliopistolta ja selosti uuden tehtäväkuvansa mukaisesti kansalliskirjailijamme Aleksis Kiven patsaan paljastusta. Kaikkiaan ohjelmia selostusvuotena 1939 kertyi 16.

Yhteenveto Jukolan selostuksista 30-luvulta

Martti Jukolan selostajauran parhaana vuosikymmenenä on pidetty juuri 30-lukua. Jukolan nimi tuli tuolloin tunnetuksi viimeistään Berliinin olympialaisten myötä samalla kun radio teki Suomessa läpimurron, ja Jukolalla oli radion markkinoinnissa melkoinen merkitys.

30-luvun alkuvuosina Jukola selosti harvakseltaan, vuotta kohden kertyi kymmenkunta urheiluselostusta. Selostukset olivat nykymittapuun mukaan erittäin pitkiä, vuodelta 1931 joukossa oli jopa viisituntinen selostus Suomen rata- ja kenttämestaruuskilpailuista. Kahden, kolmen tunnin selostukset olivat arkipäivää.

Jukolan selostamat lajit 30-luvulla antavat osviittaa tuolloisista kiinnostuksen kohteista ja suosikkilajeista. Yleisurheilua oli runsaasti lähes jokaisena selostusvuonna 30-luvulla, muita lajeja selostettiin eri vuosina vaihtelevasti.

Painia Jukola selosti runsaasti vuosina 1932 ja 1933, voimistelua vuonna 1934, nyrkkeily puolestaan sai paljon sijaa selostuksissa vuosina 1936 ja 1939.

Kaikkineen selostettavien lajien kirjo oli laaja jo 30-luvulla. Mukana oli selostuksia myös moottoriurheilusta, jääpallosta, jalkapallosta, uinnista, amunnasta ja hiihdosta.

Jukolan arvostettu rooli näkyy myös monissa urheilun ja yhteiskunnan arvotapahtumien selostuksissa; Jukola selosti 30-luvulla mm. Stadionin peruskiven muurauksen ja vihkiäiset, Vierumäen urheiluopiston vihkimisen ja vuoden 1939 Itsenäisyyspäivän lipunnostojuhlan.

30-luvulla Jukola teki vielä myös urheiluaiheisia esitelmiä, yhteensä niitä kertyi vuosikymmenen aikana kuitenkin vain 9 ja tässä määrässä on mukana myös yksi pakina, jossa Jukola käsitteli Hyvinkäälle suunniteltua hiihtokeskusta.

Henkilökohtaisia kannanottoja esitelmien aihevalinnoissa vain muutamassa, selkeästi omakohtaisiin niistä on 5.1.1935 esitelmä “Urheilu ihmisten ja kansanluokkien lähentäjänä”. Omakohtainen kannanotto on myös esitelmä 8.4.1933 “Nyrkkeilystä kasvatukseen”. Nyrkkeilyä Jukola kehui

monissa urheilukirjoissaan nimen omaan nuorten aggressioiden purkajana. Muut Jukolan 30-luvun urheiluesitelmät olivat puhtaita katsauksia, esimerkiksi tulevaan tai elettyyn yleisurheilu- tai jalkapallokauteen.

Jukola teki 30-luvulla jonkin verran myös muita kuin urheiluun liittyviä selostuksia. Yhteiskunnallisia aiheita hän käsitteli etenkin vuosina 1934-1936. Erikoinen ohjelma oli 17.8.1934 "Kaasuhyökkäys Viipuria vastaan", erikoisen hyvä otsikko puolestaan oli 10.8.1935 lähetetyssä selostuksessa Helsingin uimarannoilta, nimi oli "Vettä, ilmaa ja aurinkoa kivierämaassa". "Suomen suurimmat syömingit" oli puolestaan ohjelma yksityisyrittäjien pikkujoulujuhlasta 30.11.1935.

1.3.1936 Jukola teki ohjelman "Pohjolan mannermainen suurkaupunki", joka kuvaili Helsinkiä ja 15.4.1936 "Arkista aherrusta miesten koulussa", jossa käytiin RUK:ssa. 11.11.1936 oli puolestaan selostus Helsingin teurastamosta mainiolla nimellä "Läävästä ruokapöytään". Näissä selostuksissa Jukola oli selvästi yleisreportteri ja juuri tämänkaltaisten selostusten avulla hän hankki mainetta myös muuna kuin urheiluselostajana.

Jukolan sosiaalista mielenlaatua osoittaa 14.3.1937 lähetetty ohjelma, jossa tutustuttiin Toukolan settlementtikodin toimintaan Viipurissa otsikolla "Terveyttä ja elämäniloa laitakaupungin lapsille".

Kulttuuriaiheet eivät Jukolan selostuksissa saaneet vielä 30-luvulla sijaa. "Linnankoski suomalaisuusmiehenä" oli kuitenkin yhden esitelmän aiheena 8.3.1931, yleisiä kulttuuriaiheita Jukolalla oli 30-luvulla kaikkiaan vain muutamassa ohjelmassa.

Tohtori Jukola -syndrooma oli vahvimmillaan juuri 30-luvulla. Tohtori-titteli oli esillä säännönmukaisesti ohjelmatiedoissa. Joskus tämä toi mukaan tahatonta komiikkaakin, kun muiden ohjelmantekijöiden henkilöllisyys saatettiin tuoda esiin pelkällä etunimellä, esimerkkinä 24.12.1934 lähetetty jouluohjelma "Joulupukin yhdestoista hetki", jossa tekijöiksi kerrottiin Vuokko ja fil.tri Martti Jukola, jotka olivat joulukiireen kintereillä.

Jukolan selostukset vuonna 1940

Vuoden 1940 työskäntä oli Jukolalle vielä tavanomaistakin monipuolisempi. Poikkeukselliset ajat näkyvät selvästi selostuskohteissa ja aihevalinnoissa. Vuodelle osuu muutamia juhlallisia selostuksia, kuten Kannaksen sankarivainajien kenttähautaus, presidentti Kallion ruumiin siunaus ja poikkeuslailla valitun presidentti Risto Rytin vaalin selostaminen eduskunnassa.

Vuoden 1940 reportaasien aiheet kuvastavat myös aikojen poikkeuksellisuutta. "Kullasta rautaa", "Vapautemme hinta", "Siniristolippumme" kertovat, että kansakunta eli vahvasti talvisodan yksimielisyyden aikaa.

Jukola teki vuonna 1940 myös tavanomaisia reportaaseja. Hän hyödynsi urheiluselostustaan Leipzigissa tekemällä sieltä myös reportaasin "Maailmankuulu messukaupunki". Syksyn talkootyöt olivat myös aiheena, samoin sokeiden opiskelu. Reportaasi "Ruotsissa ei ole kelirikkoa" on nimeltään veikeä. Se ei suinkaan kerro Ruotsin hyvistä maanteistä, vaan alaotsikon mukaisesti Tukholman upeista urheilulaitoksista.

Tavallisia urheiluselostuksiakin kertyi useista lajeista, nyt mukana oli selostuksia juoksusta, viestijuoksusta, yleisurheilusta, jalkapallosta, ammunnasta, nyrkkeilystä ja painista. Kaikkiaan ohjelmia vuoden aikana oli 32.

Jukolan selostukset vuonna 1941

Vuosi 1941 on Jukolalle erittäin työteliäs. Alkuvuotta leimaavat hiihtoselostukset MM-kilpailuista Cortinasta ja Garmisch-Partenkirchenin kansainväliseltä talviurheiluviikolta. Näitä selostuksia myös uusittiin runsaasti, aiemmin tapaa ei Yleisradion urheiluselostuksissa juuri käytetty. Utta on myös se, että kouluradio käytti hiihtoselostusten nauhoituksia ohjelmissaan Salpausselän kisoista. Jukola hoitaa Pekka Tiilikaisen kanssa myös Salpausselän kisojen selostukset. Merkilläpantavaa on, että Tiilikaisen parina ohjelmatiedoissa Jukolaa ei erikseen tituleerata tohtoriksi kuten useimmissa muissa selostuksissa tuolloin vielä radiolehdistä Jukolan kohdalla tapana oli. Hiihtoselostusten sarjan Jukola vie loppuun vielä Ounasvaaralla.

Vuotta leimaavat myös useat reportaasit laajoilta aihealueilta. Hellyttävin niistä on Jukolan reportaasi kuuromykkien elämästä. Tämä aihepiiri hänelle on tuttu jo lapsuudesta, olihan hänen isänsä kuurojen koulun opettaja. Jukola perehtyi tämä aiheeseen niin paljon, että hän julkaisi seuraavana vuonna (Jukola 1942) urheilun opaskirjan kuuroille.

Vuonna 1941 Jukola ehti käynnistää myös kunnianhimoiset sarjat Lapin ihmisten elämästä ja teollisuuden huoltotehtävistä. Näihin sarjoihin teki reportaaseja Jukolan ohessa runsaasti mm. Pekka Tiilikainen.

Kesällä 1941 alkoi sota uudelleen. Se vaikutti erittäin paljon myös radion toimintaan.

Puolustusvoimien ohjelmaa oli kahdesti päivässä, aloitettiin venäjän- ja vironkieliset lähetykset, ryhdyttiin lähettämään ohjelmaa saksalaisille joukoille, radioitiin sotatilannekatsauksia, Jahvetti aloitti kirjelaatikkonsa ja aseveli-iltamat käynnistettiin. Näin kommentoi uudelleen alkanutta sotaa Radiokuuntelija-lehti (28/1941):

"Suomen yleisradion ohjelmakin vaihtui 1940 rauhanteon jälkeen selvästi jälleenrakennusohjelmaksi. Sellaisena se on varmasti omalta osaltaan voimakkaasti tukenut sitä monipuolista rakennus- ja uudistustyötä, jota tässä maassa sodan jälkeen on suoritettu. Mutta nyt on radionkin taas vaihdettava muuraukselta miekkaan ja tehtävä omassa toiminnassaan oikeat

johtopäätökset siitä, että on sota. Radion tehtävänä on nyt kaikin voimin tukea taistelevan kansan tuli- ja kotirintamaa..“

Myöhemmissä Radiokuuntelija-lehden numeroissa Martti Jukola esiintyy usein rintamalla kuvissa “siellä jossain“, yleensä haastattelemassa sotilaita. Kirjoittipa Jukola rintamalta yhden jutunkin lehteen (Radiokuuntelija 35/1941). Jutussa hän kertoo sotakokemuksistaan Vienan Karjalassa, jossa Jukola oli tuolloin ääniauton mukana tekemässä juttuja sotakirjeenvaihtajana radioon. Näin Jukola täpärästi tilanteesta:

“Kävin vielä Omelian kylässä, jossa oli ollut vahvat varustukset ja jossa oli jokunen palamatta jäänyt hökkeli. Tein juuri juttua ja astuin mikrofoni kourassa erään rakennuksen rappusia ylös, kun huomioni kiintyi oveen lyötyyn paperiin. Luin siitä: “Taloa ei ole vielä puhdistettu ansoista. Sisälle meno hengenvaarallista. Sotapoliisi “. Olin jo ollut tarttumaisillani ovenripaan, mutta peräännyin hyvässä järjestyksessä ja mahdollisimman vähän portaita narisuttaen.”

Kaikkiaan Jukolan nimi mainitaan vuonna 1941 36 ohjelman yhteydessä. Jos hiihtokilpailujen pikauusinnat otetaan mukaan, luku on 42. Näitä uusintoja ei kuitenkaan ole laskettu vuoden kokonaisselostusmäärään.

Jukolan selostukset vuonna 1942

Tämä vuosi oli Jukolan selostajanuralla täysin poikkeuksellinen..Urheilu on pienessä sivuroolissa, päätehtävä on asemiesiltojen kuuluttajana toimiminen. Tämäkin tehtävä päättyy nolosti, kun Jukola selostaa 15.10.1942 Kuopista lähetettyä asemiesiltaa humalassa. Kuten aiemmin tässä tutkimuksessa on jo käynyt ilmi, Yleisradion johtokunta erotti kokouksessaan 17.10 Jukolan välittömästi työstään selostusosaston päällikkönä.

Reportaaseja Jukola ehti tehdä vuonna 1942 keuhkotautiparantolasta, Mannerheimin syntymäkodista, kansallismuseosta , talkooretkeistä ja halonhakkumarssista. Mukana vuoden saldossa on myös kouluradion ohjelmaa ja urheiluselostuksiakin sentään kaksi: Ruotsin - Suomen jääpallomaaottelu ja Suomen sotamestaruuskilpailut. Kaikkiaan ohjelmia Jukolan nimiin kertyi tänä vuonna 21.

Jukolan selostukset vuonna 1943

Merkittävää on, että huolimatta edellisvuoden syksynä tapahtuneesta erottamisestaan Jukola pystyy edelleen jatkamaan ohjelmantekijänä melko pian. Edellisvuoden tapaan pääpaino on edelleen reportaaseissa, nyt aiheina työläisperheen elinolot, suomalainen pappila, herraskartano, luonnonsuojelualue, luontaisparantola, kalamatka, virkamiesperheiden huvila, invalidikoti, vanhusten muistelut. Urheilu on palaamassa taas takaisin, vuonna 1943 selostuksia kertyy jääpallomaaottelusta, sotilaspoikakisoista, Suomen yleisurheilumestaruuskisoista, kahdesta jalkapallomaaottelusta ja nyrkkeilymaaottelusta.

Asemiesillat ovat nekin taas mukana: nyt Jukola kuuluttaa turvallisemmilla vesillä studiolähetyksessä kaksi Propaganda-Aseveljien toivekonserttia, ensimmäisen tasan yhdeksän kuukautta humalassa selostamisensa jälkeen 15.7.1943 ja vielä toisen 14.10.1943. Muutoin asemiesillat ovat Jukolalta taakse jääneitä: hänen tilallaan niitä selostavat mm.Pekka Tiilikainen, Sulo Kolkka, Arvo Alanne, Veikko Itkonen. Turo Kartto, Reino Hirviseppä, Lars Henrik von Willebrand, Viki Raaska, Tauno Lautamatti, Toivo Määttä, Matti Aro, Matti Viherjuuri, Carl-Erik Creutz. Yhteensä niitä lähetettiin 125.

Kaikkiaan Jukolan nimiin kertyi ohjelmia vuonna 1943 tasan 20.

Jukolan selostukset vuonna 1944

Nyt Jukolan painopiste on jo selvästi takaisin urheiluselostuksissa. Salpausselällä kumppanina on jälleen Pekka Tiilikainen. Hiihdon ja mäenlaskun ohessa Jukola selostaa yleisurheilua ja nyrkkeilyä. Ohjelmia kertyi vuonna 1944 Jukolan nimiin 10.

Jukolan selostukset vuonna 1945

Vuonna 1945 Jukola teki vain yhden ainoan selostuksen koko vuonna, helmikuussa hän kokosi välähdyksiä Ruotsin - Suomen jääpallomaattelesta Tukholmassa.

Jukolan aika meni Urheilun Pikku Jättiläisen kimpussa, kirjan 1. painos ilmestyi vuonna 1945. Kirjoista puheen ollen: Jukolan kenties tunnustuksellisin urheilukirja Laakeriseppelä oli 7.2.1945 radiossa luennan kohteena otsikolla "Lehvien kuihtuessa".

Päättynyt hävitty sota muokkasi radion ohjelmiston kerralla uusiksi. Pääjohtaja Vakio erosi "yleisistä sivistä". Hänen tilalleen tuli vahvasti vasemmistolainen Hella Wuolijoki.

Jukolan selostukset vuonna 1946

Jukolan leipälaji urheilu on ottanut taas ohjelmissa selvän ylivallan, nyt mukana on vain yksi reportaasi Porvoon 600-vuotiaasta kaupungista. Vuosi on myös Jukolan ja Tiilikaisen runsaan yhteistyön kautta. Tohtori-titteli on pudonnut Jukolan nimen yhteydessä ohjelmatiedoista lopultakin pois. Kaikkiaan ohjelmia kertyi Jukolan nimiin osin tai kokonaan 12.

Jukolan selostukset vuonna 1947

Urheilulinja jatkui jo toisena vuonna peräkkäin. Jukola on myös yhä selvemmin osa muuta joukkoa, ei enää yksinäinen tähti tohtoriviitan sisällä. Enää ei ilmiselvästi myöskään hänen nimensä ole ensimmäisenä listalla, jos selostajia on useita.

Jukolan lajivalikoima on tänäkin vuonna tavallisen laaja. Mielenkiintoista on, että Jukola on mukana selostamassa TUL:n talvikisoja, tosin vain kahtena päivänä, kisat kestivät neljä päivää. Muina päivinä selostajana oli mm. Unto Miettinen.

Kaikkiaan Jukolalle kertyi vuonna 1947 nimimainintoja ohjelmista Radiokuuntelijaan 16.

Jukolan selostukset vuonna 1948

Vuoden 1948 selostuksia leimaavat olympialaiset. Ennen niitä Jukola selostaa jääpalloa, pikaluistelua, maastajuoksua, yleisurheilua ja tekee yhden selostuksen Lohjan kirkosta.

Lontoon olympialaisten radiointi Suomeen on täysin erilainen kuin Jukolan edellisten olympialaisten, Berliinin olympialaisten radiointi. Nyt suosittiin lyhyitä ohjelma-aikoja, käytettiin kolmea selostajaa, Berliinissä taas Jukola hoiti kaiken suomeksi yksin ja osa lähetyksistä oli yli tunnin pituisia.

Kaikkiaan Jukolalle kertyi selostuksia vuoden aikana 53, kun mukaan on laskettu kaikki Lontoon olympialaisten selostukset, vaikka osassa ohjelmatiedoissa selostajien nimet puuttuvatkin. Lähetysten monilajiluonne ja koosteisuus puoltavat kuitenkin sitä arviota, että sekä Jukola että Tiilikainen ovat olleet äänessä kaikissa Suomeen lähetetyissä olympiaselostuksissa.

Jukolan selostukset vuonna 1949

Vuosi 1949 kului selostusten osalta täysin urheilulinjalla. Jukola selostaa nyrkkeilyä, painia, jalkapalloa, yleisurheilua. Tiivis yhteistyö Pekka Tiilikaisen kanssa jatkuu.

Kuriositeettina mainittakoon, että 13.12 lähetettiin Eino Arohongan esitelmä nimeltä ”Martti Jukolan seitsemän veljestä“, jossa pakinoitiin koululaisten kirjallisuuden tuntemuksesta.

Kaikkiaan Jukolalle kertyi selostuksia 18 vuonna 1949.

Jukolan selostukset vuonna 1950

Jukolalla on jälleen tohtori-osasto tapetilla. Muutaman vuoden tauon jälkeen titteli komeilee jälleen muutamassa ohjelmistotiedossa. Vuotta leimaa jälleen urheilu, joukossa tosin reportaasi Elias Lönnrotista ja kansansoittajasta.

Urheilussa yhteisselostukset jatkuvat, kumppaneina edelleen Pekka Tiilikainen, Niilo Tarvajärvi ja muutama muukin. Selostettavia lajeja kertyy Jukolalle nyrkkeilystä, jääpallosta, hiihdosta, mäenlaskusta, jalkapallosta, moottoriurheilusta, uinnista, yleisurheilusta.

Yhteensä vuoden 1950 ohjelmasaldo Jukolalla oli 22.

Jukolan selostukset vuonna 1951

Urheilulla on edelleen pääosa tämänkin vuoden selostuksissa. Silti Jukola tekee lisäksi reportaasin Johannes Linnankoskesta, josta hän piti aiemman esitelmän jo tasan 20 vuotta aiemmin. Myös vanhan korintekijän haastattelu kuuluu tämän vuoden ei-urheilullisiin ohjelmiin, samoin selostus Porvoon tuomiokirkon entistämistä ja Helsingin neonvaloista.

Urheilussa kertyy taas paljon yhteisselostuksia Pekka Tiilikaisen kanssa, Jukola on edelleen itseoikeutetusti mukana kansallisissa arvokilpailuissa kuten Salpausselän hiihdoissa ja Kalevan kisoissa. Maaotteluselostuksia kertyy jääpallosta, nyrkkeilystä, jalkapallosta, yleisurheilusta, MM-kisat vapaapainissa ja PM-kisat maratonjuoksussa sekä 10-ottelussa.

Kaikkiaan ohjelmia Jukolalle kertyi 29.

Jukolan selostukset vuonna 1952

Vuosi 1952 loppuu Jukolan selostuksissa kesken olympialaisten. Ohjelmajohtaja Koskiluoman sähkö 21.2. Jukolan humalassa selostaman jääpallo-ottelun jälkeen oli yksiselitteinen, kuten tässä tutkimuksessa on jo aiemmin kerrottu. Ohjelmatietoihin Jukolalle oli vielä merkitty Suomen - Ruotsin jääpallo-ottelu 23.2 ja erikoismäenlasku yhdessä Pekka Tiilikaisen kanssa 24.2 sekä 25.2 olleet kisojen päättäjät ruotsiksi selostaneen Enzo Sevonin kumppanina. Näitä Jukola ei siis kuitenkaan enää selostanut.

Samoin kävi Radiokuuntelija-lehden (9 / 1952) ennakkotietoihin merkitylle Suomen - Ruotsin jääpallomaaottelulle, johon aluksi oli merkitty Jukola selostajaksi. Lehden numerossa 10 selostajaksi on korjattu Toivo Määttä.

Jukola ei enää selosta myöskään olympiakarsintoja myöhemmin kesällä heinäkuun alussa, vaikka näin oli alun perin ajateltu. Muutos tehtiin Paavo Noposen mukaan viime tingassa, kun ohjelmapäällikkö Koskiluoma oli nähnyt Jukolan humalassa Olympiastadionin kahvilassa (Noponen 1987, 152). Toisaalta Radiokuuntelija-lehti nimeää jo ennakkotiedoissaan olympiakarsintojen

selostajiksi Pekka Tiilikaisen, Kai Vartian, Niilo Tarvajärven ja Vilho Nurmen, Jukolan nimeä ei näy edes ennakkotiedoissa.

Jukolan pitkä ura siis päättyi nolosti. Oslosta säilyneet arkistonauhat kuitenkin todistavat, että hänen kykynsä selostaa pysyi loppuun asti täydessä terässä.

Viimeisenä selostusvuonna Jukolalle kertyi vielä 10 ohjelmamainintaa.

Yhteenveto 40-luvun ja 50-luvun alun selostuksista

Jukolalle 40-luku ja 50-luvun alku helmikuulle 1952 saakka olivat useimpina vuosina vilkkaampia selostusten määrällä mitattuna kuin 30-luku. Jukolan selostusten aiheet painottuivat vuosina 1940-1942 yhteiskuntaan, tuolloinhan hän selosti ennen erottamistaan runsaasti aseveli-iltamia.

Sotavuosina 1940 ja 1941 Jukola kyllä selosti lähes entiseen tapaan myös urheilua, mutta vuonna 1942 Jukolan selostuksissa oli yhteiskunnallinen/ sotaan liittyvä aihe 18 selostuksessa, varsinaisia urheiluselostuksia kertyi tuona sotavuonna vain 3. Vuoden 1943 selostuksista 10 oli aiheeltaan yhteiskunnallista, urheiluselostuksia kertyi tuona vuonna saman verran.

Sodan jälkeen painopiste siirtyy taas lähes kokonaan urheiluselostuksiin, yhteiskunnalliset aiheet jäävät rauhan aikana varsin vähälle. Lajikirjo on loppuun saakka suuri. Yleisurheilu säilyy selostusten valtalajina, mutta joinakin vuosina myös jalkapallo, nyrkkeily ja paini ovat vahvalla sijalla. 40-luvun loppupuolella ja 50-luvun alkuvuosina Jukola selostaa myös huomattavan usein muiden selostajien kanssa, lisäksi selostusten kestot ovat selvästi lyhentyneet 30-lukuun verrattuna. Myöskään Jukolan nimi ei enää ole itsestään selvästi ensimmäisenä, jos selostajia on useita.

4. ANALYYSI JUKOLAN SÄILYNEISTÄ URHEILUSELOSTUKSISTA

Jukolan selostajankuvaa analysoidaan pääasiassa hänen kaikkien säilyneiden urheiluselostustensa kautta. Tarkoitus on saada kuvattua Jukolan selostusten tyypilliset piirteet sekä sisällöllisesti että muotoon liittyen.

Sisällöllisesti analyysissa tutkitaan erityisesti, mitä asioita Jukola nosti selostuksissaan esille. Urheilukirjoissaan Jukola oli vahvasti suomalaisuuden asianajaja tavoitellun hyvän urheilumenestyksen kautta, hän ylösrakensä kansallista identiteettiä, pyrki ikään kuin “meidän erottumiseemme muista”, hän edisti toisaalta sovinnollisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa ja halusi palavasti urheilun eheyttämistä. Miten nämä asiat tulevat esiin säilyneissä selostuksissa, kuuluu analyysiin.

Muotoon liittyen tutkitaan selostusten rakennetta, etenkin aloituksia ja kuvailun laajuutta sekä asiassa pitäytymistä ja toisaalta kaunopuhunnan astetta.

Yksi tärkeä asia on selostuksen tunnelma. Siinä haetaan innostuneisuutta, asiantuntevuutta, mielenkiintoisuutta, iskevyyttä - tai niiden puuttumista.

Jukolan säilyneiden urheiluselostusten analyysissä lähdetään siitä, että tulkinnan näkökulmasta kieli ei esitä tai heijasta todellisuutta, vaan se on ikään kuin väline, jolla todellisuudelle annetaan erilaisia merkityksiä ja tulkintoja. Maailman mielekkyys hahmottuu merkitysten kautta ja kielen käyttö on rakentamassa sosiaalista todellisuutta ja sen ilmentymiä (Kunelius 1998), tässä tapauksessa mm. niitä erityispiirteitä, joita Jukolan selostuksista haetaan. Tämä lähtökohta antaa analyysille hyvän raamitustaustan ja liittää analysoitavat selostukset laajempaan kokonaisuuteen.

Ajatus on edelleen, että tämänkaltainen tulkinta ja analyysi pyrkii Kuneliuksen (1998) mukaan “valaisemaan niitä enemmän tai vähemmän kulttuurisidonnaisia ja paikallisia säännönmukaisuuksia, joille maailman tulkitseminen sanomien avulla perustuu”.

Analyysi nojautuu myös 25 vuoden kokemukseeni radio- ja tv-toimittajana. Se on myös selkeästi käsityötä, joka on nykykäsityksen mukaan tämänkaltaisessa tutkimuksessa yhä yleisempää (Väliverronen 1998).

Työ alkaa Jukolan kolmiin eri olympialaisiin tekemien selostusten tarkastelulla. Kuten aiemmin on jo käynyt ilmi, Jukolan työtaakka Berliinin olympialaisissa oli melkoinen: hän selosti yksin suomeksi kaikki radioidut olympialajit. Osa lähetyksistä oli suorina, osa lähetettiin levyiltä.

Lähetysten pituudet vaihtelivat kisapäivinä 20 minuutista 1 tuntiin 45 minuuttiin.

Kunkin analysoidun selostuksen tunnistenumeron on Yleisradion radioarkistossa olevan nauhan säilytysnumero, selostusten tunnisteiden kirjoitusasu on muutenkin samanlainen kuin Yleisradion nauha-arkistossa olevien nauhojen litterointi.

Berliinin olympialaisten jälkeen analysoidaan Jukolan Lontoon vuoden 1948 olympialaisten säilyneet selostukset ja Oslon vuoden 1952 talviolympialaisten selostukset. Olympiaselostukset ovat peräkkäin, jotta syntyisi helpommin hahmotettava kaari siitä, vaihtelivatko Jukolan selostajajuudelle ominaiset asiat kolmen olympiadin aikana eli oliko pysyvyys vai muutos vallitsevaa vuosien varrella ja osin siksi, että tavallisesti katsotaan olympialaisten olevan urheilun huipputapahtuma ja tätä taustaa vasten voisi ajatella, että myös selostaja laittaa olympialaisissa parastaan.

Olympiaselostusten jälkeen analysoidaan kaikki kotimaisista urheilukilpailuista säilyneet selostukset ja vielä erikseen suuriin urheiluun kotimaassa liittyviin tapahtumiin ankkuroitavia selostuksia.

Selostajankuvaa täydennetään vielä sota-aikaisten rintamaselostusten tai muutoin sotaan liittyvien selostusten tarkastelulla.

4.1. Jukolan selostukset Berliinin olympialaisista vuonna 1936

OLYMPIAKISAT 1936. BERLIINI . AVAJAISET. (1.8. 1936)
ARK - 184, KESTO 059`25

Selostukselle on leimallista rauhallinen, vakuuttava tyyli. Jukola ei sorru hurmahenkisyyteen. Hän erittelee ja seuraa hyvin tapahtumia. Erityisesti värien luetteleminen ja joukkueiden asujen kuvaaminen on tarkkaa ja havainnollista. Myös marssiminen saa arvioita, Japanin suuren joukkueen marssimista Jukola pitää heikonnäköisenä, samoin hän arvostelee Japanin joukkueen asusteita synkännäköisiksi, "ne ovat kuin suomalaista maalaista sarkaa ". Suomen joukkueen asun arvostelu on räväkkää:

"Kun katselen tuolla Suomen joukkueen pukua, kun kansat seisovat rivissä kentällä, minun täytyy sanoa, että tuo Suomen joukkueen puku ei tee kaikkein edullisinta vaikutusta. Vaikuttaa vähän siltä kuin he olisivat kiireessä heittäneet takkinsa pois ja tulleet tänne kentälle paitahihhasillaan tai liivisillään. Kaikilla muilla joukkueilla on hihalliset takit tai hihalliset puserot, meillä sen sijaan on tuommoinen jumpperi, pulloveri tai miksikä sitä nyt sanoisi, tuollainen hihatton villapaita. Se on kyllä kauniin värinen ja silkkipaitahan on aina kaunis, valkoinen silkkipaita, mutta sittenkin tuo tapa juuri, että ollaan niin kuin paitahihhasillaan, niin se ei vaikututa minusta oikein hauskalta."

Jukola ei aseta Suomelle mitään tavoitteita kisoissa, mutta harmittelee sitä, että Suomen joukkueen saamat suosiosoitukset stadionilla eivät ole kovin suuret. Sen Jukola arvelee johtuvan siitä, että Suomen joukkue ei "tervehdi saksalaisittain". Sama pätee Englantiin, joka "tervehtii tavallisella katseella".

Selostuksen aloitus on perinteisen juhlallinen: "Huomio, huomio, täällä Berliinin olympiastadion." Näillä sanoilla Jukola aloitti lähes kaikki lähetykset Berliinistä. Välillä hän rykii suoraan mikrofoniin, mikä tekee koomisen vaikutelman muuten asiallisessa selostuksessa. Jukola on selvästi tehnyt tarkkoja muistiinpanoja jo ennen selostusta tuekseen. Silti hän välillä sekoaa ohimarssivissa joukkueissa, mutta korjaa pikkutarkasti virheensä, eikä yritä pettää kuuntelijoita. Selostuksessa on muutama oiva kielikuva. Epätahdissa marssivaa Uruguayn joukkuetta Jukola kuvaa lammasmauksi.

Äänenkäyttö on maltillista, ainoastaan Suomen joukkueen stadionille tulo saa äänen voimakkuuden selvästi kohoamaan. Säätilan Jukola kuvaa tarkasti ja toivoo, että pilvipoutainen sää ei muutu sateeksi.

Laulut ja lippujen nostot tulevat kuvatuksi tarkalla silmällä ja stadion saa kiitosta.

OLYMPIAKISAT 1936 BERLIINI.. KORKEUSHYPPY.10000 M. KUULA, FINAALI. (2.8.1936)
ARK - 185, KESTO 062`10

"Nyt lähti Salminen vetämään oikein kovasti, pian alkaa viimeinen kierros, Iso-Hollo - nyt Murakoso pikkusen jää, Askola seuraa, Iso-Hollo kolmantena, nyt Murakoso on kymmenen metriä jo jäänyt, nyt kello soi, alkaa

viimeinen kierros, Murakoso jää, Murakoso jää, nyt on kymmenen metriä tullut väliä jo, Salminen lähti vetämään, kolmoisvoitto näyttää tulevan Suomeen... Salminen voitti, metrin hävis Askola, Iso-Hollo on kolmantena, noin kymmenkunta metriä jälessä, Murakoso neljäntenä."

Siinä litteroituna Martti Jukolan selostajanuran tunnetuimman selostuksen loppuhetket. Jukola pysyy tässäkin loppuun saakka yllättävän rauhallisena, toteavana tyyliin: no, kolmoisvoitto tuli, tuleehan niitä joskus. Mihinkään hurmukseen tai suomalaiskansalliseen uhoon Jukola ei innostu eikä innosta.

Ero on erittäin selvä hänen urheilukirjoihinsa: vastaavassa tilanteessa Jukola kuvailisi kirjoissaan suomalaisen juoksijan erinomaisuutta ja suomalaisen urheilun ylivertaisuutta, mutta nyt näistä aineksista ei ole selostuksessa mitään merkkiä, vain vaisu toteamus, että Suomen kansaa voi onnitella.

Kaikkiaan tätä selostusta haittaa kolmen lajin samanaikainen seuraaminen. Kilpailijoiden nimissä on myös runsaasti haparointia, koska tilanteita seurataan kaukaa kiikareilla.

Jukola aloittaa selostuksen sään kuvailulla ja kertaan jälleen tarkasti aiempia tuloksia. Ruotsinkielisen selostajan Lars von Willebrandin rooli on myös mielenkiintoinen, hän on selvästi Jukolan apulaisen ja juoksupojan asemessa. Willebrand selostaa väliin lyhyesti ruotsiksi ja sanoo kahteen otteeseen:

“Jag överlämnar mikrofonen igen åt DOKTOR Jukola.“ Kerran Jukola puolestaan kommentaa Willebrandin hakemaan 10.000 metrin väliaikoja lehtiaitiosta ja pyytää ottamaan ylös kuulantyyntönnön tuloksia näin:

“Kuuleppas sinä Willebrand, näitä tuloksia kun ne mittaavat joka työntönnön erikseen ja kuuluttavat, niin tuonne ei panna mitään merkkiä, niin sitä ei tiedä koskaan, mihin ne ovat heittäneet.... mihin ne ovat työntäneet.“

OLYMPIAKISAT 1936 BERLIINI.. 10000 M JUOKSU JA PALKINTOJENJAKO. (2.8.1936)
ARK - 2949, KEST 028'55

Tälle arkistonauhalle on poimittu erikseen 10.000 metrin selostus ja siitä on jätetty korkeushyppy ja kuula pois.

Nyt selostus on huomattavasti tiiviimmän tuntuinen kuin edellä, jossa mukana oli kolme lajia yhtäaikaaisesti.

Palkintojenjaossa Jukola säilyttää asiallisen tyyliinsä, eikä hehkuta sen kummemmin suomalaisuudella tai kolmoisvoitolla.

OLYMPIAKISAT 1936 BERLIINI..MOUKARI, KARSINTA, VÄLIERÄ, FINAALI.
400 m M aj. alkuerät. 100 m N alkuerät (3.8.1936)
ARK - 186, KEST 062'20

Selostusta vaivaa jälleen monen lajin syndrooma. Jukola lukee paperista tarkkoja tuloksia aiemmista kilpailuista, samalla kun hän seuraa käynnissä olevia lajeja. Lähetyksessä on välillä pitkiä taukoja ja rytmi on todella verkkainen. Jukola kääntelee paljon päätään selostaessaan ja välillä ääni häipyä lähes kuulumattomiin.

Hitlerin tulo stadionille Jukola kuittaa sanomalla, että Saksan lehdet saavat huomenna kirjoitettavaa, kun Blask heitti uuden olympiaennätyksen moukarissa samalla, kun Hitler tuli stadionille.

Kerran Jukola innostuu kuvaamaan suomalaista moukarinheittäjää varsin värikkäästi:
“Nyt tulee Koutosen vuoro suorittaa ensimmäinen heittonsa. Koutonen, pieni karhunpenikka, vaaleatukkainen lyhyt jässikkä kävelee juuri heittokehään hänkin, heittää verryttelypuku päällä.“

Jukola osoittaa jälleen asiantuntemuksensa eri lajeista analysoimalla moukarinheittäjien tyylejä:

“Niin, tässä kun olen vertaillut näiden meikäläisten moukarimiesten tyyliä esimerkiksi amerikkalaisten tai saksalaisten heittotapaan, niin minun huomiotani on kiinnittänyt se, että meikäläisten pyörähdykset ovat paljon hitaampia. Ne kyllä kiihtyvät aina viimeistä pyörähdystä kohti, mutta sittenkään ne eivät ole niin tulisia kuin näiden ulkolaisten ja myöskin meidän miehet heiluttavat moukariaan ympäri pyörähtäessään paljon alempana, kun varsinkin amerikkalaiset heiluttavat korkealla pään yläpuolella suorin käsin moukaria. Sieltä hyvin ylhäältä pään yläpuolelta lähtee heillä voimakas veto.”

Jukola myös toteaa, että moukarimiestemme kunto ei ole aivan odotuksenmukainen. Moitteensa hän esittää hienovaraisesti, ei syytellen tai tuomiten.

Säätila saa jälleen erikoispainotuksen, sään mainitaan olevan tavallista koleamman. Päivän aiemmat kilpailut ovat myös selostuksen alkuosan antia. Selostajatoveri Willebrandin rooli on jälleen selvä:

“Niin, tällä kerralla ei ole aivan mitään vallan, vallan (kuuluva rykäisy) tärkeätä kilpailua käynnissä. Niin varaan tässä muutaman minuutin ajan toimittaja von Willebrandille, joka selostaa tämän päivän kilpailuvaiheita ruotsiksi.”

Tässä selostuksessa Jukola arvostelee yllättävän tuhtuneesti kisojen olosuhteita, väliaikatiedotusten hitautta, aikataulujen pettämistä ja saksalaisten vähäistä kokemusta järjestää kisoja.

Naisten uuden maailmanennätyksen 100 metrillä juossut amerikkalainen Helen Stephens on Jukolan mukaan pelottava ilmestys, joka on aivan miehen näköinen. Jukola kertoo, ettei hän uskaltanut mennä maanalaisessa kovin lähelle, nainen on 183 - 184 senttiä pitkä ja ääni on Jukolan sanoin “karsean matala kuin miesbaritonilla”.

OLYMPIAKISAT 1936 BERLIINI . ALKU- JA VÄLIERÄT: 100 M N, 200 M M,
110 m aj. , keihäs, 400 m M, finaalit: moukari, kiekko, keihäs, kolmiloikka.. (3.8.1936)
ARK - 187, KEST 062 `45

Huomio-huomion asemesta Jukola aloittaa: “NO huomio- huomio.”

Jukola koettaa tässäkin selostuksessa urhoollisesti seurata useita käynnissä olevia kilpailuja, hän sekoilee nimissä ja joutuu odottamaan kenttäkuulutuksista tuloksia. Hän suomentaa ne samalla ja kertoo sitten tarkasti lähetykseen. Selostuksessa on välillä pitkiä taukoja.

Lopulta Jukola päättää keskittyä keihäänheittoon sanomalla:

“Meidän täytyy nyt antaa tuon kolmiloikan olla jokseenkin rauhassa, sillä keihäänheiton loppukilpailun seuraaminen on sikäli jännittävää, että tässä ei kannata lainata korviaan kolmiloikan tuloksien kuuluttamiselle.”

Selostuksen tyyli on koko ajan toteava, ainoa innostuksen kipuna syntyy John Lovelockin juostua uuden maailmanennätyksen 1500 metrin matkalla.

OLYMPIAKISAT 1936 BERLIINI . FINAALIT: KEIHÄS M, 5000 M, 3000 M
esteet, 10-ottelu, välierät: 400 m M.. (6.8.1936)
ARK - 188, KEST 048 `35

Tässä selostuksessa Jukola ei peittele pettymystään siitä, että suomalaisten “kirkossa kuulutettu” keihään kultamitali menee sivu suun. Hän kuvaa suomalaisten jäämistä toiselle ja kolmannelle tilalle karvaaksi pilleriksi kahteen eri kertaan.

Jukola kritisoi sekä Matti Järvisen että Yrjö Nikkasan tyyliä asiantuntevasti ja ihmettelee, miksi heitot suuntautuvat niin korkealle ja vipattavat lisäksi. Hän sanoo, ettei ole miesmuistiin nähnyt Matin heittävän tuolla tavalla.

Keihäskisan selostus on jäntevä ja tiivis.

5000 metrin finaalin alun selostus on myös innostunutta ja eri juoksijoiden mahdollisuuksia kuvataan eritellysti. Valitettavasti nauhoituksessa ei ole säilynyt maaliintuloa. Suomihan otti tällä matkalla kaksoisvoiton ja Gunnar Höckert juoksi vielä uuden olympiaennätyksen.

3000 metrin esteitä Jukola selostaa myös vauhdikkaasti. Tälläkin matkalla tosin maaliintulo puuttuu nauhalta. Mutta Volmari Iso-Hollon selvän voiton Jukola ehtii ennakoida asiantuntevasti.

OLYMPIAKISAT 1936 BERLIINI. MARATON, TULOKSET: 4 X 100 M M,
4 X 100 m N, 4 X 400 m M. (9.8.1936)
ARK - 189, KEST 053 `25

Tässä selostuksessa Jukolan on aluksi korvannut Lars von Willebrand. Hän kertoo olympiatuloksia välillä suomeksi ja välillä ruotsiksi viiteen eri otteeseen.

Jukola tulee tilanteeseen suorassa lähetyksessä reilun 11 minuutin kuluttua alusta ja ryhtyy suoraan suvereenilla tavalla selostamaan maratonia. Hän arvioi realistisesti, että suomalaisille pistesijat ovat parasta, mitä voimme toivoa.

Jukola arvostelee maltillisesti saksalaisten järjestelytaitoja, koska maratonin väliajat tulevat hyvin hitaasti.

Lisäksi hän joutuu kääntämään ne suoraan kenttäkuulutuksista saksan kielestä.

Tamilan ja Muinosen pistesijat Jukola arvottaa korkealle ja muistuttaa, että nykypäivänä urheilun taso on kovasti korkeammalla kuin ennen, samoin myös mitalit ovat arvokkaampia.

Jukolan kolminkertainen hei-huuto suomalaisten kahdelle pistesijalle kuulostaa kovin ponnettomalle.

Säätila saa taas kuvauksen, nyt Jukola toteaa olevan kisojen ensimmäisen todella lämpimän päivän. Kisojen juhlallisuuksista hän ei paljon piittaa, tässä selostuksessa toteaa ohimennen jonkin suuren tirehtöörin lähtevän stadionilta pois.

OLYMPIAKISAT 1936 BERLIINI.. NYRKKEILY 66, 6 KG LOPPUOTTELU
Sten Savio - Michael Murach. (16.8.1936)
ARK - 190, KEST 015 `00

Selostuksessa on äärimmäisen hyvä ja vauhdikas ote. Jukola on täydessä vedossa, selostaa innostuneesti ja mukaansatempaavasti.

Erien välissä käsityksiään esittelevät Suomen nyrkkeilyliiton sihteeri Mannerla ja keskisarjan nyrkkeilijä Brygga Ahlberg. Tämä luo samalla taustaa ja antaa tietoa Suvion nyrkkeilijänlaadusta. Aluksi Suvio on alakynnessä, mutta molemmat haastateltavat vakuuttavat 1. erän tauolla, että Suvio aloittaa usein heikosti.

Kolmannessa erässä Jukola sanoo: "Olematta patriootti, haluan väittää, että Suvio on parempi."

Kun Suvio sitten julistetaan voittajaksi, Jukola kuvaa hyvin syntyvää mylläkkää kymmenine valokuvaajineen ja onnittelee Suomen kansaa.

Selostuksessa on Jukolalle tavallista värikkäämpiä kielikuvia, esimerkiksi: “kuin vimmastuneet härät toistensa kimpussa”, “kuin pikkupoika ripille päästyään”, “viimeiset jyvät tuuttiin on pantava”.

4.2 Jukolan selostukset Lontoon olympialaisista vuonna 1948

OLYMPIAKISAT 1948 LONTOO. AVAJAISET

Keihäs N, 5000 m M, seiväs. (29.7.1936)

ARK -737 ja 738, KEST 030 `00 ja 026 `40

Selostuksen tunnelma on vahva ja latautunut. Jukola kuvaa yksityiskohtaisesti näkemäänsä täpötäydellä stadionilla. Ennätyksellisen helteinen (Jukolan mukaan lähes 40 astetta) sää saa perusteellisen käsittelyn. Suomen joukkueen marssia Jukola seuraa hyvin tarkasti ja sanoo sen olevan juhlallinen näky. Suomen saamat hyvät aplodit tulevat myös tarkkaan havaittua .Mitään ennakkotoiveita Suomen menestyksestä näissä olympialaisissa Jukola ei tuo esiin.

Välillä Jukola suomentaa avajaispuheita tyylikkäästi, mutta ääntää itse englantia väärin. Tässäkin tulee mielenkiintoisella tavalla esiin yksi Jukolaan liittyvistä myyteistä: osa hänen aikalaisistaan, mm. Paavo Seppänen (2000) sanoo opetelleensa oikean ääntämyksen vieraiden kielten saloihin Jukolan ulkomaisista urheiluselostuksista. Näin voi ollakin, mutta ainakin tässä selostuksessa oppi on kaatanut ojaan. Jukola ei englantia kovin hyvin taitanut, suomen lisäksi hän osasi hyvin osasi ruotsia ja saksaa (Jukola S 2000).

Naisten keihäänheittoa Jukola selostaa kehuen samalla Kaisa Parviaista ja hopeatilan selvittyä hän onnittelee Suomen naisurheilijoita Lontoon kisojen ensimmäisestä mitalista.

5000 metrin kilpailun selostus onnistuu myös luonnikkaasti, vaikka Jukola manaakin selostuspaikan onnettomaksi. Jukola sanoo ikään kuin vahingossa Perälän jäävän peräpäähän, mutta korjaa asian sanomalla, että nyt ei ole tilaisuutta leikinlaskuun, pojilla on totinen paikka. Maalintuloselostus on innostunut, vaikka Suomi ei pääse edes pisteille.

Nauhan lopussa Niilo Tarvajärvi kertoo jo hypätyn seipään finaalin vaiheet eloisasti ja vapautuneesti.

OLYMPIAKISAT 1948 LONTOO. VAPAAPAINI KÄRPÄSSARJA FINAALI,

kiekko tulokset, keihäs M karsinta ja tulokset,

kr.-room.paini 87 kg finaali, nyrkkeilyottelu Siljander - Ost. (2.8.1948)

ARK - 739, KEST 027`20

Nauhalla Pekka Tiilikainen selostaa vapaapainia asiantuntevasti ja innostuu kunnolla, kun selviää, että Lennart Viitala voittaa Suomen ensimmäisen kultamitalin Lontoon kisoissa.

Martti Jukola selostaa keihäskilpailua, mutta Rautavaaran voittoheiton suora osuus puuttuu. Palkintojenjakoa ennen Jukola kehottaa Berliinin aikoja innostuneemmin Suomen kansaa kohottamaan Rautavaaralle kolminkertaisen hei-huudon, mutta vieläkin toivotus on jokseenkin ponneton.

Painiselostuksessa tulee jälleen hyvin esille Jukolan tarkka tuntemus lajista ja objektiivinen pyrkimys selostamisessa, vaikka vastustaja tässä on ruotsalainen. Ruotsalaisen voiton selvittyä Jukola vielä analysoi ottelua ja haastattelee sen jälkeen hopealle jäänyttä Kelpo Gröndalia. Jukola sanoo:

“No niin, kyllä sinä Kelpo-poika olet täällä kelpo työn tehnyt ja tuohon hikiseen kouraan minä tämmöisenä radiomiehen heikolla kouralla puristan sinulle lämpimät onnittelet koko Suomen painiväen ja koko kansan puolesta.”

Nauhakoosteen lopussa Tiilikainen selostaa vielä nyrkkeilyä.

4.3 Jukolan selostukset Oslon talviolympialaisista vuonna 1952

TALVIOLYMPIALAISET OSLOSSA 1952. 500 M PIKALUISTELU. (16.2.1952)
ARK - 8281, KEST 016`00

Selostuksessa on hyvä ja vauhdikas tunnelma. Jukola aloittaa tyypillisesti säätilan kuvauksella ja kertoo, että jää on hyvässä kunnossa. Yleisöä on peräti 30 000, jonka Jukola mainitsee luistelukisojen ennätykseksi.

Jukola kiinnittää huomiota myös väreihin, hän on hyvällä tuulella ja naureksii välillä. Jukola intoutuu kertomaan myös jutun amerikkalaisesta valkopukuisesta luistelijasta, joka oli tällä Oslon stadionin luisteluradalla kaatunut ja ylösnoustessaan todennut olevansa musta, läheisten tehtaiden piiput kun pölläyttelevät sankkaa savua ja nokea luistelupaikalle asti. Nyt tehtaot ovat kuitenkin kiinni, Jukola kiittelee.

Luistelun yhteislähdöt Jukola kuvaa humbuukimeiningiksi ja kiittelee, että täällä on käytössä perinteinen parilähtö. Samalla Jukola kehuu norjalaisia, jotka jaksavat hievahtamatta seurata alusta loppuun tuntikausia kestävätkin kilpailut, eikä kukaan lähde kesken pois.

Jääradan hyvää kuntoa hän ylistää moneen otteeseen ja sanoo myös loppupään luisteliijoilla olevan samat olosuhteet, koska rata ei pehmene kilpailun kuluessa. Alppimailla tapahtuvaa arpapeliä täällä ei ole, Jukola kuittaa.

Vaikka suomalaisten menestys on huono, se ei Jukolaa haittaa, Sama hyvä ote säilyy loppuun saakka. Myös luistelun perinpohjainen lajituntemus välittyy selostuksesta selvästi.

OSLON TALVIOLYMPIALAISET 1952.
5000 m:n pikaluistelu. Jääkiekko-ottelu Suomi-Kanada tulos. (17.2.1952)
ARK - 5755, KEST 011`05

Selostuksen rytmi on verkkainen ja hyväntuulisen rento. Jukola aloittaa jälleen puitteiden kuvaamisella; nyt jää on sumuisen sään johdosta käynyt Jukolan sanoin nahkeaksi.

Jukola kertoo selostuksen lomassa aiempien luistelujen aikoja runsaasti ja kysyy välillä aikoja myös Simeonilta (Sulo Kolkka), joka on Jukolan vieressä.

Loppuyhteenvetona Jukola sanoo: "Meillä suomalaisilla ei tälläkään kertaa ollut paljon hurraamisen aihetta eikä hihkaisemista."

Nauhan lopussa Niilo Tarvajärvi kertoo vielä hieman kesken olevan Suomi-Kanada -jääkiekko-ottelun kulkua studiosta.

OSLON TALVIOLYMPIALAISET 1952.
10 000 m:n pikaluistelu. Alkuosa. (19.12.1952)
ARK - 5754, KEST 018`18

Tämä viimeinen Jukolan radioarkistossa säilynyt selostus on edelleen ammattimiehen taattua työtä. Jukola kuvaa aluksi stadionin olevan täynnä väkeä myös norjalaisten odottaessa oman edustajansa Jallis Andersenin rikkovan matkalla olympiaennätyksen. Jukola kuvaa seuraavaksi sään, sumuista on.

Andersenin ja hänen parinsa, japanilaisen Sugavaravin luistelua Jukola kuvailee yksityiskohtaisesti. Kesken selostuksen hän lohkaisee, että 10.000 metrin matka on sen verran pitkä, että sen seuraaminen radiosta voi olla yksitoikkoista, mutta kannustaa perään sanomalla, että emme kai me suomalaiset sentään halua olla huonompia kuin norjalaisyleisö, joka herpaantumatta kisoja seuraa.

Väliin Jukola heittää, että tämä 10.000 metrin luistelu on kuin haamupeliä, taistellaan kelloa ja vanhoja ikimuistoisia väliaikoja vastaan. Selostuksessa on myös hyvä kielikuva "yleisön huutolaineet, jotka seuraavat häntä kierros kierrokselta".

Kesken kaiken Jukola kysyy "Veli Simeonilta" muistikuvia vuoden 1936 talviolympialaisista, jolloin 10 000 metrin luistelun edellinen olympiaennätys syntyi suomalaisen Birger Vaseniuksen kirittäessä Ballanrudin ennätykseen. Jukolan ja Kolkan jutustelu on vapautunutta ja rentoa.

Nauhan lopussa Jukola toteaa, että on oikein sykehdyttävää kuulla tämän yleisön vilpittöä riemua, kun se juhlii Andersenin kolmatta kultamitalia.

Selostuksen perusteella voi sanoa, että Jukola oli täydessä iskussa aivan loppuun saakka.

4.4. Jukolan selostukset suomalaisista urheilukisoista

YLEISURHEILUMAAOTTELU SUOMI - USA - JAPANI ELÄINTARHASSA 26.7.1935,
toinen päivä
ARK - 1639 ja ARK - 170, KEST 055'50

Pitkä, lähes tunnin kestävä selostus pysyy hyvin koossa.

Jukola seuraa herpaantumattomasti useita samanaikaisia lajeja ja siirtyy sulavasti eri suorituspaikoille, jotta näkisi paremmin kunkin selostamansa lajin. Selostuksen ryhdittäjiksi hän poimii haastatteluja milloin urheilijoilta, milloin lajien tuomareilta.

Juuri tämä lähelle meneminen ja tilanteessa sisällä olo tuovat selostukseen kiinnostavuutta ja inhimillisyyttä.

Moukarinheitossa Jukola sanoo, että ihan lähelle 50 metrin kalkkikaarta ei voi mennä, ettei saa moukaria päähänsä,

Eri urheilijoiden ominaisuuksien asiantunteva kuvailu kuuluu myös hyvään kokonaisvaikutelmaan. Selostuksen ote on innostunut ja äänen voimakkuus lisääntyy ratkaisuhetkillä.

Tavalliseen tapansa Jukola aloittaa selostuksensa kuvaamalla säätä, siihen hän sen myös lopettaa.

Mitään linjanvetoja suomalaisten menestyksestä tai kamppailun voittamisen tärkeydestä Jukola ei tee, ote on koko ajan tapahtumien kuvailua, ei laajempaa näkemystä virittelevää analyysiä, kuten hänen urheilukirjoissaan usein on myös maaottelukuvausten yhteydessä. Tässäkin selostuksessa toteutuu konkreettisesti ajatus siitä, että Jukola toimi selostaessaan kuuntelijan "silmänä ja korvana" ja jätti omat näkemyksensä sivuun.

AMPUJAIN MM- KILPAILU 1937: SOTILASKIVÄÄRI, JOUKKUEKILPAILU JA henkilökohtainen kilpailu.

Ammunnan MM-kilpailut. (6.8.1937)

ARK - 1619, KEST 024'00

Vakuuttava ja ammuntaan hyvin soveltuva nopearytmisen selostus. Kuvaus alkaa jälleen sään kertomisella ja tiedolla, että myös presidentti Kallio ja marsalkka Mannerheim ovat paikalla.

Selostuksen taustalla kuuluu laukausten ääniä tasaisin väliajoin. Jukola madaltaa aluksi ääntään ja sanoo, että olisi ikävää, jos radiointi häiritsisi suomalaisia. Jukola toteaa kuitenkin haluavansa olla lähellä omia poikiamme, että näkee paremmin. Pian Jukola unohtaa hiljaisemmalla äänellä puhumisen ja palaa normaaliin äänentason, selostuksen rytmi on edelleen nopea ja sujuva. Humoristinen sivujuonne seuraa, kun Jukola vaihtaa selostuspaikkaa ja sanoo suoraan, että Kullervo Leskinen taitaa hermostua ja käski painua helvettiin häiritsemästä.

Jukola tuo esiin hyvän lajituntemuksensa myös ammunnessa ja ryhtyy analysoimaan, miksi joukkueen ulkopuolella parhaan henkilökohtaisen tuloksen ampunutta Olavi Eloa ei valittu alun perin joukkueeseen. Jukola toteaa, että Elon polviasento ei ole niin korrekki kuin pitäisi. Sitä vastaan olisi voinut tulla protesteja.

4.5 Jukolan selostukset suomalaisen urheilun merkkitaapauksista

STADIONIN PERUSKIVI LASKETAAN.

Olympiastadionin rakentaminen alkaa. (Äänityspäivä 8.6.1936)

ARK - 194, KEST 041 '10

Suomalaisen urheilurakentamisen yhden virstanpylvään aloittaminen on selostuksessa Jukolan varmassa hallinnassa. Juhlavasta tilaisuudesta huolimatta Jukola ottaa välillä rennosti ja sanoo mm. itsekkin heittäneensä yhden nikkelimarkan uurmaan, "että saa sitten vanhana miehenä leuhkia minunkin markkani olevan stadionin tornia pystyssä pitämässä". Jukola muuraa peruskiveä aivan konkreettisestikin ja kääntää tämän kunniatehtävän itsestään etäämmälle näin:

"Tämä oli historiallinen lapiollinen siis radiomikrofoninkin elämässä ja me voimme tuleville sukupolville kertoa, että mikrofoni löi yhden lapiollisen muurilaastia stadionin peruskiveen."

Jukola on muuraustilanteessa selvästi liikuttunut, mutta ei kuitenkaan anna tunteiden tulla pintaan. Tässäkin Jukola haluaa olla kuuntelijoiden edusmies, eikä vedä itseään muuraajana esiin, vaan on ikään kuin pelkkänä mikrofonin jatkeena. Isommalla egolla varustettu ja itsensä tehostamiseen tarvetta tunteva selostaja olisi tässä tilanteessa varmasti valinnut sanansa toisin. Toisaalta voi tietysti ajatella niinkin, että Jukola oli sen verran tietoinen omista vahvuuksistaan ja keskeisestä merkityksestään suomalaisessa urheilussa, että hän saattoi ikään kuin itseään alentamalla tosiasiallisesti nostaa henkilökohtaista rooliaan tässä hänelle merkittävässä muuraustilaisuudessa ilman, että olisi syyllistynyt suomalaisten kammoksumaan omakehuun.

Jukola painottaa selostuksessa useaan otteeseen stadionin merkitystä Suomen hakiessa vuoden 1940 olympialaisia. Tärkeänä hankkeen eteenpäinviemisessä hän pitää myös sitä, että peruskivien muuraustilaisuudessa paikalla ovat myös Kansainvälisen Olympiakomitean presidentti, kreivi Henri be Baillet-Latour sekä Saksan olympiakomitean puheenjohtaja.

Jukola siis poikkeaa tavanomaisesta linjastaan pitäytyä selostuksissaan tapahtumien, ympäristön ja säätötilan sekä tulosten kuvailuun. Stadionhanke oli hänelle niin merkittävä asia, että tässä tilanteessa Jukola vastoin tapojaan intoutuu selostuksessa esittämään omiakin näkemyksiään, mutta nytkin hän

pitäytyy painottamaan stadionin merkitystä Suomen olympiahaaveille. Tuolloinhan vielä vakaasti uskottiin olympialaisten tuloon Suomeen vuonna 1940. Jukola ei kuitenkaan tuo esille tässäkään yhteydessä urheilukirjoissaan ja joissakin radioesitelmissään painokkaasti kertomaansa näkemystä siitä, että uusi stadion on erittäin merkityksellinen myös suomalaisen urheilun eheyttämisen kannalta. Siltä osin linja pitää ja tässäkin Jukolalle henkilökohtaisesti erittäin tärkeässä tapahtumassa hän on edelleen selkeästi selostaja, ei kaunomaalailtava mielipidevaikuttaja.

Ympäristö, työmaan tapahtumat ja helteinen sää tulevat myös tarkoin kuvatuiksi, kuten yleensä aina Jukolan selostuksissa.

VIERUMÄEN URHEILUOPISTON VIHKIJÄISET. (13.6.1937)
ARK 239 ja ARK 1625, KEST 34'25 ja 71'10

Jukola selostaa tätä arvokasta tapahtumaa kunnioittavasti ja juhlapuhujille tilaa tehden.

Aluksi kerrotaan presidentti Kallion seurueen saapuminen, kuvataan yleisömäärä ja kerrotaan lippujen liehuvan kauniissa päivässä. Jukola kuvaa rauhallisen vakuuttavasti lipun noston ja toteaa ennen pitkien puheiden kavalkadia tilaisuuden jäävän Suomen urheilun historiaan.

Muuten hän ei kommentoi Vierumäen urheiluopiston merkitystä Suomen urheilulle, vaan jättää tämän puolen suosiolla lukuisten juhlapuhujien tehtäväksi.

Lähes kaksituntisen selostuksen täyttävätkin suurimmaksi osaksi juhlapuheet. Jukola kuuluttaa osan puhujista, osa tulee ääneen suoraan kenttäkuulutuksen kautta. Juhlapuheita Jukola ei mitenkään kommentoi.

Loppuyhteenveto tulee, kun lähetysaika on päättymässä. Tällöin Jukola sanoo myös Suomen Yleisradion ja teidän, hyvät kuuntelijat, haluavan osallistua onnitteluihin. Jukola sanoo hartaan uskomme olevan, että opisto tulee työskentelemään suurenmoisella tavalla kansamme nuorison hyväksi.

Omia näkemyksiään hän ei Vierumäen opiston merkityksestä tuo tässäkään yhteydessä esiin.

Kaikkineen selostus on vakuuttava ja arvokasta juhlaa hyvin esille tuova. Mahtipontisille juhlapuheillehan Jukola ei voi mitään.

STADIONIN VIHKIJÄISJUHLA. PRESIDENTTI KYÖSTI KALLION PUHE JUHLASSA.
(12.6.1938)
ARK - 603, KEST 006'40

Tämä nauha sisältää lähes pelkästään presidentti Kallion puheen. Lopuksi Jukola toteaa vain hyvin yks'kantaan:

“Niin, tähän päättyi tasavallan presidentin vihkijäispuhe.“ Mitenkään muuten hän ei tilaisuutta tai puhetta kommentoi. Tämä on sikäli merkittävää, koska kuten edellä on jo tullut ilmi, stadionhanke oli Jukolalle todella suuri asia. On mahdollista sekin, että Jukola ei liikutukseltaan pystynyt sanomaan mitään herkkää, koska presidentti Kallion puhe oli erittäin tunteisiin vetoava. Siinä Kallio ikään kuin talvisodan henkeä ennakoiden totesi mm. näin: “Tämän stadionin pystyttäminen ja tämä päivä on yhtenä todistuksena, että Suomen sydän sykkii nykyään yksimielisempänä kuin ehkä koskaan ennen...Vihkiessämme stadionin tarkoitukseensa uskallamme toivoa, että sen olemassaolosta koituisi siunausta kansallemme. Säilyköön Suomen stadion kautta aikojen kansamme yhteistunnon suurena tunnuskuvana.”

SUOMEN SUURKISOJEN OHIMARSSI 29.6.1947.
ARK - 673, KEST 006`30

Jukola aloittaa selostuksensa kuvaamalla häikäisevän aurinkoista säätä. Pian hän siirtyy ohimarssin kuvailuun ja kertoo siihen osallistuvan 60.000 ihmistä. Kulkuetta hän kuvaa tavattoman suunnattomaksi.

Naisvoimistelijoita Jukola kuvaa lämmöllä:

“Kaikki ovat tavattoman sorjavartaloisia, sirojäsenisiä, terveitä, reippaita nuoria naisia.“
Jukola käy myös erittäin yksityiskohtaisesti läpi ohimarssijoiden pukujen värejä. Kun keltainen väri on vallalla, hän vertaa sitä suureen värikkääseen voikukkaniittyyn.

Urheilumiehen sielu tulee selvästi esiin, kun Jukola kertoo tarkasti, kuinka monta minuuttia kunkin osaston ohimarssi kesti. Esimerkiksi pelkästään miesvoimistelijoilta ja pojilta ohimarssi vei 35 minuuttia.

Merkillepantavaa on, että nytkin Jukola jättää lähes kokonaan väliin omat tuntemuksensa ja ajatuksensa siitä, mikä merkitys näin mittavalla marssilla on Suomen urheilulle. Aivan lopussa Jukola kuitenkin yltyy runolliseksi ja lataa näin:

“Helleenisen sopusuhtainen, roomalaisluja, pohjoismaisen aurinkoinen ja elämäniloinen, sydäntä sykähdyttävä, tunnetta miltei riipaisevasti koskettava on tämä uljas, meillä ennen näkemättömän suurten piirien juhlararssi, jossa on maamme nuori, terve voima, niin, kerta kaikkiaan Suomen tulevaisuus. Uskon ja toivon valoisa tulevaisuus, jota vanhemmat polvet saavat todella kadehtien katsella.“ Vaikuttava ja innostunut selostus.

4.6 Jukolan sotaan liittyvät selostukset

ASEMIESILTA 2, LÄHETYS TYÖVÄENTALOLTA. (28.4.1941)
ARK - 5496, KEST 010 `30

Tässä selostuksessa Jukolan rooli jää selvästi sivuun. Alussa Reino Palmroth (Palle) riimittelee lyhyesti illan ohjelmasta. Sitä seuraa Jukolan asiallinen, kirjakielinen lyhyt kuvaus esittäjän, Einari Ketolan tulevista aikeista:

“Ja tämä on nähtävästi jonkinlainen melodraama tai jotakin ainakin ääniefektejä siihen tulee mukaan, sillä korpraali Niemi istuu pianon ääreen ja alkaa säestää. Nyt marssii Ketola lavalle, hänellä on pyssy olalla, hän on alokkaan puvussa.,,,,“

Enempää Jukola ei ehdi sanoakaan, sillä alkava musiikki peittoaa Jukolan äänen. Enää hän ei sanoakaan mitään koko esityksen aikana.

ILMAHYÖKKÄYS HELSINKIIN, HELSINGIN POMMITUS, KAPTEENI RANTA KERTOO.
Jatkosota. (Äänityspäivämäärä 28.6.1941)
ARK - 1858, KEST 002`50

Jukola kertoo, että on kaunis, helteinen ja aurinkoinen kesäpäivä. Jukolan sanoin kuitenkin:

“Silti on oltava varuillaan, vihollisen korppikotkia on otettava vastaan juuri alkaneessa puolustussodassa.”

Jukola haastattelee ilmatorjuntapatterin päällikköä, joka kertoo edellisen viikon keskiviikon ilmapommituksista ja siitä, että patteri avasi torjuntatulen täydellä voimalla. Yksi viholliskone ammuttiin alas, patterin päällikkö kertoo. “Ai te saitte osuman heti silloin jo”, kysyy Jukola innostuen selvästi.

RUKAJÄRVEN TAISTELUT JA VALTAUS.

Jatkosota. (Äänityspäivämäärä 23.9.1943)

ARK - 3367, KEST 006' 10

Jukola toteaa aluksi lyhyesti, että tämä kylä jäi ryssiltä polttamatta lähtökiireessä, sillä heiltä tuli täältä “sellainen kiire livohkaan”.

Jukola ryhtyy luontevasti haastattelemaan sotilasta, joka kertoo kylän keskeltä valtauksen jälkeen poistetun kunniaportin, josta otettiin suurella ruminalla alas sirppi ja vasara. Jukola naureksii ja sotilas kertoo suomalaisten ensimmäiseksi lämmittäneen saunan välittömästi valtauksen jälkeen. Sitten hän sanoo ryssien vähän kylän ulkopuolella pommittaneen koko päivän omia asemiaan. Jukola toteaa, että kaikkea sitä näin erämaasodassa sattuu.

Selostus loppuu toteamukseen, että jatkossa tutustutaan itse kylään, mutta se tapahtuu vasta huomenna.

4.7 Yhteenveto Jukolan säilyneistä selostuksista

Jukolan säilyneiden selostusten perusteella voi todeta, että alkuolettamus selostusten tässä ja nyt -luonteesta täydentävine taustatietoineen ilman merkittäviä omia kommentteja pitää hyvin paikkansa.

Jukola aloittaa selostuksensa yleensä säätilan kuvaamisella, sitten seuraa ympäristön kuvausta ja pitkien kilpailujen kyseessä ollen aiempien tulosten kertomista ja analysointia. Olevasta hetkestä otetaan tukeva ote ja mennään mukaan tapahtumien virtaan.

Kielenkäyttö on kuvailevaa, ei sanoilla kikkailemaan pyrkivää. Yleiskuva on asiallisen toteava.

Värit ovat tärkeällä sijalla. Etenkin kulkueissa ja avajaisissa urheilijoiden asujen värien tarkka kuvaus on selostusten vakiosisältöä.

Jukola ei pyrki peittelemään virheitään, vaan tarvittaessa korjaa sanomisiaan ja pyrkii näin kattavan ja varmuudella oikeine tulostietoineen tarkan kokonaiskuvan luomiseen ilman, että pelkäisi näin menetellessään jotenkin vaikuttavansa asiaa tuntemattomalta. Siihen hänellä on varaa.

Selostukset ovat selvästi kuuntelijaa kunnioittavia ja samalla tietoisia merkityksestään olematta silti itsetietoisia, itsearvostusta kylläkin on runsaasti mukana sisäänrakennettuna .

Urheilijoita Jukola käsittelee myös arvostaen ja heitä arvostellessaan hän yleensä suhteuttaa kritiikin lajin tilaan laajemmin.

Merkillepantavaa on Jukolan valmius ja rento ote jo 30-luvun puolivälissä hänen varhaisimmissa säilyneissä selostuksissaan, etenkin kotimaan tuon ajan selostukset ovat innostuneita ja mukaansatempaavia. Samaan ajankohtaan sijoittuvat ja suomalaisten mielissä parhaiten Jukolaa kuvaavat Berliinin olympialaisten selostukset puolestaan ovat yllättäen osin jopa jäykän oloisia.

Pitkät selostukset Berliinistä, hitaasti kenttäkuulutuksista saatavat väliaikatiedot ja koko urakan selostaminen yksin ovat tärkeitä selittäviä tekijöitä. Toisaalta tuolloin taukojen merkitys oli kokonaan toinen kuin nyt: jo se, että olympialaiset saatiin osin suorana Suomeen oli merkittävä asia. Näin ollen nykyajan mittapuun mukaan kiusallisen pitkät tauot eivät olleet niin haittaavia ja Jukolan ensimmäisyyden taikapiirin myötä heikompiakin sanoma kelpasi ilman nurinoita. Osa Berliinin selostuksista on kuitenkin tasollisesti huippuluokkaa ja lisägloriaa selostajallekin tulee vielä suomalaisten hyvästä menestyksestä etenkin 10 000 ja 5000 metrin juoksuissa.

Lontoon ja Oslon olympialaisissa Jukola vetää täysillä. Selostusten rytmi on nopeampi ja ote rennompina kuin suurimmassa osassa Berliinin selostuksia. Näissä olympialaisissa kokonaisvastuu ei paina harteita samalla tavalla kuin Berliinissä. Pysyvyyden ulottuvuudella tarkastellen voi todeta Jukolan olleen täydessä iskussa loppuun asti.

Urheilukirjoissaan tuttuja teemoja, kuten suomalaisen urheilun eheyttämistä, urheilun merkitystä kansakunnan identiteetin rakentamisessa ja urheilijan velvollisuutta venyä maansa puolesta viimeiseen veripisaraan asti Jukola ei selostuksissaan tuo esiin. Esimerkiksi olympialaisten avajaisseleostuksissa sekä Berliinissä että Lontoossa nämä asiat puuttuvat kokonaan. Jukola tyytyy ainoastaan kuvaamaan näkemänsä ja selostaa tarkasti Suomen joukkueen marssia ilman sen kummempaa tulostoiveiden esittämistä. Sama pätee myös kotimaisissa selostuksissa, joissa on Suomen ohessa muita maita mukana.

Suomalaisen urheilun merkkitapaukset Jukola selostaa kunnioittavasti ja tunnelmalle tilaa tehden, ei sitä luomaan itse pyrkien. Juhlapuheita hän ei kommentoi. Stadionin peruskiven muuraustilaisuudessa kesällä 1936 hän tosin intoutuu analysoimaan stadionin merkitystä Helsingin olympialaisille, jotka luultiin Suomeen saatavan vuonna 1940. Jukola ei tosin tuolloinkaan ota esiin stadionin merkitystä urheilumme eheyttämiseen, vaikka hänellä tämä teema on painokkaasti esillä omissa urheilukirjoissaan.

Sotaan liittyvät selostukset ovat isänmaallisia, mutta eivät yltiöpatioottisia.

Joskus Jukolan runoilijasielu sykähtää myös selostuksissa. Näin tapahtuu etenkin vuoden 1947 suurkisojen ohimarssin selostuksessa, jonka loppuhuipennus muistuttaa kielikuvineen Paavo Noposen selostuksia. Noponenhan on yhtenä monista seuraajaselostajista myöntänyt saaneensa Jukolalta paljon aineksia myös omaan selostajanlaatuunsa.

Hyvää radioääntään Jukola säästelee. Hän ei kovin paljon elämöi eri painotuksilla, kosken pauhun tilalla on useimmin hiljakseen soljuva vakaa virta.

Tekopirteä tai mukahauska Jukola ei yritä olla koskaan, nokkeluudet ovat selostuksissa sisäänrakennettuina ja ikään kuin sivutuotteina tarjottuina.

Tyylijatju Jukolalla ei petä. Kuulijan ei tarvitse tuntea noloutta selostajan takia missään olosuhteissa.

Kaikkineen Jukolan säilyneiden urheiluselostusten perusteella hänestä välittyy kuva vakaan varmasta, asiallisesta ja urheilun läpikohtaisesti tuntevasta ammattimiehestä, jonka selostuksissa ei tarkoituksellisesti ole mukana samaa henkilökohtaista panosta ja paatosta itselle tärkeistä asioista kuin hänen urheilukirjoissaan.

Jukola pitää roolit selvänä: selostuksissa asiat asioina, mielipiteensä hän säästää muihin yhteyksiin.

5 MARTTI JUKOLA OMAISTEN SILMIN

Ihmisenä Martti Jukola on jäänyt vähäiselle huomiolle. Tässä tutkimuksen osassa Jukolan henkilöä hahmotetaan Martti Jukolalle läheisten ihmisten käsitysten kautta, myös Jukolan omat kirjat antavat osviittaa hänen syvimmistä tunnoistaan ja persoonastaan.

Jukolaa pidetään yleisesti omanarvontuntoisena, sen kummemmin ketään miellyttämään pyrkimättömänä ihmisenä, joka itse tiesi, mitä halusi ja sen myös toteutti. Tästä puolesta on hyvä esimerkki ylioppilaskesän pitkä pyörämatka, jonka Jukola kavereineen teki.

“Päivät ihan luiskahtivat käsistämme ja vihdoinkin olimme saapuneet Hämeenlinnaan. Kun olimme ajelleet puolen päivää sen tärisyttäviä mukulakivikatuja, alkoi jäsenissämme tuntua pitkän retken uupumusta ja päätökseksi tuli, että palaamme sieltä junassa Turkuun.

Minä en siihen päätökseen voinut ottaa osaa, sillä tiesin matkakassani hupenneen tyhjiin. En kuitenkaan kehdannut muille sanoa olevani rahatta. Vähän ennen junan lähtöä karkasin joukosta. Jätin majapaikkaamme vain tiedonannon, että olin lähtenyt paluumatkalle pyörällä.“ (Jukola 1943, 61-62)

Jukola syntyi opettajaperheeseen. Hänen isänsä oli Turun kuurojen koulun opettaja Aapo Jukola ja äitinsä kansakoulunopettaja Maria Grönroos. Näin kertoo Martti Jukolan sisar Martta Lehtonen:

“Puhetekniikkaa meille kummallekin opetti jo lapsesta alkaen isä. Kotona oli pitkä luinen lusikka. Se pantiin kielen päähän, jotta tuli selvä artikulointi. Kellosta taas katsottiin aikaa sisään hengitettäessä. Ulos henkeä puhallettaessa aloitettiin lausua esimerkiksi pa-pa-pa-pa-pa niin kauan kuin henkeä riitti.“ (Karuvaara 1975, 83 - 84)

Kesät perhe vietti yhdessä maalla pelto- ja heinätöineen. Näin Martta-sisar:

“Perheessämme oli miehillä herätys kello viisi. Isä piti huolen, että mentiin kokemaan verkot ja muut pyydykset. Tehtiin saaristoretkiä ja patikoitiin.“ (Karuvaara 1975, 82)

Sisar kuvaa Martti-veljensä erikoislaatuiseksi, herkäksi ja ihanteelliseksi ihmiseksi. Sisimmässään hän oli hyvin yksinäinen. Selostamisen kipinän hän sai kiertäessään ahkerasti puhumassa urheiluseurojen juhlapuhujana, palavasta innostuksesta urheilua kohtaan, sisar katsoo.

Martti Jukola oli nuoresta pojasta lähtien kiinnostunut urheilun ohessa myös näyttöimisestä, luonnontieteistä ja kirjallisuudesta. Sisar kertoo:

“Varsinaisen opiskelunsa Helsingissä hän rahoitti kirjoittamalla Teiniliiton julkaisuihin ja myös eri aikakauslehtiin. Viimeksi mainittujen tasolta löytyy sellainen tarina kuin “Leski rakastelee, siitä tulee seuraamaan kummitus“. Nimimerkkinä oli Ola. Omalla nimellä julkaisuja tulee vasta vähän myöhemmin. Niiden taiteellinen taso oli jo parempi. Ilmari Marskin nimellä hän julkaisi sellaista, mikä ei koskenut urheilua.

Opiskelu oli tapahtunut ja maisterin tutkinto suoritettu täysin ilman opiskelovelkaa ja äiti oli ylpeä pojastaan.“
(Karuvaara 1975, 84)

Jukola meni naimisiin Irma Kaupin kanssa vuonna 1927, Vaimoa Jukolan Martta-sisar kuvaa realistiksi, joka piti Martin jalat maassa. Jukolalla on kolme tytärtä he elävät vielä kaikki. Kaksi

tyttäristä, Maija Hoddy ja Heli Aaltonen asuvat Hyvinkäällä. Kolmas tytär, Seija Jukola asuu Helsingissä. Hän on tehnyt oman elämäntyönsä gynekologina. Seija Jukola kertoo isästään:

“Isä oli sitä mieltä, että urheilu ja voimistelu sekä ainekirjoitus piti olla meillä lapsilla kympejä, muuten kelpasi kahdeksikot. Näistä tuli natkutusta, jos ei ollut kympejä.” (Jukola S 2000)

Seija Jukolalla on isästään varsin lämpimät ja hyvät muistot, eikä hän halua lausua isästään moitteiden sanaa. Martti Jukola opasti tyttärensä jo varhain urheilun lisäksi kirjallisuuden, runouden ja luonnon pariin. Hän piti myös usein leikkimielisiä tietokilpailuja tyttärilleen ja vietti muutenkin paljon aikaa heidän kanssaan.

Vanhempiensa avioliittoa tytär kuvaa puhtaaksi rakkausavioliitoksi. “Kaikkein tärkein meidän perheessä isälle oli äiti. Hän oli rakastunut äitiin, se näkyi ja kuului joka asiassa. Äiti oli kaunis tumma pieni nainen, joka flirttaili mielellään miesten kanssa.” Äitiään Seija Jukola kuvailee myös topakaksi talousihmiseksi, joka piti perheen raha-asiat kunnossa: “Isä ei ymmärtänyt raha-asioista mitään. Kun joskus tuli kerralla isompi summa rahaa isän kirjoituspalkkioita kirjoista, isä osti äidille lahjoja, kukkia, karamelleja ja tavaraa. Äiti sanoi, että älä hyvä ihminen laita rahojasi tuollaiseen, kun se henkivakuutuskin on maksamatta.”

Perheen tulot olivat epäsäännölliset, mutta riittivät tavalliseen keskiluokkaisen perheen elämäntyyliin, johon tuolloin kuului myös kotiapulainen.

Irma Jukola toimi ennen avioliittoa konekirjoittajana WSOY:lla, mutta jäi kotiin heti avioliiton alussa. Martti Jukolalla oli myös avioliiton ulkopuolisia suhteita, etenkin sota-aikana: “Ne sattuivat äitiin kovasti. Hän ei kuitenkaan halunnut erota miehestään.”

Selostajuuteen Martti Jukola suhtautui myös tyttären mielestä varsin kunnianhimoisesti. “Isä teki paljon taustatyötä. Hän otti selvää nimien ääntämisestä, suunnitteli selostuksia kellon kanssa. Puhuminen isälle tuli tutuksi urheiluseurojen juhlissa, jonne häntä usein pyydettiin puhujaksi. Myös runonlausunta ja näytteleminen antoivat varmuutta.”

Martti Jukola oli aikalaisille melkoinen kuuluisuus. Näin tytär: “Isä ei tähteydestä välittänyt. Hän oli hyvin joviaali ja kansanomainen mies, eikä kuuluisuus mennyt päähän. Urheilun asia oli hänelle aina tärkein. Itse olin ylpeä, kun joku pyysi isältä nimikirjoitusta tai kun pikkupojat keräsivät isän kuvia suklaalevyistä.”

Tohtori-tittelistä Jukola ei myöskään Seija-tyttären mielestä piitannut: “Se oli vain ajan tapa. Isää sanottiin tohtoriksi ja äitiäkin tohtorinnaksi. Ei siinä ollut sen kummempaa. Kyllä minuakin tituleerattiin tohtoriksi silloin, kun valmistuin lääkäriksi.”

Isänsä luonteenpiirteistä Seija Jukola nostaa ensimmäisenä esiin kiltteyden, sovinnollisuuden ja perusteellisuuden. “Isä ei koskaan haukkunut ketään. Hän pyrki aina sovittelemaan asioita. Perusteellisuus puolestaan on varmaankin peräisin jo hänen kotikasvatuksestaan. Kahden opettajan lapsena hän oppi kurinalaisuuteen ja järjestelmällisyyteen, myös menestymistä pidettiin tärkeänä.”

Seija Jukola pitää isänsä myös pohjimmiltaan ujona ja kaikin keinoin riitaa välttämään pyrkivänä miehenä, joka ei halunnut mielistellä ketään.

Jukola kammosi suomalaisen urheilun kahtiajakoa. Tästä myös tyttärellä on selvä muistikuva. “Isän mielestä oli älytöntä, että meillä oli kaksi urheiluliittoa. Hän oli todella pahoillaan siitä, että TUL:n urheilijat eivät päässeet olympialaisiin edustamaan Suomea, koska siellähän oli parempiakin tuloksia kuin muilla. Isä halusi aina yhdistää urheiluliitot, tästä eivät kaikki suomalaiset pitäneet.”

Jukola oli suvaitsevainen myös poliittisesti, vaikka hän itse oli selkeästi porvarillinen. Näin Seija-tytär: “Häntä pyydettiin myös ainakin kokoomuksen kansanedustajaehdokkaaksi, mutta ei isä halunnut. Muistan hyvin, kun kerran puhuttiin vasemmistolaisuudesta ja isä sanoi, että kyllä minä niitä kommunisteja ymmärrän ja kyllä työväellä pitää olla hyvät olot, mutta kun niillä on aina se ryssän meininki mielessä.”

Tytär pitää isäänsä myös varsin ihanteellisena: “Sodan jälkeinen yhteiskunnan vasemmistolaisuus vei isänmaallisuusihanteita, mutta urheiluihanne säilyi läpi elämän, samoin luonnon ihannointi.”

“Luontoa isä kunnioitti yli kaiken. Sota-ajoista hän ei puhunut kotona muuten, paitsi silloin, kun hän hirvitteli Itä-Karjalan metsien hävittämistä. Muuten hän ei koskaan puhunut sodasta.”

Sota olikin Seija Jukolan mielestä suurin syy hänen isänsä alkoholisoitumiseen. “Ei isä ryyppännyt ennen sotaa. Ryyppyaikoja kesti vain viimeiset kymmenen vuotta. Tuolloinkin hän teki töitä kuukausikaupalla ja sitten saattoi ryypätä pari viikkoa. Siitä tehtiin aikoinaan suurempi numero kuin se olikaan. Silloin julkiksia oli niin vähän. Nyt juopot taitelijat ovat kansallissankareita.”

Seija Jukola arvelee, että hänen isänsä tunneherkkyys oli sodan ohella yksi laukaiseva syy juomiseen. “Hän oli humalassakin aina kiltti, rauhallinen herrasmies. Eivät tapelleet tai riidelleet äidin kanssa humalassakaan, eikä mitään skandaaleita tullut.”

Jonkun kerran Seija Jukola muistaa ojentaneensa isäänsä tämän juomisesta. “Äiti kielsi minua rähjäämstä isälle. Ei ollut kuulemma minun asiani hakkaa isää. Jos joku haukkuu, se on hän. Toiseksi isä ei juo tahallaan, hän on sairas, eikä voi sille mitään.”

Seija Jukola pitääkin harvinaisena, että hänen äitinsä koki isän alkoholismin sairautena jo tuolloin. “Tottahan äiti siitä myös kärsi ja suri sitä, että isä sairastui, mutta ei se nyt mitenkään elämää, tekihän se töitä.”

Merkittävimpiä urheiluselostuksiaan Martti Jukola ei kotona listannut. “Itse luulen, että eniten hän kuitenkin piti jalkapallosta. Hän kyllä tykkäsi kovasti tehdä myös muita juttuja kuin urheiluselostuksia.”

Martti Jukolan perintöä nykypäivälle Seija Jukola hahmottaa näin: “Urheilutoimittajat ovat sanoneet minulle, että hän on urheilujournalismin ja selostuksen luoja. Hän on aloittanut sen tyylin, millä selostukset tehdään. Hän on Suomi-Ruotsi-maaottelun hengen luoja, koska se ei olisi koskaan saanut sellaista suosiota, jollei hän olisi näillä radioselostuksillaan saanut ihmisiä innostumaan. Hän tiettävästi myös keksinyt tämän “rakas vihollinen” -termin, niin että kyllä hänellä on suurempi merkitys kuin olen lapsena ajatellut.... että se on näin kauaskantoinen merkitys. Olen ajatellut, että se (merkitys) on jo mennyt, mutta isäni onkin esikuva ja systeemin luoja.”

Martti Jukolasta joskus käytettyä luonnehdintaa “suuri yksinäinen” tytär ei allekirjoita. “Ei isä yksinäinen ollut. Selostajan ura oli vain yksi osa hänen työtään. Selostaessaan hän oli yksinäinen, mutta ei muuten. Oli hänellä ystäviä, hän oli sosiaalinen ja ihmisrakas.”

Martti Jukola oli tuottelias kirjoittajana ja muissakin toimituksissaan. Työ oli hänelle elämässä kaikkineen varsin korkeassa kurssissa.

“Työ on elämän tarkoituksien toteuttamista, niin - työ juuri on parasta ja korkeinta elämistä sinänsä. Ellei työ vallitse elämäämme, emme kauankaan tunne sitä elämisen arvoiseksi. Laiskuri, tyhjäntoimittaja saastuttaa pian itsensä ja ympäristönsä. Hänen aikansa painaa kuin raskas taakka hänen hartioitaan, hänen pitkien päiviensä niskassa on orjan ies ja ne katoavat kuin linnun varjo jättämättä mitään merkkiä jälkeensä.” (Jukola 1943, 95)

6 JUKOLAN MERKITYS SEURAAJASELOSTAJIEN MIELESTÄ

Tässä tutkimuksessa on jo aiemmin alan kirjallisuuteen ja nyt analysoituihin Jukolan säilyneisiin urheiluselostuksiin pohjaten todennettu Martti Jukolan merkitys suomalaisen selostusperinteen keskeisenä vaikuttajana. Nyt tähän kuvaan haetaan vielä persoonallista ja tuoretta lisäväriä kolmen radiossa 1950-1990 luvuilla vaikuttaneen urheiluselostajan eli Paavo Noposen, Raimo Häyrisen ja Voitto Raatikaisen - Jukolan seuraajaselostajien - arviontien kautta. Merkillepantavaa on, että kaikki haastatellut selostajat suhtautuvat Jukolaan arvostaen ja kunnioittaen, kritiikkiä ei juuri esitetä Raimo Häyristä lukuun ottamatta. Arvioinnit ovatkin kuin hieman vuosikymmenien varrella unohduksiin jääneen selostajakollegan muiston kirkastamista.

Radiossa pitkän päivätyön urheiluselostajana tehnyt Raimo Häyrinen (Häyrinen 2000) sanoo Martti Jukolan selkeästi vaikuttaneen siihen, että hän sai urheilukipinän:

“Minä tapasin Martti Jukolan ensimmäisen kerran siten, että hän tuli kirjan lehdillä vastaan. Hän teki Helsingin olympiakisoista kirjan... Tämä kirja Helsingin olympiakisoista oli sellainen, jonka sain 13-vuotissyntymäpäivälahjaksi isältäni ja luin kyllä joka sanan tarkkaan ja voisi sanoa, että se herätti minussa urheiluinnostuksen.”

Jukolan selostajanlaatua ja nykyajan selostamista Häyrinen arvioi näin:

“Jukolan tyyli vastasi yksilösuoritusta ja lajia. Hän ei ollut parhaimmillaan joukkuelajeissa, vaikka hän teki joukkueurheilua myöskin ja juuri tuo selkeys, yksinkertainen ilmaisu ja koko ajan eteenpäinmeno tekivät Jukolasta kyllä sellaisen, että häntä voidaan pitää suomalaisen selostuksen esikuvana, mutta jos nyt ajatellaan suomalaista selostusta sellaisenaan, niin me olemme vielä aika lähtökuopissa verrattuna suuriin radiomaihin, joissa kilpaillaan selostuksista. Brasilia on yksi sellainen, jossa on hyviä selostajia. Mun itseni esikuvaksi muodostui ruotsalainen Lennart Hyland, koska hän oli tasapuolinen ja minusta tämä tasapuolisuus on nykyisin unohtunut, kun taas Jukolassa oli yllättäviä tasapuolisuuden merkkejä.”

Häyrinen kritisoi Jukolaa siitä, että hän oli joskus selostuksissaan kuin “jännittynyt katsoja”, “jollainen selostaja ei saa olla, vaan selostajan pitää pysyä kylmäverisenä kovissakin paikoissa”. Häyrinen kiittää Jukolan innostuneisuutta ja Paavo Noposta siteeraten sanoo, että “urheiluselostajan äänestä täytyy kuultaa, että hän on innostunut”. Muitakin hyviä selostajanominaisuuksia Häyrinen Jukolassa löytää:

“Se missä Jukola oli paljon parempi kuin nykyajan miehet, hän pystyi luomaan tunnelmaa muutoin kuin sentein ja sekunnein ja monestikin värisyttävällä äänellä nykyisin annettu tulospreparaatio, jossa tulee 20 parasta ja nekin erikoisessa järjestyksessä, niin se ei palvele kuuntelijaa, sillä ihminen tarvitsee sellaisia luovia ajatustaukoja.”

Häyrinen suree sitä, että radio ei enää satsaa selostamiseen, hänen mielestään selostus radiossa on lopetettu.

“Minun käsittääkseni radiossa ei ole yhtään selostajaa, jonka vuoksi avattaisiin radio.”

Radion urheilutoimituksen eläkkeellä oleva päällikkö, pitkäaikaisen urheilutoimittaja ja -selostaja Voitto Raatikainen (Raatikainen 2000) on tutustunut perusteellisesti Martti Jukolan työhön selostajana. Näin hän arvioi Jukolaa:

“Martti Jukola oli nimen omaan se henkilö, joka nosti urheilujournalismin yhtä äkkiä suuren yleisön tietoisuuteen... Kun Martti Jukola pääsi vauhtiin, siinä olikin sitten menoa ja meininkiä ja kun radio teki juuri tuloaan ja yritti vallata lisää markkinoita, niin uskon, että nimen omaan hänen panoksensa radion kuuntelun lisäämisessä, jopa vastaanottimien myynnissä oli ratkaisevaa... Martti Jukola oli suurenmoinen suomen kielen taitaja. Hän käytti rikasta kieltä, loi mielikuvia kuten selostajan ja kirjoittajankin pitäisi luoda ja silläkin alueella hän oli edelläkävijä.”

Raatikainen arvostaa myös Jukolan pyrkimystä suomalaisen urheilun eheyttämiseen:

“Mitä enemmän tutustuu Jukolan kirjoituksiin, kirjoihin ja ajatuksiin sitä kautta, niin huomaa, että hän oli esimerkiksi suomalaisessa urheilupolitiikassa huomattavasti edellä aikaansa. Hän olisi varmasti ollut valmis lyömään sovinnon kättä jo paljon aikaisemmin kuin se sitten tapahtui. Sen huomasi esimerkiksi siitä, että hän ei seurannut yksinomaan SVUL:n ja sen liittojen urheilua, vaan hyvin vankasti myös Työväen Urheiluliiton tapahtumia. Luulen, että siinä suhteessa ei kuuntelijoilla ja hänen kirjoituksiaan lukeneilla ollut paljon moitteen sijaa, vaan kaikki ymmärsivät tällaisen rakentavan hengen. Jukola pääsikin sitten selostamaan stadionin avajaisia, jossa SVUL ja TUL löivät sovinnon kättä ja esiintyivät ensimmäisen kerran vuoden 1918 jälkeen yhteisellä areenalla.“

Jukolan perintöä ja sen velvoitteita urheiluselostukseen Raatikainen kiteyttää näin:

“Ne periaatteet, jotka urheiluun parhaimmillaan kuuluvat: kilvoitellaan rehdisti, ei suinkaan lyödä lyötyä, ei pilkata heikompia, vaan luodaan ilmapiiriä. Nostetaan esiin urheilun ja liikunnan merkitystä. Toinen on se, että jos ajatellaan urheilukirjoittajia ja urheiluselostajia, niin suomen kielen vaaliminen. Kunnollisen, rehellisen suomen kielen. Tässä nousee hiukset silloin tällöin pystyyn - ne vähät mitkä vielä on - kun kuuntelee joitakin selostajia, miten suorastaan suomen kieltä raiskataan.“

Raatikaisen ja Häyrisen tavoin myös kymmeniä vuosia radiossa vaikuttanut urheiluselostaja Paavo Noponen (Noponen 2000) määrittelee Martti Jukolan näin:

“Radion suomalaisen urheiluselostuksen luoja ja aikansa mestari hän oli. Kirkkaimmillaan tämä yksinäinen Pohjantähti alkoi leimuta kolmikymmenluvulla, jolloin entisellä Turun Urheiluliiton mestariaiturilla, vuosisadan taitteessa syntyneellä, jo oli takanaan miehen ikä, Pariisin olympiaedustus 400 metrin aidoissa ja Helsingin tohtorinhattu J.H. Erkon elämästä ja teoksista. Sanan säilä salamoit. Vereen syöpynyt synnynäinen rytmittäjä rummutti valtimonlyönneissä, intensiivinen äänenvaihtelu myötäili välähtävän valppaasti tapahtumaa silmien edessä. Henkensä leimulla hän kiersi jälleen mustaa hiilimurskaa ja sanojen vaivattomasta virrasta syntyi mittava maalaus.“

Jukolalla oli Noposelle suuri merkitys jo lapsena:

“Minulle hän oli suuri ihanne. Pikkupoikana muistan häntä kuunnelleeni juuri Berliinin olympiakisoista vuonna 1936. Olin silloin 6-vuotias ja hänen äänensä sävy, siinä oli oma sähkönsä, oma vaivattomuutensa. Matti Kurjensaari sittemmin vertasikin tätä ääntä helmeilevään samppanjaan. Kyllä Jukolan äänessä oli määrätty eleganssinsa... Siinä oli charmikkuutta ja siinä oli sivistyneisyyttä ja se kyllä löi läpi. Olen vahvasti sitä mieltä, että ihmisen ääni on eräs hänen sivistyksensä vahvimpia käyntikortteja. Sen nojalla voi jo ihmisestä päätellä paljon.”

Noponen ihailee Jukolassa myös tämän hyvää suomen kielen taitoa. Noponen korostaa, että Jukola itsekin piti suomen kielen hyvää hallintaa perusedellytyksenä selostajalle, se meni myös urheilutietämyksen ohi.

“Martti Jukolasta sanottiin, että hän aloitti lauseensa mistä halusi ja luotsasi sen aina turvallisesti, oikeakielisesti loppuun asti ja tämän olen kyllä pannut merkille hänen kohdallaan.”

7 LOPPULUKU: MARTTI JUKOLA JA URHEILUSELOSTAMISEN “ENSIMMÄISYYS”

Martti Jukolan merkitys suomalaiseen urheiluun on vahva. Jukolalla oli rooli urheilijana ja urheilukirjoittajana sekä oppi-isäksi nostettuna urheiluselostajana.

Jukola rakasti urheilua läpi elämänsä, kirjoittamisesta hän kiinnostui jo nuorena ja kipinä selostamiseen heräsi hänen urheiluseurojen vuosijuhlissa pitämistään puheista. Myös Jukolan tutkijantaipumukset vaikuttivat hänen tapaansa toimia urheilun parissa.

Jukolan urheilukirjoista välittyy urheilusta tietävän, yksityiskohtia keräävän, mutta silti kokonaisuuksia hallitsemaan pystyvän kirjoittajan kynänjälki. Omakohtaiset näkemykset ja kuvaukset kilpakentiltä ympäri maailmaa tuovat osaan hänen urheilukirjoistaan erityisliisän.

Jukolalla oli tietyistä asioista vankat näkemykset. Hän tunsi vastenmielisyyttä kaikenlaista hurmahenkisyyttä kohtaan, hän halusi eheyttää suomalaisen urheiluelämän ja hän tahtoi muutenkin valaa yksimielisyyttä ja sopusointua sekä yhteiskuntaan että urheiluun. Näitä teemoja hän toistuvasti toi esiin kirjoissaan ja hieman myös esitelmissään. Liikuntakasvatuksen tärkeyttä ja ruumiinkulttuurin vaalimisen merkitystä hän myös korosti jatkuvasti.

Hänelle myös suomalaisuus ja suomalaisen identiteetin rakentaminen, ikään kuin meidän erottumisemme muista urheilussa menestymisen kautta olivat tärkeitä asioita.

Martti Jukolan urheiluselostuksissa nämä asiat puuttuvat. Jukola ei esitä säilyneissä selostuksissaan juuri lainkaan omia näkemyksiään ja käsityksiään, hän tyytyy toimimaan lähinnä kuuntelijan silmänä ja korvana.

Äärimmäinen esimerkki tästä on stadionin vihkiäisjuhla kesäkuussa 1938, jossa presidentti Kallio erittäin tunteellisessa puheessaan pitää stadionin valmistumista todistuksena “Suomen sydämen yksimielisestä sykkeestä” ja toivoo puheensa lopuksi stadionin säilyvän “kautta aikojen kansamme yhteistunnon suurena tunnuskuvana”. Jukola ei kommentoi Kallion puhetta mitenkään, vaikka stadionhanke oli hänelle todella merkittävä asia, johon hän kirjoissaan ja esitelmissään jatkuvasti palasi.

Vankka tietämys urheilusta tulee selostuksissa esiin, se on yksi Jukolan tavaramerkki.

Selostukset ovat yleisesti vakaita, joskus yllättävästi jopa jäykän makuisia. Varsinkin osa Berliinin selostuksista kuulostaa Jukolan yleiseen tasoon verrattuna tavanomaista heikommilta. Tähän suurena syynä tosin on huonot olosuhteet eli pitkän matkan päästä selostaminen ja puuttuvat tai hitaasti saatavat väliajat ja muut tulostiedot, joita Jukola lisäksi joutui suomentamaan suoraan saksankielisistä kenttäkuulutuksista.

Silti Berliinin säilyneistä selostuksista voi osassa aistia henkilökohtaista epäviihtymystä Berliinissä vallinnutta hurmahenkisyyttä kohtaan, joka tuo pidäkkeitä myös selostuksiin, vaikka selostuksissa Jukola ei käsityksiään kansalliskiihkosta ilmi tuokaan ja vaikka toisaalta hän itse oli saksalaismyönteinen. Lisäksi Jukola joutui melkoisten ennakkopaineiden kohteeksi Berliinin olympialaisten laajan etukäteismainonnan takia, jossa käytettiin valttikorttina juuri Jukolan selostuksia.

Berliinissä konkretisoitui Jukolasta joskus käytetty luonnehdinta “suuri yksinäinen“. Hän selosti yksin kaikki lajit. Nauhoja kuunnellessa ei voi välttyä kysymästä, miksi vieressä istunut ruotsinkielinen selostaja Lars von Willebrand ei voinut olla välillä kumppanina! Willebrand osasi

hyvin suomea ja kerran hän selostikin Berliinissä Jukolan puolesta pitkät ajat maratonia, mutta tuolloinkin heti Jukolan tultua paikalle vaikeni.

Joissakin Berliininkin selostuksissa välitty Jukolan vahva osaaminen, joten pelkkä myytti hellityt muistot Jukolan selostuksista eivät näistäkään olympialaisista ole. Silti vanhemman ikäluokan erityisiksi mainostamat tunnelmat pohjaavat säilyneiden selostusten perusteella enemmän radion uutuuden viehätykseen, Jukolan selostusten “ensimmäisyyteen”, ja etenkin 10.000 metrin selostukseen Berliinin olympialaisista tulee vielä ylimääräistä sähköä suomalaisten kolmoisvoitosta, jonka Jukola tosin ottaa varsin toteavasti, eikä siitä juuri innostu.

Lontoon vuoden 1948 olympiakisoissa ja Oslon vuoden 1952 talviolympialaisissa Jukola selostaa Berliiniä eloisammin. Nyt aiemmin vallinnut tohtori Jukola -syndrooma on kaikonnut ja selostuksissa on rentoutta ja meininkiä.. Aivan kuin eri maailmasta on Jukolan vapautunut sanailu veli Simeonin kanssa yhteisistä muistoista yhdessä Oslon selostuksessa, jos tunnelmia vertaa Jukolan Berliinin selostusten kohtuullisen virallisena pysytelleeseen ilmapiiriin. Oslon selostukset todistavat myös sen, että Jukola oli iskussa aivan loppuun asti.

Kotimaan säilyneet selostukset todistavat, että Jukola osasi halutessaan olla rento ja vapautunut jo 30-luvullakin. Urheiluun liittyvissä avajaisissa sekä juhla- ja kulkueselostuksissa tai peruskiven muuraustilaisuuksissa Jukolan asiantuntemus tulee esiin. Hän pystyy kuvailemaan ja taustoittamaan kulloisetkin näkemänsä toimijat. Tämän hän tekee hillitysti ja toteavasti, ei omia näkemyksiään esitellen.

Aseveliselostuksissa ja muissa sota-ajan selostuksissaan Jukola ei selvästikään ollut kaikkein omimmalla kentällään, vaikka haastattelut sujuvat kyllä niissäkin rutiinilla.

Kaikkiaan Jukola teki Yleisradioon vuosina 1931-1952 yli 400 selostusta. Aiemmin selostusten kokonaismäärä ei ole ollut tiedossa. Suurin osa Jukolan selostuksista on urheiluselostuksia, mutta varsinkin sota-aikoina aihepiiri muuttuu yhteiskunnalliseksi. Normaaliaikojen selostuksissa tulee hyvin esiin myös Jukolan laaja-alaisuus, selostusten kirjo kattaa lähes kaikki mahdolliset urheilulajit.

Selostuksia on yllättävän vähän. Asia selitty sillä, että huolimatta pitkästä selostajaurastaan Jukola selosti päätoimisesti vain muutaman vuoden ajan.

Tämä tutkimus tuokin uutta tietoa myös Jukolan selostajanuran vaiheisiin. Vuosikymmenien aikana oli unohtunut, miten Jukola tuli Yleisradion selostusosaston päälliköksi vuonna 1939. Arkistosta löydetyt asiakirjat todistavat, että Jukola tarjoutui tehtävään itse. Ilmeistä lisäksi on, että Yleisradiosta puhelimitse pyydettiin tuolloin Ensossa sosiaalipäällikkönä toiminutta Jukolaa paikkaa hakemaan. Kirjallista dokumentaatiota asiasta ei kuitenkaan ole. Jukola neuvotteli itselleen tuolloin myös varsin hyvän palkan.

Tämä tutkimus paljastaa myös, että Jukola erotettiin johtokunnan päätöksellä lokakuussa 1942, kun hän oli selostanut humalassa radioon asemiesillä. Aiemmat tiedot tästä asiasta ovat olleet epäselviä. Jukolan työ kelpasi kuitenkin Yleisradiolle potkuista huolimatta, hän selosti jälleen jo heti seuraavana vuonna, ei tosin enää kuukausipalkalla.

Tämän tutkimuksen perusteella Martti Jukolasta piirtyy moniulotteinen kuva. Jukola loi selvästi tyyliperinteitä tapahtumapohjaiseen ja objektiiviseen, dokumentaariseen selostamiseen. Liikoja tunteenpurkauksia hän vältti. Tässä on toisaalta myös arvostelun sijaa. Urheilu sinänsä on tunnevaltaista, ja liiallinen tunteiden piilottaminen selostuksissa saa aikaan välinpitämättömän vaikutuksen.

Jotta urheiluselostus olisi nautittavaa kuultavaa, selostajalla täytyy olla kyky eläytyä. (mm. Virtapohja 1998b)

Jukolalla tämä kyky kyllä oli vahvana, mutta aina hän ei välittänyt sitä käyttä.

Jukolan selostukset täytyy asettaa myös oman aikansa realiteetteja vasten. Tulostiedot tulivat tuolloin usein todella hitaasti jos ollenkaan ja löysää aikaa selostuksiin tuli väkisin. Lisäksi käytäntö pitäytyä pitkään ainoastaan yhdessä selostajassa toi vielä lisäpaineita.

Toisaalta Jukolan ajan ihmisten käsitykset kiireestä olivat aivan erilaisia kuin nykyisin. Myös radion rooli oli täysin toinen. Radion alkuaikoina ihmetyksen kohteeksi riitti jo se, että radiosta saatiin suoriakin selostuksia tuhansien kilometrien päästä, eikä niiltä osattu vaatia kovin ihmeellistä tasoa, koska mitään vertailukohtia ei ollut. Nykykatsannossa piinaavan pitkä katkos selostuksessa tuntui tuolloin vain hyvälle hengähdystauolle.

Parhaimmillaan selostajana Jukola oli silloin, kun hänellä ei ollut tohtori-Jukolan viittaa rasitteenaan, vaan hän sai olla oma itsensä, vastuullisesti työhönsä suhtautuva, arvonsa tunteva ammattimies.

Jukolan "ensimmäisyyden" vaikutus jälkiarviointeihin vie helposti nykyanalyysejä ehkä turhankin herkästi "suurmiespuheen" suuntaan. Muistot kultautuvat ihmisten mielissä, teot jalostuvat aikojen saatossa ja etenkin näin Jukolan juhluvuoona ylikehuminen vaara on myös mahdollinen. Tämä pätee yleensäkin merkkivuosien arviointeihin ja Jukolan kyseessä ollen vaikutusta on silläkin, että enää hän ei ole kenellekään kilpailija, joka jotenkin uhkasi toisten asemia. Urheiluselostajathan ovat Suomessa kautta aikojen olleet usein keskenään riidoissa.

Urheilun kaikenkattava kaupallistuminen, doping, urheilujohtajien oman edun tavoittelu, olympialiikkeen lahjusskandaalit, kaikenlainen tekopyhyys ja kaksinaismoralismi ovat vallalla nykyajan urheilussa vahvemmin kuin koskaan ennen. Kysymys kuuluukin: onko Jukolan edustamalle idealismille urheilun merkityksellisyydestä enää katetta?

Vastaus: toivottavasti!

Me tarvitsemme edelleen ihanteita ja suomalaisuuden rakennusaineita!

8 LÄHTEET

PAINETUT KIRJALLISET LÄHTEET:

Ahlbom, Bengt (1951): Jalkapalloilija-Kalle. Mukailleen suomentanut Martti Jukola. Porvoo: WSOY.

Ahlbom, Bengt (1953): Jääpalloilija-Pentti. Mukailleen suomentanut Martti Jukola. Porvoo: WSOY.

Arponen, Antti (1998): Tunnettuja urheilutoimittajia, sivut 55 - 78, teoksessa Halmesvirta, Anssi ja Roiko-Jokela, Heikki Urheilu, historia ja julkisuus. Atena-Kustannus Oy: Jyväskylä.

Capek, Karel (1942): Insinööri Prokopin aivokuume. Suomentanut Martti Jukola. WSOY: Forssa.

Dahlen, Peter (1999): Från Vasaloppet till Sportextra. Radiosportens etablering och förgrening 1925 - 1995. Stiftelsen Eftermedierna i Sverige: Värnamö.

Hannus, Matti (1999): Kultaiset kentät. Suomen yleisurheilun vuosisata. WSOY: Juva.

Hentilä, Seppo (1992): Jaloon uskomme urheiluun, sivut 12-15 ja Urheilu järjestäytyy ja politisoituu, sivut 133 - 153, teoksessa Suomi uskoi urheiluun, toimittanut Teijo Pyykönen. Liikuntatieteellisen seuran julkaisu nro 131: Vap-kustannus: Helsinki.

Ilmonen, Kari (1996): Yleisradion historia. 3. osa. Tekniikka kaiken peruste, hakemistot. Yleisradio: Helsinki.

Jukola, Martti (1924): Sata urheilijaa. Muoto- ja henkilökuvia nykypäivien suomalaisista urheilijoista. WSOY: Porvoo.

Jukola, Martti (1924b): Alloo Alloo...! Kuvia ja katkelmia Pariisin olympialaisista. WSOY: Porvoo.

Jukola, Martti (1928): Olympialaispoikia. Suur-urheilijaimme kehitystarinoita. WSOY: Porvoo.

Jukola, Martti (1930): Juhana Heikki Erkko. Elämä, runoilijatoiminta ja teokset. Kirjallisuushistoriallinen tutkimus. I osa (vuoteen 1890). Helsingin Uusi Kirjapaino Osakeyhtiö: Helsinki.

Jukola, Martti (1932): Me uskomme urheiluun. Pyrähdyksiä kentällä ja maastossa. WSOY: Porvoo.

Jukola, Martti (1932b): Olympialainen Kuva-Aitta. I osa. III talviolympialaiset Lake Placidissa. Suomen Urheilulehti: Porvoo.

Jukola, Martti (1932c): Olympialainen Kuva-Aitta. II osa. X olympialaiset Los Angelesissa. Suomen Urheilulehti: Porvoo.

Jukola, Martti (1935): Huippu-urheilun historia. WSOY: Porvoo.

Jukola, Martti (1936): Katsaus olympialaisvuoden huippu-urheiluun. WSOY: Porvoo.

Jukola, Martti (1939): Juhana Heikki Erkko. Elämä, runoilijatoiminta ja teokset. Kirjallisuushistoriallinen tutkimus. II osa (1890 - 1906). Kustannusosakeyhtiö Otava: Helsinki.

- Jukola, Martti (1942): Urheilutaidon alkeet. Rata- ja kenttärheilun harjoitteluopas kuuroille. Kirjapaino Surdus: Helsinki.
- Jukola, Martti (1943): Laakeriseppelä. Pyrähdyksiä kotimaassa ja maailmalla. Urheilijain Kustannus-Osakeyhtiö: Helsinki.
- Jukola, Martti & Nurmi, Lauri (1947): Suomi urheilee. Finlands idrott av i dag. Sports in Finland. La Finlande sportive. Finnlands Sport im Bild. WSOY: Porvoo.
- Jukola, Martti (1945/1951): Urheilun Pikku Jättiläinen. Ohjekirja nuorille urheilijoille, tietokirja kaikille urheiluharrastajille. WSOY: Porvoo.
- Jukola, Martti & Nurmi, Lauri (1952): Urheileva Suomi - Finlands idrott av i dag. WSOY: Porvoo.
- Jukola, Martti (1952b): Suuri olympiakirja. WSOY: Porvoo.
- Karuvaara, Heikki (1975): Maikin matkassa maailmalla. Demopaino: Helsinki.
- Kunelius, Risto (1998): Viestinnän vallassa. WSOY: Juva.
- Kupiainen, Unto (1971): Suomen kirjallisuuden vaiheet. WSOY: Porvoo.
- Lyytinen, Eino (1996): Perustamisesta talvisotaan. Yleisradion historia 1926-1949. 1. osa. Yleisradio: Helsinki.
- Miettinen, Jorma & Kalliomäki, Ilkka & Suominen, Elina (1976): Journalistinen työprosessi. Oy. Gaudeamus Ab: Helsinki.
- Noponen, Paavo (1986): Pekka Tiilikainen, Suomi. Sinivalkoisen äänen legenda 1911-1944. Gummerus: Jyväskylä.
- Noponen, Paavo (1987): Pekka Tiilikainen, pääselostaja. Sinivalkoisen äänen legenda 1945-1976. Gummerus: Jyväskylä.
- Nykysuomen sanakirja 1-6 (1992). WSOY: Juva.
- Pihkala, Lauri & Jukola, Martti (1924): Olympialaiskisat Ennen ja Pariisissa 1924 I - II. WSOY: Porvoo.
- Pänkäläinen, Seppo (1991): Urheilujournalismin synty ja kehitys suomalaisessa päivälehdissä ennen vuotta 1945. Kuningas jalkapallon julkisuustarina. Tiedotusopin lisensiaattityö. Tampereen yliopisto. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta: Tampere.
- Remes, Ilkka (1999): Pedon syleily. WSOY: Juva.
- Salokangas, Raimo (1996): Aikansa oloinen. Yleisradion historia 1949-1996. 2. osa. Yleisradio: Helsinki.
- Salokangas, Raimo (1997): Julkisen palvelun yleisradiotoiminta, sivut 113-126, teoksessa Puheenvuoroja identiteetistä. Johdatusta yhteisöllisyyden ymmärtämiseen, toim. Kalle Virtapohja. Atena Kustannus Oy: Jyväskylä.

Salomaa, Pertti (1989): Dokumentaarinen radioilmaisu. Yleisradio: Helsinki.

Suomela, Klaus A. (1958): Suomalaista urheilurunoa (toim.). Osakeyhtiö Valistus: Helsinki.

Vainio, Tiina (2000): Siniristi ja superlatiivi. Suomi-Ruotsi-yleisurheilumaaottelujen radioselostukset kansallisen identiteetin tuottajina 1959-1999. Sosiologian pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta: Jyväskylä.

Vihavainen, Timo (1996): Sodan ja rauhan vuodet. Yleisradion historia 1949-1996. 2. osa. Yleisradio: Helsinki.

Vihonen, Lasse (1999): Töpö, Jahvetti ja Lapatossu - sotaa radioaalloilla 1939-45, sivut 44-67, teoksessa Kulttuurin aaltopituudella. Juhlakirja Eero Saarenheimon täyttäessä 80 vuotta 21.6.1999. Gummerus Kirjapaino Oy: Jyväskylä.

Virtapohja, Kalle (1998): Sankareiden salaisuudet. Journalistinen draama suomalaista urheilusankaria synnyttämässä. Atena Kustannus Oy: Jyväskylä.

Väliverronen, Esa (1998): Mediatekstistä tulkintaan, sivut 13-39, teoksessa Media-analyysi. Toimittaneet Anu Kantola, Inka Moring ja Esa Väliverronen. Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus: Tampere.

Åberg, Carin (1999): The sounds of Radio. On the radio as an auditive means of communication. Department of Journalism, Media and Communication. Stockholm University: Stockholm.

MUUT KIRJALLISET LÄHTEET:

Henkilökunnan palkkoja koskevat asiakirjat, YLE 1937-1945.

Jukola, Martti. Yleisradiossa 21.1.1934, 1.1.1935, 5.1.1935 ja 10.1.1937 pidetyt esitelmät teksteinä.

Lyytinen, Eino. Kirje (8.2.2000) tämän tutkimuksen tekijälle.

Raatikainen, Voitto (1997). Muistio Martti Jukolan elämänvaiheista, kirjoista ja urheilusaavutuksista.

Radiokuuntelija-lehden vuosikerrat vuosilta 1937-1952.

Radiomaailma-lehden vuosikerta vuodelta 1932.

Radiosanoma-lehden vuosikerrat vuosilta 1933-1936.

Uusi Suomi -lehti 4.10.1952.

Yleisradio-lehden vuosikerta vuodelta 1931.

Yleisradion johtokunnan pöytäkirjat vuosilta 1937-1948.

Yleisradion ohjelmaneuvoston pöytäkirjat vuosilta 1934-1938 ja 1941-1952.

MUUT LÄHTEET:

Arponen, Antti (2000). Puhe Martti Jukolan 100-vuotisseminaarissa 13.4.2000.

Häyrinen, Raimo (2000). Haastattelu 6.4.2000.

Jukola, Seija (Jukola S 2000). Haastattelu 22.3.2000.

Lapsuuteni Suomi. Jaksot 1- 4. (Yle 1987). Tv-sarja vuodelta 1987. VHS-kasetti. Yleisradion Tallennepalvelu.

Noponen, Paavo (2000). Haastattelu 13.4.2000.

Seppänen, Paavo (2000). Puhe Martti Jukolan syntymän 100-vuotisseminaarissa 13.4.2000.

Raatikainen, Voitto (2000). Haastattelu 6.4.2000.

Sota-arkisto.

Vihavainen, Timo (2000). Sähköpostiviesti tämän tutkimuksen tekijälle 9.2.2000.

NAUHAMATERIAALI:

Yleisradion Radioarkistossa säilyneet Martti Jukolan tekemät urheiluselostukset.

Virtapohja, Kalle (Virtapohja 1998b). Virtapohjan haastattelu Tänään iltapäivällä -ohjelmassa (13.12.1998) jutussa Urheilujournalismi sankareiden tekijänä.

9 LIITTEET

Liite 1. Jukolan selostukset Yleisradiossa vuosina 1931-1952.

Vuoden 1931 selostukset on poimittu Yleisradio-lehden ohjelmatiedoista.

Vuoden 1932 selostukset on poimittu Radiomaailma-lehden ohjelmatiedoista.

Vuosien 1933-1936 selostukset on poimittu Radiosanoma-lehden ohjelmatiedoista.

Vuosien 1937-1952 selostukset on poimittu Radiokuuntelija-lehden ohjelmatiedoista.

Ohjelmatiedot on poimittu lehdistä sellaisenaan ajankuva-aineiston tarkan tavoittamisen takia, mutta selostusten otsikot on lukemisen helpottamiseksi lihavoitu.

Jukolan selostukset vuonna 1931

21.2. klo 15.15 - 17.15 **Maailmanmestaruuskilpailut pikaluistelussa** Suomal. luistinradalla (500 ja 5000 m) selostaa tohtori Martti Jukola. Kilpailun päätyttyä n. Klo 17.15 gramofonikonsertti.

22.2. klo 13.00 - 17.00 **Maailmanmestaruuskilpailut pikaluistelussa** jatk. (1500 ja 10.000 m) selostus tri Martti Jukola.

8.3. klo 18.10 - 18.35. Tri Martti Jukola, esitelmä: **Linnankoski suomalaisuusmiehenä.**

16.8. klo 13.00 - 18.00 **Suomen rata- ja kenttärheilumestaruuskilpailut.** Selost. Tri Martti Jukola. (Lähetys Eläintarhan urheilukentältä.)

29.8. klo 19.10 - 21.00 **Ruotsi-Suomi maaottelu.** Selostaa tri Martti Jukola. (Lähetys Tukholman stadionilta.)

30.8. klo 14.30 - 18.00 **Ruotsi-Suomi maaottelu.** Selostaa tri Martti Jukola. (Lähetys Tukholman stadionilta.)

14.10. klo 19.15 - 19.40 Tri Martti Jukola, esitelmä: **Kulunut kesäurheilukausi.**

21.10. klo 19.15 - 19.40 Tri Martti Jukola, esitelmä: **Kulunut kesäurheilukausi II.**

6.12. klo 16.45 - 17.00 Tri Martti Jukola: **Selostus Ruotsi-Suomi painimaaottelusta.**

Jukolan selostukset vuonna 1932

21.2. klo 21.15 - 23.00 **Ruotsi-Suomi nyrkkeilymaaottelu. A-sarja,** selostaa tri Martti Jukola. Lähetys Tukholmasta.

8.5. klo 14.30 - 17.00 **Moottoripyörä- ja autokilpailut "Suomen Suurajo "**, selostajat toim Sulo Kolkka ja tri Martti Jukola (suom.) sekä toim. Bengt Sjöström (ruots). (Lähetys Eläintarhan puistosta.)

18.6. klo 18.10 - 21.00 **Olympialaisten kisojen karsintakilpailut,** selostaa tri Martti Jukola. (Lähetys Eläintarhan urheilukentältä.)

19.6. klo 17.00 - 19.59. **Olympialaisten kisojen karsintakilpailut,** selostaa tri Martti Jukola. (Lähetys Eläintarhan urheilukentältä.)

7.9. klo 19.15 - 19.45 Tri Martti Jukola, esitelmä: **Los Angelesin olympialaisista kilpailuista.**

17.9. klo 18.05 - 18.30 Tri Martti Jukola, esitelmä: **Los Angelesin olympialaisista kilpailuista II.**

3.12. klo 23.15 - 23.30 **Painimaaottelu Suomi-Ruotsi**, selostaa tri Martti Jukola. (Läh. Tukholmasta.)

4.12 klo 14.30 - 17.00 - " - (täsmälleen sama teksti kuin edellä)

4.12 klo 21.00 - 21.45 - " - (täsmälleen sama teksti kuin edellä)

4.12 klo 22.15 - (loppuaika puuttuu) - " - (täsmälleen sama teksti kuin edellä)

Jukolan selostukset vuonna 1933

19.2. klo 22.10 - (loppuaika puuttuu) **Selostus Suomi-Ruotsi B-joukkueiden välisestä jääpallomaaotteluselostuksesta Helsingissä.** Selostaa fil.tri Martti Jukola.

19.3. klo 22.10 - (loppuaika puuttuu) Tri Martti Jukolan selostus **Euroopan painimestaruuskilpailuista.**

20.3. klo 19.25 - (loppuaika puuttuu) **Euroopan painimestaruuskilpailut.** (Lähetys Heimolasta, selostaa fil. tri Martti Jukola.)

8.4 klo 19.15 - 19.40 Fil. tri. Martti Jukola, esitelmä: **Nyrkkeilystä kasvatukseen.**

7.5. klo 16.40 - 17.00 Fil. tri Martti Jukola, selostus **Eläintarhan ajosta.**

19.5. klo 20.55 - 21.30 **Radiohaastatteluja.** Fil.tri Martti Jukola haastattelee urheilijatyttöjä ja -poikia sekä heidän kasvattajiaan, äitiä, isää, opettajaa, seuran johtajaa, lääkäriä ym.

3.9. klo 22.10 - 22.30 **Norja-Suomi jalkapallomaaottelu** Helsingissä, selostaa fil. tri Martti Jukola.

1.10. klo 22.10 - (loppuaika puuttuu) **Helsingin maraton.** (Selostaa fil. tri Martti Jukola.)

31.10. klo 22.15 - (loppuaika puuttuu) Fil. tri Martti Jukola, selostus **Suomen - Italian nyrkkeilymaaottelusta, I.**

31. 10. klo 22.15 - (loppuaika puuttuu) Fil. tri Martti Jukola, selostus **Suomen - Italian nyrkkeilymaaottelusta, II.**

3.12. klo 22.15 - (loppuaika puuttuu) Fil. tri Martti Jukola: selonteko **Ruotsin - Suomen painimaaottelun ensimmäisestä päivästä.**

4.12. klo 21.00 - noin klo 22.15 Fil.tri Martti Jukola: **Ruotsin - Suomen painimaaottelu.** (Lähetys Heimolasta.)

Jukolan selostukset vuonna 1934

22.1. klo 22.10 - (loppuaika puuttuu) Fil .tri Martti Jukola, pakina: **Hyvinkäälle suunnitellusta hiihtokeskuksesta.**

4.2. klo 19.35 - noin 22.00 **Suomen - Ruotsin nyrkkeilymaaottelu.** (esittelee fil. tri Martti Jukola, läh. Kaartin Maneesista.)

- 10.2. klo 22.10 - 22.45 **Suomen hiihtomestaruuskilpailut** Nokialla. Selost. Fil. tri M. Jukola. - Hämäläisiä hiihtäjäveteraaneja haastatellaan. (Läh. Tampereelta.)
- 11.2. klo 22.10 - (loppuaika puuttuu) **Suomen hiihtomestaruuskilpailut** Nokialla. Selost. Fil. tri Martti Jukola. - Hämäläisiä hiihtäjäveteraaneja haastatellaan. (Läh. Tampereelta.)
- 23.2. klo 11.00 - 12.00 **Hiihdon maailmanmestaruuskisat** Sollefteåssa. (4 X 10 km. viesti, selostaa kilpailupaikalta fil. tri Martti Jukola, läh. Sollefteåsta.)
- 25.2. klo 17.00 - 17.15 **Suomen - Ruotsin jääpallo-ottelu** Helsingissä. (Selostaa fil. tri Martti Jukola.)
- 19.3 klo 22.30 - (loppuaika puuttuu) **Heimo-ottelu Suomi-Unkari-Eesti painissa.** (Selostaa fil. tri Martti Jukola.)
- 9.4. klo 22.15 - (loppuaika puuttuu) **Suomen voimistelumestaruuskilpailut** Helsingissä. (Selostaa fil tri Martti Jukola.)
- 23.4. klo 22.15 - (loppuaika puuttuu) **Selostus Suomen nyrkkeilymestaruuskilpailuista.** (Esitt. Fil. tri Martti Jukola.)
- 13.5. klo 18.00 - 18.15 **Eläintarhan ajon vaiheet ja tulokset.** (Selostaa fil. tri Martti Jukola.)
- 27.5. klo 22.10 - (loppuaika puuttuu) Fil. tri Martti Jukola, **pakina: Jalkapallon päivänä.**
- 3.6. klo 15.00 - 17.00 **Suomen voimisteluliiton XI yleisten voimistelujuhlien avajaiset.** (Selostaa fil. tri Martti Jukola; läh. Pallokentältä.)
- 30.6. klo 22.10 - (loppuaika puuttuu) **Suomen - Norjan yleisurheilumaaottelun ensimmäinen päivä.** (Selost. fil. tri Martti Jukola; läh. Viipurista.)
- 1.7. klo 13.00 - 17.00 **Suomen - Norjan yleisurheilumaaottelu.** (Selostaa kilpailupaikalta fil. tri Martti Jukola; läh Viipurista.)
- 3.7. klo 22.10 - 22.25 Fil. tri Martti Jukola: **Selostus Suomen - Tanskan jalkapallomaaottelusta.**
- 29.7. klo 17.40 - 17.55 Fil. tri Martti Jukola: **selostus pohjoismaisen uintimaaottelun ensimmäisen päivän kilpailuista.**
- 29.7. klo 18.10 - 18.30 Fil. tri Martti Jukola: **selostus pohjoismaisten pyöräilymestaruuskilpailujen maantieajosta.**
- 17.8. klo 20.25 - 21.10 **Kaasuhyökkäys Viipuria vastaan.** Selostaa tri. Martti Jukola.
- 18.8. klo 22.10 - 22.25 Fil. tri Martti Jukola, **jälkiselostus Eesti-Suomi yleisurheilumaaottelusta.** (läh. Tallinnasta.)
- 19.8. klo 17.00 - 18.00 **Eesti-Suomi yleisurheilumaaottelu, toinen päivä.** Selostaa tri. Martti Jukola. (Läh. Tallinnasta.)
- 15.9. klo 22.10 - 22.25 Fil. tri Martti Jukola: **Suomen - Saksan yleisurheilumaaottelun ensimmäinen päivä.**(Läh. Berliinistä.)

16.9. klo 17.45 - 18.59 **Suomen - Saksan yleisurheilumaaottelun** toisen päivän kilpailut (loppuosa)
Selostaa kilpailupaikalta fil. tri Martti Jukola. (Läh Berliinistä.)

23.9. klo 16.40 - 17.00 Fil.tri Martti Jukola: **Suomen - Ruotsin jalkapallomaaottelu.**

22.11. Klo 22.10 - (loppuaika puuttuu) **Suomen - Unkarin voimistelumaaottelun** ensimmäinen päivä. (Selostaa fil. tri Martti Jukola.)

23. 11. Klo 22.10 - (loppuaika puuttuu) **Suomen - Unkarin voimistelumaaottelun** toinen päivä. (Selostaa fil. tri Martti Jukola.)

24.12 klo 12.00 - 12.45 **“Joulupukin yhdestoista hetki”**. Vuokko ja fil. tri Martti Jukola joulukiireen kintereillä.

Jukolan selostukset vuonna 1935

(1.1. klo 19.10 - 19.40 **Sovinnollisuuden viikon avausohjelma.** Jukola on ohjelmassa sitojana, mutta hän esittää ennen virallisia juhlapuheita voimakkaasti oman henkilökohtaisen käsityksensä sovinnollisuuden merkityksestä Suomen kansalle. Jukolan osuutta ei ole mainittu ohjelmatiedoissa, mutta radioarkistossa on tallessa Jukolan avajaissanat. Jukola toteaa mm: “Me olemme kuin soutaja veneessä. Hän lähtee rannalta ja ottaa kiintopisteen. Jos aallokko tai tuuli muuttavat kurssia, koettaa hän kääntää veneensä takana näkyvän kiintopisteen mukaan. Näin uudenvuodenpäivänä on sopivata kunkin yksilön ja kansan kokonaisuudessaan tarkistaa suuntaansa. Vene on voinut kulkeutua viistoon. Mutta meidän on katsottava kiinteätä merkkiä lähtörannalla ja käännettävä kokka sen mukaan. Me tahdomme soutaa suoraan kohti sitä vastarannan valkamaa, jonka nimi on Suomen kansan voimakas tulevaisuus. Mikä on se kiintopiste, jonka mukaan me kansallisen purtemme airoja hoitelemme ? Se on: kansalaissovinto.”)

5.1. klo 20.05 - 20.25 Fil. tri Martti Jukola, **esitelmä: Urheilu ihmisten ja kansanluokkien lähentäjänä.** (“Sovinnollisuuden viikko.”)

10.3. klo 15.45 - 16.00 **Jälkiselostus Suomen jääpallomestaruuskilpailujen loppuottelusta.** (Fil. tri Martti Jukola.)

31.5. klo 22.10 - 24.00 **“Mikrofoni tanssimassa”**. Käynti kauppakorkeakoulun Ylioppilaskunnan ja Mainosmiesten Kerhon järjestämissä Huvimessuissa messuhallissa. Selostaa fil. tri Martti Jukola.

12.6. klo 21.00 - 22.00 **Suomen - Ruotsin jalkapallomaaottelu Tukholman stadionilla** (jälkimm. puoliaika).
Selostavat fil. tri Martti Jukola ja toim. P. Lindholm. (Läh. Tukholmasta.)

(27.6 klo 22.10 ? Yleisradion arkistossa on taltioituna tällä päivämäärällä äänitetty Jukolan **selostus yleisurheilumaaottelusta Suomi- USA-Japani**, mutta Radiosanoma-lehdessä ko.päivämäärällä selostustietoa ei ole, eikä myöskään Yleisradion arkisto ole määrittänyt selostuksen ulostuloajankohtaa. Mahdollista on, että selostus on lähetetty klo 22.10 ohjelmistossa merkityksi alkaneen “Soittoa Torkkelin puistikosta” tilalla, koska tuntuu epätodennäköiselle, selostus olisi tehty hivin vuoksi.)

7.8. klo 22.10 - 22.35. Fil. tri Martti Jukola: **Jälkiselostus Suomen Yleisurheilumestaruuskilpailuista.** (Läh. Kotkasta.)

10.8. klo 20.35 - 20.55 **“Vettä, ilmaa ja aurinkoa kivierämaassa”**. Käynti Helsingin uimarannoilla. Selost. fil. tri Martti Jukola.

10.8. klo 22.10 - 22.25 Fil. tri Martti Jukola: **Jälkiselostus Suomen yleisurheilumestaruuskilpailuista.** (Läh. Kotkasta.)

11.8. klo 22.25 - 23.25 **Suomen yleisurheilumestaruuskilpailujen toinen päivä.** Selost. fil. tri Martti Jukola. (Läh. äänilevyiltä.)

24.8. klo 22.10 - 23.10 Fil. tri Martti Jukola: **Suomen - Saksan yleisurheilumaaottelun ensimmäinen päivä.** (Läh. äänilevyiltä.)

25.8. klo 14.00 - 16.30 **Saksan - Suomen yleisurheilumaaottelun toinen päivä.** Selostaa fil. tri Martti Jukola.
(Läh. Eläintarhan urheilukentältä.)

8.9. klo 22.10 - 23.05 Fil. tri Martti Jukola: **Suomen - Norjan jalkapallomaaottelun jälkimmäinen puoliaika.**
(Läh. äänilevyiltä.)

6.10. Klo 15.30 - 16.30 **Suomen - Tanskan jalkapallomaaottelun toinen puoliaika.** Selost. fil. tri Martti Jukola. (Läh. Kööpenhaminasta.)

10.11. Klo 22.10 - 23.00 **Suomen - Saksan voimistelumaaottelu.** Selost. fil. tri Martti Jukola.
(Läh. äänilevyiltä.)

18.11. Klo 19.30 - 20.40 **Radiopäivien ohjelmaa Messuhallissa.** - Fil. tri Martti Jukola kierrättää mikrofoniamessuhallissa.

30.11. klo 22.10 - 22.30 **“Suomen suurimmat syömingit”**. Mikrofonikäynti Yksityisyrittäjien pikkujoulussa Messuhallissa. Selost. fil. tri Martti Jukola.

1.12. klo 19.10 - 19.55 **“Nuori tieteenahjo vanhassa kulttuurikaupungissa”**. Mikrofonijä ja fil. tri Martti Jukola käyvät Turun yliopistossa.

27.12. klo 19.15 - 19.40 **“Presidentin linna”**. Mikrofonikäynti linnan juhlahuoneistossa. Selost. fil. tri Martti Jukola.

Jukolan selostukset vuonna 1936

2.2. klo 22.15 - 23.45 **Suomen - Ruotsin nyrkkeilymaaottelu.** Selost. fil. tri Martti Jukola. (Läh. äänilevyiltä.)

21.2. klo 20.45 - 21.15 **“Käynti Radioinsinöörisseuran 10-vuotisjuhlassa”**. Selost. Fil. tri Martti Jukola.

1.3. klo 20.15 - 21.15 **“Pohjolan mannermainen suurkaupunki”**. Mikrofonikuvia Helsingistä. Selost. fil. tri Martti Jukola.

1.3. klo 22.20 - 23.15 **Jääpallomaaottelu Suomi-Ruotsi.** Selost. fil. tri Martti Jukola. (Läh. äänilevyiltä.)

15.3. klo 22.10 - 22.50 **Suomen nyrkkeilymestaruuskilpailut**; ensimmäisen päivän vaiheet (parhaat ottelut äänilevyiltä sekä jälkiselostus). Mikrofonin ääressä fil. tri Martti Jukola.

16.3. klo 22.10 - 22.50 **Suomen nyrkkeilymestaruuskilpailut**; toisen päivän vaiheet (parhaat ottelut äänilevyiltä sekä jälkiselostus). Mikrofonin ääressä fil. tri Martti Jukola.

15.4. **“Arkista aherrusta Miesten koulussa”**. Mikrofonikäynti RUK:ssa. Selost. fil. tri Martti Jukola. (Läh. Haminasta.)

18.5. klo 22.10 - 22.50 Fil. tri Martti Jukola: **Nyrkkeilyolympiakatselmus, I**. (Jälkiselostus ja parhaimmat ottelut levyiltä.)

19.5. klo 22.10 - 22.50 Fil. tri Martti Jukola: **Nyrkkeilyolympiakatselmus, II**. (Jälkiselostus ja parhaimmat ottelut levyiltä.)

(8.6. Päivämäärällä on radion ääniarkistoon taltioitu Jukolan selostus stadionin peruskiven **muurauksesta**, mutta Radiosanoma-lehden ohjelmatiedoissa sitä ei kuitenkaan ole. Oletettavasti näinkin suuri tapahtuma on tuolloin lähetetty suorana, mutta ohjelmatietoihin se ei ollut ennakkoon ehtinyt.)

18.6. klo 22.10 - 22.55 Fil. tri Martti Jukola: **Kuvauksia Eestin - Suomen yleisurheilumaaottelun ensimmäisen päivän vaiheista**. (Läh. äänilevyiltä.)

19.6 klo 22.10 - 22.55 Fil. tri Martti Jukola: **Kuvauksia Eestin - Suomen yleisurheilumaaottelun toisen päivän vaiheista**. (Läh. äänilevyiltä.)

30.6. klo 22.30 - 23.20 **Suomen - Tanskan jalkapallomaaottelun jälkimmäinen puoliaika**. Selost. fil. tri Martti Jukola. (Läh. äänilevyiltä.)

6.7. klo 22.10 -22.50 **Olympialaiset radiossa. Mitä, miten ja milloin**. Olympialaisradioinnin pääselostaja, Fil. tri Martti Jukola sekä Yleisradion ohjelmapäällikkö, reportaasipäällikkö ja studiopäällikkö raottavat tulevaisuuden verhoa.

10.7. klo 22.10 - 24.00 **Äänilevytanssiaiset**. Fil. tri Martti Jukola. Yleisurheilijoiden olympiakatselmus.

12. 7. klo 22.10 - 22.25 Fil. tri Martti Jukola: **Jälkiselostus yleisurheilijoiden olympiakarsintojen ensimmäisen päivän vaiheista**.

13.7. klo 22.10 - 22.25 Fil. tri Martti Jukola: **Jälkiselostus yleisurheilijoiden olympiakarsintojen toisen päivän vaiheista**.

1.8. klo 17.00 - 18.20 V:n 1936 **Olympialaisten kisojen avajaisjuhla** (suoraan stadionilta). (Selostavat fil. tri Martti Jukola ja toim. L. H. von Willebrand, ruots. - Läh. Berliinistä.)

2.8. klo 18.30 - 19.00 V:n1936 Olympialaiset kisat Berliinissä. **Kuulantyöntö ja 10.000 m:n juoksu** (suoraan stadionilta) - **korkeushypyn loppuvaiheet** (äänilevyiltä). (Selostavat fil. tri Martti Jukola ja toim. L. H. von Willebrand, ruots. - Läh. Berliinistä.)

3.8. klo 16.00 - 17.00 V:n 1936 Olympialaiset kisat Berliinissä. **Moukarinheitto** (suoraan stadionilta). (Selostavat fil. tri Martti Jukola. ja toim. L. H. von Willebrand ruots. - Läh. Berliinistä.)

- 4.8. klo 18.20 - 19.05 V:n 1936 Olympialaiset kisat Berliinissä. **400 m:n aitajuoksu, 800 m:n juoksu** (suoraan stadionilta) sekä **pituushypyn loppuvaiheet** (levyiltä). (Selostavat fil. tri Martti Jukola ja toim. L. H. von Willebrand ruots - Läh. Berliinistä.)
- 5.8. klo 16.00 - 16.40 V:n 1936 Olympialaiset kisat Berliinissä. **Kiekonheitto** (suoraan stadionilta). (Selostavat Fil. tri Martti Jukola ja toim. L. H. von Willebrand ruots - Läh. Berliinistä.)
- 6.8. klo 16.15 - 18.00 V:n 1936 Olympialaiset kisat Berliinissä. **Keihäänheitto** (suoraan stadionilta) - **Seiväshyppy** (levyiltä). - **1500 m:n juoksu ja kolmiloikka** (suoraan stadionilta). (Selostavat fil. tri Martti Jukola ja toim. L. H. von Willebrand. ruots - Läh. Berliinistä.)
- 7.8. klo 16.05 - 16.40 V:n 1936 Olympialaiset kisat Berliinissä. **5000 m:n loppukilpailu** (suoraan stadionilta). (Selostavat fil. tri Martti Jukola ja toim. L. H. von Willebrand ruots - Läh. Berliinistä.)
- 8.8. klo 16.50 - 17.20 V:n 1936 Olympialaiset kisat Berliinissä. **3000 m:n estejuoksun loppukilpailu** (suoraan stadionilta). (Selostavat fil. tri Martti Jukola ja toim. L. H. von Willebrand ruots - Läh. Berliinistä.)
- 9.8. klo 17.00 - 18.30 V:n Olympialaiset kisat Berliinissä. **Maratonjuoksu** (Lähtö levyiltä - n. 17.05 suoraan kilpailupaikalta). (Selostavat fil. tri Martti Jukola ja toim. L. H. von Willebrand ruots - Läh. Berliinistä.)
- 12.8. klo 21.30 - 21.45 V:n Olympialaiset kisat Berliinissä. **400 m:n uinti** (levyiltä). (Selostavat fil. tri Martti Jukola ja toim. L. H. von Willebrand ruots - Läh. Berliinistä.)
- 23.8. klo 16.30 - 17.00 **“Maailman parhaiden kympintappajien parissa”**. Käynti Suomen ampumamestaruuskilpailuissa. Selost. fil. tri Martti Jukola. (Läh. Jyväskylästä.)
- 6.9. klo 15.05 - 16.00 **Norjan - Suomen jalkapallomaatottelun jälkimmäinen puoliaika**. Selost. fil. tri Martti Jukola. (Läh. Oslostasta.)
- 27.9. klo 16.30 - 16.50 Fil. tri Martti Jukola: **Jälkiselostus Suomen - Ruotsin jalkapallomaatottelusta**.
- 11.11. klo 20.15 - 20.40 **“Läävästä juhlapöytään”**. Mikrofonikäynti Helsingin kaupungin teurastamossa. Selost. fil. tri Martti Jukola..
- 15.11. Klo 22.10 - 22.55 Fil. tri Martti Jukola: **Suomen - Tanskan nyrkkeilymaatottelu**. Jälkiselostus ja parhaat ottelut levyiltä.
- Jukolan selostukset vuonna 1937**
- 10.1. klo 20.05 - 20.25 **“Hyvää mieltä ja harmia Berliinissä”**. Fil. tri Martti Jukola juttelee olympialaisten tilinpäätöksestä. (Läh. Viipurista.)
- 28.2. klo 13.00 - 14.00 **“Aliupseerit kilpasilla”**. Suomen Aliupseeriliiton hiihtomestaruuskilpailut Jaakkimassa. Selost. fil. tri Martti Jukola. (Sortavalan paikallislähetys.)
- 14.3. klo 17.55 - 18.25 **“Terveyttä ja elämäniloa laitakaupungin lapsille”**. Mikrofoni ja fil. tri Martti Jukola tutustuvat Toukolan settlementtikodin toimintaan Viipurissa. (Läh. äänilevyiltä.)

13. 6. Klo 15.45 - 18.00 **Suomen Urheiluopiston vihkiäiset Vierumäellä.** Selost. fil. tri Martti Jukola. (Äänilevyiltä.)

20.6. klo 22.10 - 23.00 **Välähdyksiä Suomen - Saksan jalkapallomaaottelusta.** Selost. fil. tri Martti Jukola.

5.8. klo 18.00 - 18.30 **Ampujain MM-kilpailut.** Pienoiskivääri (pystystä). Selost. fil. tri Martti Jukola (suom.) ja kapt Ivar Stähle (ruots.). (Läh. Malmin ampumaradalta.)

6.8. klo 18.00 - 18.30 **Ampujain MM-kilpailut.** Sotilaskivääri. Selost. fil. tri Martti Jukola.

8.8. klo 15.00 - 16.30 **Suomen yleisurheilumestaruuskilpailut** Viipurissa. Selost. fil. tri Martti Jukola. (Läh. Viipurista.)

8.8. klo 17.00 - 18.00 **Välähdyksiä Suomen yleisurheilumestaruuskilpailujen loppuvaiheista** Viipurissa.
Selost. fil. tri Martti Jukola. (Äänilevyiltä.)

15.8. klo 18.15 - 19.00 **Puoli vuosisataa Vuoksen valtiaana.** Fil. tri Martti Jukolan mikrofonikuvia Ensosta ja Tainionkoskelta.

4.9. klo 22.10 - 22.45 **Välähdyksiä Suomen - Englannin yleisurheilumaaottelusta.** Selost. fil. tri Martti Jukola. (Äänilevyiltä.)

Jukolan selostukset vuonna 1938

27.2. klo 13.00 - 15.20 **Hiihdon MM-kilpailut.** Yleinen ja yhdistetyn kilpailun mäenlasku. Selost. Martti Jukola ja Yrjö Kaloniemi (suom.) ja sen jälkeen n. 15.10 - 15.20 E. Sevon (ruots.). (Läh. Lahdesta.)

28.2. klo 13.30 - 15.00 **Hiihdon MM-kilpailut.** 50 km:n loppuvaiheet. Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen (suom.) ja n.14.00, 14.30 ja 15.00 E. Sevon (ruots.). Yhteenveto 13.30 (suom. ja ruots.) (Läh. Lahdesta.)

6.8. klo 21.00 - 22.10 **Välähdyksiä Suomen yleisurheilumestaruuskilpailuista,** selost. fil. tri Martti Jukola.

7.8. klo 21.15 - 21.45 **Välähdyksiä Suomen yleisurheilumestaruuskilpailujen 2. päivän vaiheista** .Selost. fil. tri Martti Jukola.

8.8. klo 21.15 - 22.10 **Välähdyksiä Suomen yleisurheilumestaruuskilpailujen 3. päivän vaiheista.** Selost. fil. tri Martti Jukola.

18.9. klo 14.30 - 15.30 **Suomen - Liettuan jalkapallomaaottelu.** Selost. fil. tri Martti Jukola.

30.11. klo 22.10 - 22.50 **Välähdyksiä Suomen - Tanskan nyrkkeilymaaottelusta** messuhallissa. Selost. fil. tri Martti Jukola.

5.12. klo 22.10 - 22.55 **Suomen - Ruotsin painimaaottelu.** Välähdyksiä (ensimmäisen päivän) A-ottelusta.
Selost. fil. tri Martti Jukola. - 22.55 selostus (toisen päivän) B-ottelusta toim. Sulo Laaksosen puhelintiedotuksen perusteella.

6.12. klo 22.10 - 22.55 **Välähdyksiä Suomen - Ruotsin painomaaottelun A-ottelun toisesta päivästä.** Selost. fil. tri Martti Jukola.

Jukolan selostukset vuonna 1939

18.2. klo 16.30 - 16.55 **Pikaluistelun MM-kilpailut Pallokentän luistinradalla.** 500 m:n luistelu. Selost. fil. tri Martti Jukola.

19.2. klo 13.00 - 14.00 **Pikaluistelun MM-kilpailut Pallokentän luistinradalla.** 1500 m:n luistelu. Selost. fil. tri Martti Jukola.

6.3. klo 22.10 - 22.50 **Välähdyksiä Suomen nyrkkeilymestaruuskilpailuista.** Selost. fil. tri Martti Jukola.

10.4. klo 22.10 - 22.55 **Välähdyksiä Suomen - Ruotsin nyrkkeilymaaottelusta.** Selost. fil. tri Martti Jukola.

27.7. klo 19.40 - 21.30 **Ruotsi ja Suomi iskevät yhteen kahdella rintamalla.** Fil. tri Martti Jukola selostaa yleisurheilun A-maaottelua, 1. päivä. (Läh. Tukholmasta.)

28.7. klo 19.30 - 21.35 **Ruotsi ja Suomi iskevät yhteen kahdella rintamalla.** Fil. tri Martti Jukola selostaa yleisurheilun A-maaottelua, 2. päivä. (Läh. Tukholmasta.)

26.8. klo 19.30 - 20.15 **Suomen yleisurheilumestaruuskilpailut.** Selost. fil. tri Martti Jukola.

27.8. klo 16.00 - 18.20 **Suomen yleisurheilumestaruuskilpailut.** Selost. fil. tri Martti Jukola. (Läh. Stadionilta.)

28.8. klo 22.10 - 22.50 **Välähdyksiä Suomen yleisurheilumestaruuskilpailuista, kolmannen päivän ottelut.** Fil. tri Martti Jukola.

17.9. klo 22.10 - 22.30 **Syksyn kymppi. Mestarijuoksijat maailmanennätysaikeissa.** Selost. fil. tri Martti Jukola.

24.9 klo 15.00 - 15.50 **Suomen - Latvian jalkapallomaaottelu, jälkimmäinen puoliaika.** Selost. tri Martti Jukola. (Läh. Stadionilta.)

28.9. klo 22.10 - 22.55 **Välähdyksiä SNL:n ja TUL:n nyrkkeilyn liitto-ottelusta.** Selost. tri Martti Jukola ja toim. Toivo Määttä.

29.9. klo 22.10 - 22.55 Tasmälleen sama kuin edellispäivänä.

5.10. Klo 20.10 - 20.35 **Alma Mater on avannut ovensa .** Mikrofoni ja tri Martti Jukola syyslukukautta aloittavien ylioppilaiden parissa.

10.10. Klo 14.00 - 16.15 **Minä elän. Aleksis Kiven patsaan paljastustilaisuus kansallisteatterin edustalla.**
Selost. tri Martti Jukola.

6.12. klo 11.00 - 11.30 **Itsenäisyyspäivän Lipunnostojuhla.** (Selost. res.luutn. Martti Jukola; läh Tähtitorninmäeltä.)

Jukolan selostukset vuonna 1940

- 18.3. klo 20.35 - 21.10 **Mikrofoni vierailee kotijoukkojen parissa**, selost. res. luutn. Martti Jukola.
- 2.4. klo 21.00 - 21.45 **Kullasta rautaa**. Mikrofonin ja fil. tri Martti Jukola seuraamassa arvoesineiden keräystä.
- 27.4. klo 20.20 - 20.45 **Urheiluväen kevättoiveita**. Res. luutn. Martti Jukola kiertokäynnillä eri liittojen toimistoissa.
- 19.5. klo 16.10 - 17.30 **Kannaksen sankarivainajien kenttähaudaus Lappeenrannassa**. Toimittaa sotarovasti J. Björklund sotilaspastorien avustamana. Selostaa res. luutn. Martti Jukola.
- 24.6. klo 19.10 - 19.45 **“Siniristilippumme...”** Historiallinen rapsodia Suomen lipusta, järj. Tri Martti Jukola. Esiint. Kaisu Leppänen, Urho Somersalmi, Kalle Ronni, Unto Salminen, Sulo Räikkönen, Eero Salola ja Radiolaulajat.
- 10.7. klo 20.05 - 20.45 **Valkokankaan salaisuuksia**. Tri Martti Jukola tutustuu ääninelokuvan valmistusvaiheisiin.
- 20.7. klo 21.10 - 21.35 **Kaatuneiden urheilijain muistokilpailut**: välähdyksiä jalkapallo-ottelusta ja maratonista. Martti Jukola.
- 21.7. klo 17.00 - 17.30 **Kaatuneiden urheilijain muistokilpailut**: muistojuhla. Selost. Martti Jukola.
- 21.7. klo 21.00 - 21.30 **Kaatuneiden urheilijain muistokilpailut**. Välähdyksiä rata- ja kenttäurheilukilpailuista. Selost. Martti Jukola.
- 28.7. klo 22.20 - 22.35 **Välähdyksiä Suomen viestijuoksu- ja nuorten mestaruuskilpailuista**. Selost. tri Martti Jukola.
- 1.8. klo 22.30 - 22.35 **Ruotsin mestarijuoksijoita vierainamme**. Välähdyksiä päivän suurjuoksuista Stadionilla. Selost. Martti Jukola.
- 24.8. klo 20.50 - 21.30 **Välähdyksiä Suomen yleisurheilumestaruuskilpailuista**; ensimmäinen päivä. Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen.
- 25.8. klo 20.45 - 21.25 **Välähdyksiä Suomen yleisurheilumestaruuskilpailuista**; toinen päivä. Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen.
- 26.8. klo 20.45 - 21.25 **Välähdyksiä Suomen yleisurheilumestaruuskilpailuista**; kolmas päivä. Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen.
- 1.9. klo 16.10 - 17.15 **Saksan - Suomen jalkapallomaaottelu**, jälkimmäinen puoliaika. Selost. tri Martti Jukola. (Läh. Leipzigitä.)
- 7.9. klo 20.50 - 21.25 **Välähdyksiä Suomen - Saksan - Ruotsin yleisurheilukilpailuista**, ensimmäinen päivä. (Suomen - Ruotsin A-ottelu). Selost. tri Martti Jukola..
- 8.9. klo 14.30 - 16.30 **Suomen - Saksan - Ruotsin yleisurheilumaaottelut**, toinen päivä. (Suomen - Ruotsin A-ottelu.) Selost. tri Martti Jukola. (Läh. Stadionilta.)

21.9. klo 19.15 - 19.55 **Maailmankuulu messukaupunki**. Tri Martti Jukola pikakäynnillä Leipzigissä.

22.9. klo 15.55 - 16.30 **Ruotsin - Suomen jalkapallomaaottelu**, jälkimmäinen puoliaika. Selost. tri Martti Jukola. (Läh. Tukholmasta.)

28.9. klo 22.20 - 22.55 **Välähdyksiä ampujain mestaruuskilpailuista**. Selost. tri Martti Jukola.

9.10. Klo 22.30 - 23.00 **Välähdyksiä Suomen kulttuurirahaston apurahojen jakotilaisuudesta**. Selost. tri Martti Jukola.

15.10. Klo 20.05 - 20.45 **Ikuisen nuoruuden kaupunki**. Tri Martti Jukola katselee Upsalan ylioppilaselämää ja vähän historiaakin.

22.10. Klo 22.25 - 23.05 **Välähdyksiä Suomen - Saksan nyrkkeilymaaottelusta**. Tri Martti Jukola.

8.11. Klo 19.35 - 19.55 **“Auta miestä mäessä...”** Mikrofoni ja tri Martti Jukola käyvät seuraamassa myöhäissyksyn talkootöitä.

10.11. Klo 12.10 - 12.50 **Sokeain ohjelmaa....** Tri Martti Jukola seuraa siviili- ja sotasokeain yhteisopiskelua.

24.11 klo 18.00 - 19.30 **Radioita rajan väelle**.Epäonnistunut haastattelu, kirj. Agapetus. Tri. Martti Jukola ja äänitysteknikot A. Järvi ja Kr. Sundblad paikkailevat nauhoitettua selostusta. Esiintyjät: Sointu Kouvo, Martti Seilo ja Matti Aro sekä Radio-orkesterin jäseniä.

30.11. klo 20.35 - 20.55 **Vapautemme hinta. Käyntejä sankarihaudoilla sekä kaatuneiden ja invalidien kodeissa**. Selostajina tri. Martti Jukola, toim Valma Kivitie ja toim Untamo Utrio

30.11. klo 22.50 - 23.30 **Välähdyksiä Ruotsin - Suomen painimaaottelusta**. Selost. tri Martti Jukola. (Läh. Tukholmasta.)

19.12. klo 14.50 - 16.57 **Presidentin vaali Eduskuntatalossa**. Selost. tri Martti Jukola (suom) ja toim Kaj Klinge (ruots.) (Läh. Eduskuntatalosta.)

19.12. klo 19.55 - 20.25 **Ruotsissa ei ole kelirikkoa**. Tri. Martti Jukolan välähdyksiä Tukholman upeista urheilulaitoksista.

(22.12. **Presidentti Kyösti Kallion ruumiin siunaus Helsingin suurkirkossa**. Radiokuuntelijalehden ohjelmätiedoissa ei selostuksesta ole mainintaa, koska Kallio kuoli vain muutamaa päivää aikaisemmin 19.12. Muita selostajia Jukolan ohessa olivat Jussi Koskiluoma, Pekka Tiilikainen, Viki Raaska ja ruotsiksi Lars H. von Willebrand ja Enzo Sevon . Ohjelman nauhoitus on säilynyt radioarkistossa .)

27.12. klo 20.45 - 21.05 19.12 lähetetyn **Ruotsissa ei ole kelirikkoa -ohjelman uusinta** tiivistettynä.

Jukolan selostukset vuonna 1941

19.1. klo 22.30 - 23.05 **Välähdyksiä Suomen - Ruotsin nyrkkeilymaaottelusta**. Selost. tri Martti Jukola.

29.1. klo 19.15 - 19.35 **Vaikeuksien kautta tähtien pariin** .Mikrofoni ja tri Martti Jukola tutustuvat filmikouluun.

1.2. klo 21.05 - 21.35 **Hiihdon MM-kilpailut**. Välähdyksiä avajaisista ja joukkueemme kilpailuvalmistuksista.

Selost. tri Martti Jukola. (Läh. Cortinasta.)

3.2. klo 16.45 - 17.15. **Hiihdon MM-kilpailut**: Välähdyksiä 4 X 10 km:n viestihiihdosta. Selost. tri Martti Jukola. (Läh. Cortinasta.)

3.2. klo 22.20 - 22.30 Edellisen lähetyksen uusinta

5.2. klo 16.45 - 17.15 **Hiihdon MM-kilpailut**. Välähdyksiä 18 km:n hiihdosta. Selost. tri Martti Jukola. (Läh. Cortinasta.)

5.2. klo 22.20 - 22.50 Edellisen lähetyksen uusinta

6.2. klo 21.30 - 21.45 **Hiihdon MM-kilpailut**. Katsaus yhdistetyn kilpailun mäenlaskuun. Tri Martti Jukolan puhelintiedotuksen perusteella.

7.2. klo 16.45 - 17.15 **Hiihdon MM-kilpailut**. Välähdyksiä sotilaspartiokilpailuista. Selost. tri Martti Jukola. (Läh. Cortinasta.)

7.2. klo 22.20 - 22.50 Edellisen lähetyksen uusinta

8.2. klo 16.45 - 17.15 **Välähdyksiä 50 km:n hiihdosta**. Selost. tri Martti Jukola. (Läh. Cortinasta.)

8.2. klo 22.20 - 22.50 Edellisen lähetyksen uusinta

9.2. klo 16.45 - 17.15 **Hiihdon MM-kilpailut**. Välähdyksiä hyppymäenlaskusta. Selost. tri Martti Jukola. (Läh. Cortinasta.)

14.2. klo 14.00 - 15.00 **Ga-Pa:n kansainvälinen talviurheiluviikko**: välähdyksiä 18 km:n hiihdosta. Selost. tri Martti Jukola. (Läh. Garmisch - Partenkirchenistä.)

14.2. klo 22.20 - 22.50 Edellisen lähetyksen uusinta

15.2. klo 22.20 - 22.35 **Ga-Pa:n kansainvälinen talviurheiluviikko**: katsaus yhdistetyn kilpailuun mäenlaskussa.

Selost. tri Martti Jukola.

16.2. klo 17.00 - 17.30 **Ga-Pa:n kansainvälinen talviurheiluviikko**: välähdyksiä hyppymäenlaskusta. Selost. tri Martti Jukola. (Läh. Garmisch - Partenkirchenistä.)

17.2. klo 14.00 - 15.00 **Ga-Pa:n kansainvälinen talviurheiluviikko**: välähdyksiä 4 X 10 km:n viestihiihdosta. Selost. tri Martti Jukola.

17.2. klo 22.20 - 22.50 Edellisen lähetyksen uusinta

27.2. klo 22.20 - 22.50 **Välähdyksiä Suomen kulttuurirahaston apurahojen jakotilaisuudesta**. Selost. tri Martti Jukola.

- 1.3. klo 16.00 - 16.40 **Salpausselän Kisat**. Välähdyksiä 18 km:n hiihdosta. Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen. (Läh. Salpausselältä.)
- 1.3. klo 22.20 - 22.50 Edellisen lähetyksen uusinta
- 2.3. klo 14.50 - 15.50 **Salpausselän Hiihdot**. Välähdyksiä 50 km:n hiihdosta. Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen.
- 2.3. klo 19.10 - 19.25 **Salpausselän hiihdot**. Yhteenveto hyppymäenlaskusta.(Läh. Lahdesta.)
- 3.3. klo 10.10 - 10.50 **Kouluradio**. (kansakoulua varten)
Välähdyksiä Salpausselän Hiihdoista, I. Selost Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen. (Läh. Lahdesta.)
- 4.3 klo 10.10 - 10.50 Sama kuin edellä, nyt vain osa II
- 18.3. klo 10.10 - 10.45 **Kouluradio** (kansakoulun yläluokkia varten). Maailman koulumessukaupunki.
Mikrofoni ja tri Martti Jukola ovat käyneet Leipzigissä.
- 23.3. klo 17.30 - 18.15 **Ounasvaaran talvikisat**. Välähdyksiä 50 km:n hiihdosta, selost. tri Martti Jukola. (Läh. Ounasvaaralta.)
- 24.3. klo 16.30 - 16.57 **Ounasvaaran talvikisat**. Välähdyksiä 17 km:n hiihdosta. Selost. tri Martti Jukola. (Läh. Ounasvaaralta.)
- 25.3. klo 16.30 - 16.57 **Ounasvaaran talvikisat**. Välähdyksiä mäenlaskusta ja yhdistetystä kilpailusta.
Selost. tri Martti Jukola. (Läh. Ounasvaaralta.)
- 6.4. klo 20.15 - 20.55 **Kansanvalistustyötä Pohjolan erämaissa**. Tri Martti Jukola seuraa "jätkämaisterien" toimintaa. (Lappia ja Lapin kansaa ", osa IV.)
- 10.4. klo 20.00 - 20.45 Sama kuin edellä, nyt vain osa V
- 22.4. klo 19.55 - 20.15 **Kuva kirjan elävöittää**. Mikrofoni ja tri Martti Jukola tutustuvat kuvalaattojen valmistukseen.
- 26.4. klo 19.15 - 19.40 **Turvallisuus ennen kaikkea**. Tri. Martti Jukola tutustuu työntekijäin tapaturmasuojeluun ("Teollisuuden huoltotehtäviä", I.)
- 27.4. klo 21.00 - 21.45 **Adrianmeren helmi**. Tri Martti Jukola pistäytyy talvisessa Venetsiassa.
- 28.4. klo 20.05 - 21.45 **Asemies-ilta**, järj. Propaganda-Aseveljet r.y. Selost. Martti Jukola; läh Työväentalon juhlasalista.
- 11.5. klo 15.40 - 16.05 **Hiljaisten kansalaisten hiljainen maailma**. Tri Martti Jukola seuraa kuuromyökkien elämää ja harrastuksia.
- 17.5. klo 19.55 - 20.15 **Kiinni isänmaan kamaraan**. Tri Martti Jukola tutustuu teollisuuslaitosten omakotitoimintaan. ("Teollisuuden huoltotehtäviä", II.)

24.5. klo 20.10 - 21.00 **Millä maksan maammon vaivat?** Tri Martti Jukola tutustuu Lapin äitien ja heidän lastensa elämänvaikeuksiin. ("Lappia ja Lapin kansaa ", VI.)

29.5. klo 19.15 - 19.35 **Syntynyt terve poika.** Tri Martti Jukola tutustuu työläisnaisten äitiysneuvontaan ja pikkulasten huoltoon. ("Teollisuuden huoltotehtäviä", III.)

23.7. klo 20.10 - 20.45 **Siniristilippumme.** Rapsodia Suomen lipusta, koonnut Martti Jukola. (Uusintaesitys.)

5.10. Klo 15.00 - 16.00 **Suomen - Saksan jalkapallomaaottelu.** (jälkimmäinen puoliaika)
Selost. kapt. Martti Jukola.

Jukolan selostukset vuonna 1942

13.1. klo 19.25 - 21.00 **Propaganda-Aseveljien toivomuskonsertti...** kuuluttaja kapteeni Martti Jukola. (Läh. Konservatorion salista.)

23.1. klo 16.05 - 16.45 **Kouluradio.** (kansakoulun yläluokkia ja jatko-opetusta varten)
"Vieras valta täältä pois". Silmäys sotavuoden päiväkirjaan, järj. kapt. Martti Jukola.

22.2. klo 15.25 - 16.20 **Ruotsin - Suomen jääpallomaaottelu,** toinen puoliaika. Selost. kapt. Martti Jukola. (Läh. Tukholmasta.)

12.3. klo 19.25 - 21.05 **Propaganda-Aseveljien toivomuskonsertti.** Kuuluttajana kapt. Martti Jukola. (Läh. Konservatorion salista.)

2.4. klo 17.45 - 18.20 **Propaganda-Aseveljien pieni toivomuskonsertti.** Solistiesityksiä ja äänilevyjä. Kuuluttajana kapt. Martti Jukola.

9.4. klo 19.25 - 21.00 **Propaganda-Aseveljien toivomuskonsertti n:o 4.** Kuuluttajana kapt. Martti Jukola. (Läh. Konservatorion salista.)

7.5. klo 19.25 - 21.00 **Propaganda-Aseveljien toivomuskonsertti n:o 5.** Kuuluttajana kapt. Martti Jukola. (Läh. Konservatorion salista.)

4.6. klo 17.45 - 18.05 **Louhisaari - suurten sotapäälliköiden vanha sukukartano.** Mikrofonit ja kapt. Martti Jukola vierailevat sotamarsalkka Mannerheimin syntymäkodissa Askaisissa..

30.6. klo 20.25 - 20.55 **Kohti uutta terveyttä.** Mikrofonit ja kapt. Martti Jukola tutustuvat Kiljavannun keuhkotautiparantolaan.

2.7. klo 19.25 - 21.00 **Toivekonsertti n:o 6.** Järj. Propaganda-Aseveljet r.y. Kuuluttajana kapt. Martti Jukola. (Läh. Konservatorion salista.)

30.7 klo 19.25 - 21.00 Sama kuin edellä, nyt vain konsertin numero on 7.

31.7. klo 20.05 - 20.25 **Maan uumenet kertovat esikansamme elämästä.** Mikr. Ja fil. tri Martti Jukola tutustuvat kansallismuseon monitieteellisen osaston harvinaisuuksiin.

6.8. klo 19.25 - 21.00 **Asemiesilta n:o 27.** Järj. Propaganda-Aseveljet r.y. Kuuluttajana kapt. Martti Jukola (Läh. Naantalista.)

27.8. klo 19.25 - 21.00 **Toivekonsertti** n:o 8. Järj. Propaganda-Aseveljet r.y. Kuuluttajana kapt. Martti Jukola. (Läh Konservatorion salista.)

30.8. klo 20.55 - 21.40 **Välähdyksiä Suomen Sotamestaruuskilpailuista**. Tri Martti Jukola.

5.9. klo 20.35 - 21.05 **Hyöty ja huvi, työ ja terveys**. Tri Martti Jukola seuraa ääniautolla talkooretkeä viikonlopun viettona.

24.9. klo 19.25 - 21.00 **Toivekonsertti** n:o 9. Järj. Propaganda-Aseveljet r.y. Kuuluttajana kapt. Martti Jukola. (Läh. Helsingin työväentalosta.)

26.9. klo 20.05 - 20.55 **Tarmoa Hämeessä tallella on**. Mikrofoni ja tri Martti Jukola tutustuvat Hämeen osuuteen puolustustaistelussamme. (Maakunnat maanpuolustajina I.)

4.10. klo 18.00 - 18.20 **Motti mieheen**: Mikrofoni ja tri Martti Jukola seuraamassa valtakunnan marssia halonhakuutalkoisiin.

15.10. klo 19.25 - 21.00 **Asemiesilta** n:o 35. Järj. Propaganda-Aseveljet r.y. Kuuluttajana kapt. Martti Jukola. (Läh. Kuopiosta.)

23.10. Klo 10.10 - 10.50 **Kouluradio**. (kansakoulua varten)
Suomen sotamestaruusottelut. Tri Martti Jukolan kokoamia välähdyksiä syyskesällä pidetyistä yleisurheilumestaruuskilpailuista.

Jukolan selostukset vuonna 1943

21.2. Klo 18.00 - 18.25 **Hyvä sopu sijaa antaa**. Mikrofoni ja Martti Jukola tutustuvat monilapsiseen helsinkiläiseen työläisperheeseen. ("Suomalaisia koteja".)

28.2. klo 16.00 - 16.45 **Välähdyksiä Suomen - Ruotsin jääpallomaaottelusta**. Selost. tri Martti Jukola. (Läh. Eläintarhan urheilukentältä.)

7.3. klo 15.50 - 16.25 **"Soios sorja tiuku..."** Laskiaisrapsodia, järj. Martti Jukola.

9.5. klo 19.40 - 20.05 **Seurakuntapaimen kotoisissa oloissa**. Mikrofoni ja fil. tri Martti Jukola tutustuvat suomalaiseen pappilaan. ("Suomalaisia koteja".)

3.6. klo 16.00 - 16.25 **Alkusuven vihreyttä**. Mikrofoni ja tri Martti Jukola sekä fil. tri R. Kalliola käyvät eräällä luonnonsuojelualueella.

4.7. klo 20.35 - 21.10 **"Roineen armaiset aallot sen rantoja hyväelee"**. Mikrofoni ja fil. tri Martti Jukola tutustuvat suomalaiseen herraskartanoon. ("Suomalaisia koteja".)

15.7. klo 19.30 - 21.00 **Toivekonsertti** n:o 16. Järj. Propaganda-Aseveljet r.y. Kuuluttajana kapt. Martti Jukola (Studiolähetys.)

1.8. klo 18.00 - 18.20 **"Vesi vanhin voitehista"**. Mikrofoni ja fil. tri Martti Jukola tutustuvat eräiseen luontoparantolaan.

8.8. klo 18.00 - 18.30 **Välähdyksiä Suomen sotilaspoikakilpailuista**. Selost. fil. tri Martti Jukola.

14.8. klo 19.30 - 20.25 **Välähdyksiä Suomen yleisurheilumestaruuskilpailujen ensimmäisen päivän otteluista.** Selost. fil. tri Martti Jukola ja luutn. Sulo Kolkka.

15.8. klo 17.00 - 20.25 Täsmälleen samoin kuin edellä, nyt vain 2. kilpailupäivä.

21.8. klo 19.30 - 20.25 **Kiertävä kalakukko.** Mikrofoni ja fil. tri Martti Jukola viikonlopun kalamatkalla varkauteilaisten mukana.

22.8. klo 20.35 - 21.00 **Kesäkoti saarella selällisellä.** Mikrofoni ja fil. tri Martti Jukola käyvät virkamiesperheitten yhteisellä huvilalla. ("Suomalaisia koteja".)

12.9. klo 15.30 - 15.55 **Neljän sodan sotureita saman katon alla.** Mikrofoni ja fil. tri Martti Jukola vierailevat Kyyhkylän invalidikodissa.

15.9. klo 20.30 - 21.10 **Suomi-Unkari jalkapallomaaottelu,** fil. tri Martti Jukolan kuvaamana.

24.9. klo 20.00 - 20.20 **Yhdentoista tunnin työpäivä 60 pennin palkalla.** Varkautelaiset työvanhukset muistelevat menneitä. Haastattelijana fil. tri Martti Jukola. ("Juttelua iltapuhteella".)

3.10. Klo 14.45 - 15.50 **Jalkapallomaaottelu Suomi-Ruotsi.** (jälkimmäinen puoliaika)
Selost. fil. tri Martti Jukola. (Läh. Stadionilta.)

13.10. Klo 13.10 - 13.50 **Kouluradio.** (kansakoulun yläluokkia varten)
Suurottelut kentällä ja hiilimurskalla. Fil. tri Martti Jukolan ja luutn. Sulo Kolkan valikoituja välähdyksiä Suomen yleisurheilumestaruuskilpailuista.

14.10. klo 19.30 - 21.00 **Toivekonsertti n:o 17.** Järj. Propaganda-Aseveljet r.y. Kuuluttajana kapt. Martti Jukola. (Studiolähetys.)

15.12. Klo 23.00 - 24.00 **Välähdyksiä nyrkkeilymaaottelusta Suomi-Ruotsi.** Selost. fil. tri Martti Jukola.

Jukolan selostukset vuonna 1944

12.2. klo 19.30 - 20.05 **Työ on paras lääkittäjä.** Mikrofoni ja fil. tri Martti Jukola Sotainvalidien Veljesliiton toimintaan tutustumassa.

26.2. klo 11.00 - 14.35 **Välähdyksiä Salpausselän kisoista.** 18 km:n hiihto. Selost. fil. tri Martti Jukola sekä luutn. Pekka Tiilikainen ja toim. Enzio Sevon (ruots). (Läh. Salpausselältä.)

27.2. klo 9.30 - 9.55 **Salpausselän hiihto.** 50 km:n lähtö. Selost. fil. tri Martti Jukola ja luutn. Pekka Tiilikainen. (Nauh. Salpausselältä.)

27.2. klo 11.45 - 12.30 **Salpausselän hiihto.** 50 km:n välähdyksiä ladun varrelta. Selost. fil. tri Martti Jukola ja luutn. Pekka Tiilikainen. (Läh. Salpausselältä.)

27.2. klo 14.35 - 15.05 **Salpausselän hiihto.** 50 km:n lopputaival ja tulokset. Selost. fil. tri Martti Jukola ja luutn. Pekka Tiilikainen. (Nauh. Salpausselältä.)

27.2. klo 18.00 - 18.30 **Salpausselän hiihto.** Välähdyksiä mäenlaskukilpailuista. Selost. fil. tri Martti Jukola. (Nauh. Salpausselältä.)

4.3. klo 20.35 - 20.55 **Vauhtikuninkaita mikrofonin ääressä.** Fil. tri Martti Jukola haastattelee Karl Ebdia, O. Brandia ja S. P. J. Keinästä.

23.9. klo 19.30 - 20.00 **Välähdyksiä Suomen yleisurheilumestaruuskilpailuista.** Selost. fil. tri Martti Jukola ja toim. Toivo Määttä.

24.9. klo 14.20 - 16.00 Täsmälleen sama teksti kuin edellä.

8.12. klo 22.30 - 23.30 **Välähdyksiä Suomi-Ruotsi nyrkkeilymaaottelusta.** Selost. fil. tri Martti Jukola. (Läh. Tukholmasta.)

Jukolan selostukset vuonna 1945

18.2. klo 21.20 - 22.30 **Välähdyksiä Ruotsin - Suomen jääpallomaaottelusta** Tukholmassa. Selost. fil. tri Martti Jukola. (Läh. Tukholmasta.)

Jukolan selostukset vuonna 1946

28.6. klo 21.40 - 22.00 **TUL:n III liittojuhla.** Välähdyksiä Suomen-Ruotsin jalkapallo-ottelusta, selost. Martti Jukola.

30.6. klo 19.30 - 19.50 **TUL:n liittojuhla.** Välähdyksiä kansainvälisestä jalkapallo-ottelusta. Selost. Martti Jukola.

1.8. klo 21.10 - 22.00 **Välähdyksiä Suomen - Ruotsin yleisurheilumaaottelusta.** Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen.

2.8. klo 20.45 - 21.35 **Välähdyksiä Suomen - Ruotsin yleisurheilumaaottelusta.** Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen.

4.8. klo 18.00 - 19.00 **Välähdyksiä työn juhlasta Stadionilta.** Koonnut Martti Jukola.

10.8. klo 20.25 - 21.05 **Välähdyksiä yleisurheilun SM-kilpailuista Stadionilla.** Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen.

11.8. klo 19.30 - 20.10 **Välähdyksiä yleisurheilun SM-kilpailuista Stadionilla.** Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen.

12.8. klo 20.40 - 21.20 **Välähdyksiä yleisurheilun SM-kilpailuista Stadionilla.** Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen.

1.9. klo 17.05 - 17.50 **Välähdyksiä Suomen - Tanskan jalkapallomaaottelusta Stadionilla.** Selost. Martti Jukola.

15.9. klo 17.05 - 17.50 **Välähdyksiä Ruotsin - Suomen jalkapallomaaottelusta Stadionilla.** Selost. Martti Jukola.

3.12. **Runon ja rauhan kaupunki.** Martti Jukola ja Reino Rauanheimo kiertokäynnillä 600-vuotiaassa Porvoossa.

8.12. **Välähdyksiä Suomen - Norjan nyrkkeilymaaottelusta Messuhallissa.** Selost. Martti Jukola.

Jukolan selostukset vuonna 1947

6.3. klo 20.25 - 20.35 **TUL:n talvikisat**. Välähdyksiä juhlakulkueesta. Selost. Martti Jukola. (Läh. Tampereelta.)

7.3. klo 21.40 - 22.00 **TUL:n talvikisat**. Välähdyksiä jääurheilukilpailuista. Martti Jukola ja Toivo Määttä. (Läh. Tampereelta.)

28.6. klo 21.30 - 22.00 **Suomen Suurkisat**. Välähdyksiä päivän ampuma- , jalkapallo- ja pyöräilykilpailuista.
Selost. Esa Levänen, Martti Jukola ja Toivo Määttä.

29.6 klo 14.00 - 16.00 **Suomen Suurkisojen avajaisjuhla**. (Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen, läh Stadionilta.)

29.6. klo 21.30 - 22.00 **Suomen Suurkisat**. Välähdyksiä päivän marssikulkueesta, ampuma- ja painikilpailuista, Eläintarhan vauhtikisoista. Selost. Martti Jukola, Esa Levänen, Unto Miettinen, Pekka Tiilikainen ja Jorma Lunden.

1.7. klo 21.00 - 22.00 **Suomen Suurkisat**. Välähdyksiä päivän yleisurheilu-, suunnistamis-, verkkopallo-, koripallo- ja pesäpallokilpailuista. Selost. Martti Jukola, F. Westerback, Erkki Sorakuru, Alpo Koskimaa ja Jorma Lunden.

2.7. klo 21.00 - 22.00 **Suomen Suurkisat**. Välähdyksiä päivän pesäpallo-, jousiammunta-, ratsastus- ja nyrkkeilykilpailuista. Selost. Jorma Lunden, Niilo Tarvajärvi, Martti Jukola, F. Westerback ja Toivo Määttä.

2.7. klo 23.00 - 24.00 **Suomen Suurkisat**. Välähdyksiä päivän katuviestistä, uintikilpailuista ja painonnostosta.
Selost. Martti Jukola, Pekka Tiilikainen ja Erkki Karuvaara.

3.7. klo 19.30 - 20.25 **Suomen Suurkisat**. Välähdyksiä kisojen päättäjäisjuhlasta. Selost. Pekka Tiilikainen ja Martti Jukola.

16.8. klo 20.00 - 20.25 **Välähdyksiä Suomen yleisurheilumestaruuskilpailuista**. Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen. (Äänitetty Tampereella.)

17.8. klo 16.40 - 17.20 **Välähdyksiä Suomen yleisurheilumestaruuskilpailuista**. Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen.

18.8. klo 22.30 - 23.00 **Välähdyksiä Suomen yleisurheilumestaruuskilpailuista**. Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen.

7.9. klo 21.35 - 22.00 **Välähdyksiä Suomen - Norjan jalkapallomaatteleusta Stadionilla**. Selost. Martti Jukola.

13.9. klo 20.30 - 21.00 **Välähdyksiä Suomen - Ranskan yleisurheilumaaottelusta**. Selostajina Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen.

14.9. klo 20.45 - 21.05 **Välähdyksiä Suomen - Ranskan yleisurheilumaaottelusta**. Selostajina Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen. (Läh Stadionilta.)

17.9. **Välähdyksiä Suomen - Puolan jalkapallomaatottelusta.** Selost. Martti Jukola..

Jukolan selostukset vuonna 1948

18.1. klo 15.50 - 16.10 **Markoilla miehet matkaan.** Fil. tri Martti Jukola haastattelee tunnettuja urheilumiehiä olympiakeräyksestä.

15.2. klo 16.05 - 16.35 **Jääpallomaatottelu Suomi-Ruotsi.** Selost. Martti Jukola. (Läh. Stadionilta.)

22.2. klo 18.30 - 18.40 **Suomi-Norja jääpallomaatottelu.** Martti Jukolan jälkiselostus.

28.2. klo 18.40 - 19.00 **Pikaluistelun maailmanmestaruuskilpailut 500 ja 5000 m.** Selost. Martti Jukola.

29.2. klo 18.00 - 18.35 **Pikaluistelun maailmanmestaruuskilpailut. 1500 ja 10 000 metrin luistelu.** Selost. Martti Jukola.

30.5. klo 17.00 - 17.15 **Maastajuoksun SM-kilpailut Lohjalla.** Välähdyksiä koonnut Martti Jukola. (Läh. Lohjalta.)

3.6. klo 20.40 - 21.00 **Vuosisatainen kulttuuripyhättö.** Martti Jukolan selostus Lohjan kirkosta, asiantuntijana fil. tri Aune Lindström.

8.7. klo 21.25 - 22.00 **Yleisurheilun olympiavalintakilpailut Stadionilla.** Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen.

9.7. klo 21.25 - 22.00 **Yleisurheilun olympiavalintakilpailut Stadionilla.** Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen.

29.7. klo 15.45 - 18.00 **Neljänsientoista olympiakisojen avajaiset.** Yhteispohjoismainen lähetys. Suomen selostajina Martti Jukola (suom.) ja Enzo Sevon. (ruots.) (Läh. Lontoosta.)

30.7. klo 20.30 - 21.00 **Olympiakisat. 10.000 m:n juoksu.** Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen. (Läh. Lontoosta.) (Mahdollisesti klo 19.00.)

Muiden olympiaselostusten osalta selostajien nimet puuttuvat. Tähän on kuitenkin listattu kaikki muutkin Lontoon olympialaisten lähetykset, koska Jukola ja Tiilikainen ovat joka tapauksessa suurimassa osassa, mahdollisesti kaikissa, olleet niissä molemmat äänessä. Jukolan ja Tiilikaisen ohessa selostajana oli Niilo Tarvajärvi.

30.7. klo 18.00 - 18.40 **Olympiakisat.** Mm. 400 metrin aitajuoksu, korkeushyppy ja uintikilpailuja. (Läh. Lontoosta.)

30.7. klo 22.30 - 22.50 **Olympiakisat.** Mm. yleisurheilua ja painiotteluita. (Läh. Lontoosta.)

31.7. klo 12.10 - 12.20 **Olympiakisat.** Päivän kuulumisia. (Läh. Lontoosta.)

31.7. klo 18.00 - 18.40 **Olympiakisat.** Mm. 400 metrin aitajuoksu, moukarinheitto ja 5000 metrin alkuerä. (Läh. Lontoosta.)

31.7. klo 22.30 - 22.50 **Olympiakisat.** Mm. yleisurheilua ja painiotteluita. (Läh. Lontoosta.)

- 2.8. klo 18.00 - 18.40 **Olympiakisat**, mm. 5000 ja 800 metrin juoksut ja kiekonheitto. (Läh. Lontoosta.)
- 2.8. klo 22.30 - 22.50 **Olympiakisat**. Mm. yleisurheilua ja painiotteluita. (Läh. Lontoosta.)
- 3.8. klo 12.10 - 12.20 **Olympiakisat**. Päiväkuulumisia. (Läh. Lontoosta.)
- 3.8. klo 18.00 - 18.40 **Olympiakisat**. Mm. kuulantyyöntö ja 3-loikkaus, 200 metrin ja estejuoksun alkueriä. (Läh. Lontoosta.)
- 3.8. klo 22.30 - 22.50 **Olympiakisat**. Mm. yleisurheilua ja painiotteluita. (Läh. Lontoosta.)
- 4.8. klo 18.00 - 18.40 **Olympiakisat**, mm. 110 metrin aitajuoksu, 1500 metrin juoksun alkueriä ja uintia. (Läh. Lontoosta.)
- 4.8. klo 22.30 - 22.50 **Olympiakisat**, mm. yleisurheilua ja painiotteluita. (Läh. Lontoosta.)
- 5.8. klo 17.10 - 17.35 **Olympiakisat**. 3000 metrin estejuoksu. (Läh. Lontoosta.) Mikäli linjat saatavissa, ellei, niin 17.00 - 18.00.
- 5.8. klo 18.00 - 18.40 **Olympiakisat**, mm. 400 metriä ja rintauinti ja 500 metrin vapaaviesti. (Läh. Lontoosta.)
- 5.8. klo 22.30 - 22.50 **Olympiakisat**, mm. yleisurheilua ja painiotteluita. (Läh. Lontoosta.)
- 6.8. klo 12.10 - 12.20 **Olympiakisat**. Päiväkuulumisia. (Läh. Lontoosta.)
- 6.8. klo 18.00 - 18.40 **Olympiakisat**. Mm. 1500 metrin juoksu ja uintikilpailuja. (Läh. Lontoosta.) (Mahdollisesti 18.15.)
- 6.8. klo 22,30 - 22.50 **Olympiakisat**. Yleisurheilua ja painiotteluita. (Läh. Lontoosta.)
- 7.8. klo 18.00 - 18.40 **Olympiakisat**. Mm. maratonjuoksun loppuvaiheet. 4 X 100 metrin loppukilpailu. (Läh. Lontoosta.)
- 7.8. klo 22.30 - 22.50 **Olympiakisat**. Välähdyksiä päivän kilpailuista, mm. painia. (Läh. Lontoosta.)
- 9.8. klo 12.10 - 12.20 **Olympiakisat**. Päiväkuulumisia. (Läh. Lontoosta.)
- 9.8. klo 18.30 - 18.58 **Olympiakisat**. Mm. nyrkkeilyä ja voimistelua. (Läh. Lontoosta.)
- 9.8. klo 22.30 - 22.50 **Olympiakisat**. Mm. nyrkkeilyä, pyöräilyä ja voimistelua. (Läh. Lontoosta.)
- 10.8. klo 12.10 - 12.20 **Olympiakisat**. Päiväkuulumisia. (Läh. Lontoosta.)
- 10.8. klo 18.30 - 18.50 **Olympiakisat**. Mm. nyrkkeilyä ja voimistelua. (Läh. Lontoosta.)
- 10.8. klo 22.30 - 22.50 **Olympiakisat**. Mm. nyrkkeilyä, painonnostoa ja voimistelua. (Läh. Lontoosta.)
- 11.8. klo 12.10 - 12.20 **Olympiakisat**. Päiväkuulumisia. (Läh. Lontoosta.)

- 11.8. klo 18.30 - 18.50 **Olympiakisat**. Mm. voimistelua, nyrkkeilyä ja melontaa. (Läh. Lontoosta.)
- 11.8 klo 22.30 - 22.50 **Olympiakisat**. Mm. nyrkkeilyä ja voimistelua. (Läh. Lontoosta.)
- 12.8. klo 12.10 - 12.20 **Olympiakisat**. Mm. nyrkkeilyä ja voimistelua (Läh. Lontoosta.)
- 12.8. klo 18.30 - 18.50 **Olympiakisat**. Mm. melontaa ja nyrkkeilyä. (Läh. Lontoosta.)
- 12.8. klo 22.30 - 22.50 **Olympiakisat**. Mm. nyrkkeilyä ja melontaa. (Läh. Lontoosta.)
- 13.8. klo 12.10 - 12.20 **Olympiakisat**. Päiväkuulumisia. (Läh. Lontoosta.)
- 13.8. klo 18.30 - 18.50 **Olympiakisat**. Mm. jalkapalloa ja nyrkkeilyä. (Läh. Lontoosta.)
- 13.8. klo 22.30 - 22.50 **Olympiakisat**. Mm. jalkapalloa ja nyrkkeilyä. (Läh. Lontoosta.)
- 14.8. klo 18.30 - 18.50 **Olympiakisat**. Yhteenvetoa ja haastatteluja. (Läh. Lontoosta.)
- 14.8. klo 21.10 - 22.00 **Välähdyksiä olympiakisojen päättäjaisistä**. Kisojen lopputilitys. (Läh. Lontoosta.)
- 21.8. klo 21.30 - 22.00 **Yleisurheilun SM-kilpailut**. Selost Martti Jukola ja Jorma Lunden. (Läh. Vaasasta.)
- 22.8. klo 21.15 - 21.45 **Yleisurheilun SM-kilpailut**. Selost. Martti Jukola ja Jorma Lunden. (Läh. Vaasasta.)
- 11.9. klo 20.20 - 20.50 **Suomi-Ruotsi maaottelu yleisurheilussa**. Välähdyksiä Stadionilta, koonneet Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen.
- 12.9. klo 16.30 - 17.00 **Yleisurheilumaaottelu Ruotsi-Suomi**. Selost Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen.
1. 12. Klo 21.50 - 22.00 **Suomalais- ruotsalainen nyrkkeilyottelu**. Martti Jukolan jälkiselostus. (Läh. Messuhallista.)
- Jukolan selostukset vuonna 1949**
- 6.2. klo 22.35 - 23.05 **Suomi-Norja nyrkkeilymaaottelu**. Selost. Martti Jukola ja Toivo Määttä. (Läh. Messuhallista.)
- 20.2. klo 23.00 - 23.20 **Suomen painimestaruuskilpailut**. Selost. Martti Jukola ja Lauri Nurmi.
- 20.4. 22.30 - 23.00 **Suomi-Tanska nyrkkeilymaaottelu** Messuhallissa. Välähdyksiä koonneet Martti Jukola ja Toivo Määttä.
- 15.5. klo 14.55 - 15.40 **Suomi-Englanti jalkapallomaaottelu**, toinen puoliaika. Selost. Martti Jukola. (Läh. Stadionilta.)
- 26.5. klo 16.40 - 17.10 **Jalkapallo-ottelu TUL-Moravska Ostrava** (Tsekkoslovakia) loppuosa. Selost. Martti Jukola. (Läh. Stadionilta.)

16.6. klo 21.10 - 21.40 **Välähdyksiä Suomi-Alankomaat jalkapallomaaottelusta Stadionilla.** Selost. Martti Jukola.

12.7. klo 20.35 - 21.00 **Suomi-Tsekkoslovakia yleisurheilussa Stadionilla.** Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen.

13.7. klo 20.15 - 20.45 **Suomi-Tsekkoslovakia yleisurheilussa Stadionilla.** Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen.

1.8. klo 21.45 - 22.00 **Jenkit vauhdissa Stadionilla.** Martti Jukolan selostusvälähdyksiä amerikkalaiskilpailuista.

16.8. klo 21.45 - 22.00 **Jenkkiurheilijan jäähyväiskisat Stadionilla.** Martti Jukolan kokoamia välähdyksiä.

20.8. klo 18.30 - 19.10 **Kalevan kisat.** Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen. (Läh. Karhulasta.)

21.8. klo 18.30 - 19.00 **Kalevan kisat.** Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen. (Läh. Karhulasta.)

9.9. klo 22.40 - 23.05 **Ruotsi-muu Pohjola yleisurheilussa.** Selost. Martti Jukola. (Läh. Tukholmasta.)

11.9. klo 18.10 - 18.30 **Ruotsi-muu Pohjola yleisurheilussa.** Selost. Martti Jukola. (Läh. Tukholmasta.)

17.9. klo 18.40 - 19.00 **Suomen - Ranskan yleisurheilumaaottelu Stadionilla.** Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen.

18.9. klo 17.10 - 17.30 **Suomen - Ranskan yleisurheilumaaottelu.** Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen.

9.10. Klo 16.35 - 17.00 **Välähdyksiä Suomen - Irlannin jalkapallomaaottelusta Stadionilla,** selost. Martti Jukola.

31.10. Klo 22.20 - 22.40 **Välähdyksiä nyrkkeilymaaottelusta Suomi-Italia messuhallissa.** (Selost. Martti Jukola.)

Jukolan selostukset vuonna 1950

4.1. klo 21.30 - 22.00 **Suomi-Norja nyrkkeilymaaottelu messuhallissa.** Selost. Martti Jukola.

19.2. klo 18.30 - 18.50 **Suomen jääpallomestaruus ratkeaa.** Selost. Martti Jukola. (Äänitetty Stadionilta.)

26.2. klo 17.20 - 17.50 **Suomen - Ruotsin jääpallo-ottelu Stadionilla.** Selost. Martti Jukola

28.2. klo 19.30 - 19.45 **Elias Lönnrotin muistoja.** Fil. tri Martti Jukola käynnillä Paikkarin torpassa.

5.3. klo 18.30 - 19.00 **Urheilusunnuntain satoa.** Kuvauksia Nokian ja Puijon kisoista sekä Suomen - Norjan jääpallomaaottelusta. Selost. Lauri Nurmi, Pauli Sirmeikkö ja Martti Jukola. (Läh Nokialta, Kuopiosta ja Helsingistä.)

- 7.3. klo 18.40 - 19.00 **Hiihtämällä terveyttä ja kuntoa.** Fil. tri Martti Jukola pakinoi päättyvän hiihtomaaottelun johdosta.
- 11.3. klo 18.10 - 18.30 **Salpausselän kisat.** Välähdyksiä 18 km:n hiihdosta, selost Pekka Tiilikainen ja Martti Jukola.
- 11.3. klo 22.20 - 22.30 **Salpausselän kisat.** Ilotulitus, mäenlasku. Selost. Martti Jukola.
- 12.3. **Salpausselän hiihdot** Välähdyksiä 50 km:n hiihdosta, selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen, sekä kuvaus naisten 10 km:ltä, selost. Lauri Nurmi. (Läh. Lahdesta.)
- 12.3. klo 16.30 - 17.00 **Salpausselän hiihdot.** Välähdyksiä mäenlaskusta. Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen. (Läh. Lahdesta.)
- 1.5. klo 13.20 - 13.40 **Jalkapallon sarjamyly pyörii jälleen.** Martti Jukola haastattelee järjestömiehiä ja aktiivipelaajia alkavan pelikauden johdosta.
- 7.5. klo 16.30 - 17.00 **Eläintarhan ajot.** Välähdyksiä auto- ja moottoripyöräkilpailuista. Pekka Tiilikainen, Martti Jukola ja Toivo Määttä.
- 11.6. klo 14,35 - 15.20 **Suomi-Hollanti jalkapallomaaottelu** Stadionilla. Toinen puoliaika. Selost. Martti Jukola..
- 12.8. klo 18.10 - 18.50 **Kalevan kisat.** Selost. Martti Jukola ja Niilo Tarvajärvi. (Läh. Jyväskylästä.)
- 13.8. klo 18.00 - 19.00 **Mestariikiistoja “maalla ja merellä”.** Äänikuvia ja haastatteluja Suomen uintimestaruuskilpailuista Turussa ja Kalevan kisoista Jyväskylässä. Selost. Pekka Tiilikainen, Martti Jukola ja Niilo Tarvajärvi.
- 27.8. klo 14.45 - 15.40 **Suomen - Tanskan jalkapallomaaottelu.** Välähdyksiä, koonnut Martti Jukola.
- 7.9. klo 21.25 - 22.00 **Suomen - Jugoslavian jalkapallomaaottelu.** Välähdyksiä Helsingin stadionilta. Koonnut Martti Jukola.
- 16.9. klo 18.30 - 19.00 **Suomen - Norjan yleisurheilumaaottelu.** Välähdyksiä. Koonneet Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen. (Läh. Turusta.)
- 17.9. Klo 16.30 - 17.00 **Suomen - Norjan yleisurheilumaaottelu .** Välähdyksiä. Koonneet Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen. (Läh. Turusta.)
- 24.9. klo 15.35 - 16.15 **Suomi-Ruotsi jalkapallomaaottelu** Helsingin stadionilla. Selost. Martti Jukola.
- 20.10. Klo 18.15 - 18.35 **Metsäradio: “Viulu se soi, että hali tuli tai...”** Martti Jukola vierailee lietolaisen kansansoittajan luona.
- 26.12. Klo 17.15 - 17.35 **Urheilunimimerkkien joulukinkku.** Mietteitä ja muisteloita vuoden varrelta, järj Martti Jukola.

Jukolan selostukset vuonna 1951

- 4.2. klo 17.00 - 17.30 **Suomi-Norja jääpallomaaottelu Eläintarhassa.** Martti Jukolan kokoamia välähdyksiä.
- 18.2. klo 17.25 - 17.50 **Ruotsi-Suomi jääpallomaaottelut.** Martti Jukolan selostus A-ottelusta ja Armas Raukovaaran selostus B-ottelusta.
- 3.3. klo 18.30 - 19.00 **Salpausselän hiihdot.** 18 km ja pujottelu. Selost. Martti Jukola, Pekka Tiilikainen ja Lauri Nurmi. (Läh. Lahdesta.)
- 4.3. klo 12.55 - 13.45 **Salpausselän hiihdot.** 50 km ja naisten 10 km:n hiihto. Selost. Martti Jukola, Pekka Tiilikainen ja Lauri Nurmi. (Läh. Lahdesta.)
- 26.3. klo 17.25 - 17.35 **Urheilupyhättö uuteen uskoon.** Martti Jukola tutustuu Stadionin rakennus- ja korjaustöihin.
- 22.4. klo 21.50 - 22.00 **Suomen - Tanskan nyrkkeilymaaottelu** Messuhallissa. Martti Jukolan jälkiselostus.
- 27.4. klo 22.45 - 23.00 **Vapaapainin MM-kilpailut** Messuhallissa. Martti Jukolan jälkiselostus.
- 28.4. klo 22.45 - 23.00 **Vapaapainin MM-kilpailut** messuhallissa. Martti Jukolan jälkiselostus.
- 29.4. klo 22.55 - 23.25 **Vapaapainin MM-kilpailut** Messuhallissa. Martti Jukolan kokoamia välähdyksiä loppuottelusta.
- 6.5. klo 18.30 - 19.00 **Moottoripyörien pauketta ja autojen vauhtia.** Välähdyksiä Eläintarhan ajoista, selost. Pekka Tiilikainen, Martti Jukola ja Toivo Määttä.
- 20.5. klo 21.30 - 22.00 **Uudenmaan suomalaisen kansan herättäjä.** Muistoja ja muistelmia Johannes Linnankoskesta. Koonnut Martti Jukola.
- 2.6. klo 15.00 - 15.45 **Suomen - Brasilian jalkapallomaaottelu.** Jälkimmäinen pelipuolisko, selost. Martti Jukola ja Erkki Karuvaara. (Läh Stadionilta.)
- 23.7. klo 21.30 - 22.00 **Suomen - Ruotsin yleisurheilumaaottelu** Stadionilla. Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen.
- 24.7. klo 21.30 - 22.00 **Suomen - Ruotsin yleisurheilumaaottelu** Stadionilla. Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen.
- 2.8. klo 21.50 - 22.00 **Kymmenottelun PM-kilpailu.** Selost. Martti Jukola. (Läh. Tampereelta.)
- 3.8. klo 21.25 - 22.00 **Maratonjuoksun ja 10-ottelun PM-kilpailut.** Selost. Pekka Tiilikainen, Martti Jukola ja Kai Vartio. (Läh. Tampereelta.)
- 8.8. klo 21.10 - 21.25 **“Kun elämä on parasta ollut...”** Martti Jukola jututtaa 84-vuotiasta kaarenkyläläistä korintekijää.
- 16.8. klo 19.50 - 20.20 **Suomen - Norjan jalkapallomaaottelu** Stadionilla. Välähdyksiä, koonneet Martti Jukola ja Heikki Karuvaara. (Läh. Stadionilta.)

19.8. klo 19.30 - 20.20 **Kalevan kisat**. Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen. (Läh. Stadionilta.)

20.8. klo 18.30 - 19.00 **Kalevan kisat** Stadionilla. Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen.

20.8. klo 21.10 - 21.35 **Kalevan kisat** Stadionilla. Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen.

2.9. klo 18.00 - 18.50 **Suomen - Ruotsin jalkapallomaaottelu**. Välähdyksiä A-ottelun vaiheista, koonnut Martti Jukola. (Läh. Tukholmasta.)

4.9. klo 20.00 - 20.20 **Syysillan loistoa**. Martti Jukola tarkastelee pääkaupungin Neon-valoja.

15.9. klo 18.40 - 19.00 **Yleisurheilumaaottelu Suomi-Ranska**. Välähdyksiä, koonneet Martti Jukola ja Kai Vartio.

16.9. klo 15.35 - 16.00 **Yleisurheilumaaottelu Suomi-Ranska**. Välähdyksiä, koonneet Martti Jukola ja Kai Vartio.

30.9. klo 18.50 - 19.00 **Jalkapallomaaottelu Tanska-Suomi**. Välähdyksiä A-ottelusta. Koonnut Martti Jukola.

25.11. Klo 21.30 - 22.00 **Suomi-Puola nyrkkeilymaaottelu**. Martti Jukolan ja Toivo Määtän kokoamia välähdyksiä.

27.11. Klo 13.25 - 13.45 **Porvoon tuomiokirkon entistäminen**. Martti Jukolan selostus.

2.12. Klo 23.00 - 23.20 **Painimaaottelu Suomi-Ruotsi Messuhallissa**. Välähdyksiä, koonnut Martti Jukola.

Jukolan selostukset vuonna 1952

13.1. klo 17.00 - 17.30 **Puoli vuotta jäljellä**. Olympia-ajatuksen jälleenherääminen, Klaus. A. Suomela. Olympiakuulumisia, Sulo Kolkka. Mäenlaskun olympiakatsastukset, selost. Pekka Tiilikainen. (Lahti.) Heikki Hasun kodissa, Martti Jukola.

13.1. klo 21.15 - 21.35 **Suomen - Norjan nyrkkeilymaaottelu** Messuhallissa. Selost. Martti Jukola ja Toivo Määttä.

10.2. klo 14.35 - 15.05 **Talvikisaviikko alkanut - kesäkisoihin ei puoltakaan vuotta**. Suomen edustus talvikisoissa, Aaro Laine - Amsterdamin kisat, Martti Jukola - käynti olympiataideosastossa, Toivo Rasilainen.

15.2. klo 21.25 - 21.45 **Talviolympialaiset**. Suomi-Ruotsi jääkiekko-ottelu. Selost. Martti Jukola. (Oslo.)

16.2. klo 18.05 - 18.35 **Talviolympialaiset**. Naisten ja miesten syöksylaskut sekä 500 m:n pikaluistelu. Selost. Martti Jukola ja Pekka Tiilikainen. (Oslo.)

17.2. klo 21.10 - 21.40 **Talviolympialaiset**. 5000 m:n pikaluistelu ja jääkiekkoilua, selost. Martti Jukola ja Niilo Tarvajärvi. (Oslo.)

18.2. 19.40 - 20.10 **1500 m:n pikaluistelu ja jääkiekko-ottelu Suomi-USA**. Martti Jukola ja Niilo Tarvajärvi

19.2. klo 13.30 - 14.05 **Talviolympialaiset**. 10.000 m:n pikaluistelu. Selost. Martti Jukola. (Oslo.)

20.2. klo 17.25 - 17.55 **Talviolympialaiset**. Norjan - Suomen jääpallomaatottelu. Selost. Martti Jukola. (Oslo.)

21.2. klo 18.00 - 18.30 **Talviolympialaiset**. Neljän hengen kelkkailu ja jääpallo-ottelu Ruotsi - Norja, selost. Niilo Tarvajärvi ja Martti Jukola.. (Oslo.)